

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

16 Temmuz 2014 Çarşamba

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

16 Temmuz 2014 Çarşamba

---0---

K O N U

Sayfa

Genel afet yönetimi, risk yönetimi, kömür madenciliğinin değerlendirilmesi, kömür madeni işletmeciliği ve kömür madenlerinde meslek hastalıkları üzerine sunumlar

1:40

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:31

B. Burçak BAŞBUĞ ERKAN (Yrd. Doç. Dr.)	1:3, 21:22, 29
Yakup KAYGUSUZ (CİNER Grubu Yönetim Kurulu Üyesi)	4:8, 15, 16:18, 23, 26:27, 29
Ömer Hınç YILMAZ (Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesi Başhekimi Doç. Dr.)	9:10, 21, 25
Selim ŞENKAL (CİNER Grubu 2006-2007 Karanlıkdere İşletme Müdürü)	10:13, 18:21, 23:25, 27:28, 31
Necati ÖZENSOY (Bursa)	14:15, 16:17
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	15, 26
Erkan AKÇAY (Manisa)	16
Muzaffer YURTTAŞ (Manisa)	22
Yılmaz TUNÇ (Bartın)	22
Şebnem DÜZGÜN (Prof. Dr.)	23
Vural KAVUNCU (Kütahya)	25
Canan CANDEMİR ÇELİK (Bursa)	25:26
Fikri KÜÇÜKYILDIZ (Sayıştay Temsilcisi)	26, 28
Ayşe BAYRAKTAR (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcisi) (İş Müfettişi)	29:30
Cemalettin SİĞİRCİ (CİNER Grubu İş Sağlığı ve Güvenliği Müdürü)	29:30

İKİNCİ OTURUM

32:40

Necati ÖZENSOY (Bursa)	33:34, 37
------------------------	-----------

Muzaffer YURTTAŞ	(Manisa)	34
Erkan AKÇAY	(Manisa)	36, 39, 40
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	36:37, 37:38, 38:39, 40
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	38
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	39

Açılma Saati: 14.35

Kapanma Saati: 18.16

BİRİNCİ OTURUM

16 Temmuz 2014 Çarşamba

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, toplantı yeter sayımız vardır, bugünkü toplantımızı açıyorum.

Bugünkü toplantımızda Komisyonumuzun danışmanlarından Yardımcı Doçent Doktor Burçak Başbuğ Erkan'ın bir sunumu olacak. Daha sonra da Soma kazasının meydana gelmiş olduğu madeni işletmiş olan, daha doğrusu ilk işleten Ciner Grubu'na ait Park Teknik'in yöneticileri burada. Onlarla tecrübelerini ve görüşlerini paylaşacağız. En sonda kömür madenlerinde meslek hastalıkları üzerine Doçent Doktor Ömer Hınç Yılmaz'ın bir sunumu olacak.

Burçak Hocamı sunumuna başlamak üzere...

Süremiz on beş dakika. On beş dakika içerisinde lütfen toparlayalım.

Buyurun Hocam.

YRD. DOÇ. DR. B. BURÇAK BAŞBUĞ ERKAN – Sayın Başkanım, sayın vekillerim, sayın uzmanlar ve sayın misafirler; ben ODTÜ Afet Yönetim Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürüyüm, aynı zamanda istatistik bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktayım.

Bugün çok hızlı bir şekilde size Soma'da afetlerle ilgili genel yönetsel birkaç konu başlığını aktarmak istiyorum. Soma kazası dâhilinde de birkaç tecrübemi izninizle sizlerle paylaşacağım.

İçerik olarak afet risk yönetimi birkaç istatistiksel veri ve ağırlıklı olarak öneriler kısmında sizlerle görüşlerimi paylaşmak isterim. Afet yönetiminin ana bakış açısı ve temel prensibi dünyada, olaylar meydana gelmeden önce tedbir almaktır ki Osmanlı döneminde ilk ferman afet yönetimiyle ilgili ve tedbir içeren ilk ferman 1509'da İstanbul depremi “küçük kıyamet” diye tabir edilen Sultan II. Bayezid döneminde çıkarılmıştır. Cumhuriyet döneminde ise Mustafa Kemal Atatürk'ün felaket başa gelmeden evvel tedbirini almakla ilgili bir söylemi var.

Ben, akademik kökenli olduğum için her şeyin başının eğitim olduğuna inananlardanım ama bu sürekli ve etkili eğitim olmak durumundadır. Eğitimi bir kere verip, bir gün bir saat bir çalıştay yapıp orada durmamak gerekir. Maden özelinde de sürekli eğitimin mutlaka ve mutlaka sağlanması, bunların ölçüp değerlendirilmesi ve takibinin yapılması olduğu görüşüne sahibim.

1999 Marmara depremlerine kadar biz ülkemizde “afet yönetimi” diye terminolojiyi kullanıyorduk ama 99'daki bu maalesef deprem sonrasındaki dönüm noktasından sonra “afet risk yönetimi” diye biz literatürde kullanmaya başladık. “Afet yönetimi” dersek genelini kapsıyor ama afet risk yönetimi, olay öncesinde, meydana gelmeden önce bütün tedbirleri alıp olay meydana gelirse herhangi bir olay sonrasında bunu en az hasarla ve zararla atlama felsefesini içerir. “Bütünleşik” diye bir sıfat eklemenizin nedeni de her boyutuyla ve herkesin bu prosesin, sürecin içinde olması gerekliliğini anlatır. Her afet bir acil durumdur ama her acil durum bir afet değildir. Ufak tefek kazalar, ev kazaları afet sayılmaz. Bir olayın afet olabilmesi için mevcut tehlike ve riskler gerçekleştiğinde sosyal, ekonomik ve çevresel kayıplara neden olması gerekir. O zaman biz bunu “afet” diye adlandırıyoruz.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün tanımına göre ise “Kaza: Önceden planlanmamış, bilinmeyen ve kontrol altına alınamamış olan, etrafa zarar verebilecek nitelikteki olay.” diye tanımlanmış ki Soma'da meydana gelen olay bir kazadır. Soma kazası, maden kazası diye adlandırabiliriz.

Afetleri genel anlamda “doğa kökenli”, “insan kökenli” ve “teknolojik kökenli” diye biz üçe ayırıyoruz. Literatürde doğal kısma depremsel gibi olaylar, insan kökenliye bu çok aşırı kalabalıktan meydana gelen bazen stadyum çökmesi, bazen hacda meydana gelen ezilmeler sayılabilir. Teknolojik kökenli ise Çernobil kazası, bu Fukushima Daiçi'de 2011'de Japonya'da meydana gelen olayı sayabiliriz.

Afetler artık günümüzde tek olarak yaşanmıyor, çoklu yaşanıyor, birbirini tetikliyor ki bunun örneklerini 11 Mart 2011 Tohoku depreminde ve küresel olarak yaşıyoruz yani bir yerde yaşanan bir olay diğer komşu yerleri de mutlaka etkiliyor.

Üç evre vardır afet risk yönetiminde; olay öncesi, olay anı ve sonrası. Amacımız, ağırlıklı olarak planlama, zarar azaltma ve hazırlık sürecine yatırım yapmaktır ki olay sırasında arama kurtarma ve müdahalede etkin ve hızlı olabilelim ve sonrasında iyileştirme ve yeniden yapılandırmayı da hızlı bir şekilde gerçekleştirebilelim.

Burada madenin özeline inerek yapılması gereken, benim görüşüm, hiçbir şey meydana gelmeden, olmadan mevcut tehlike ve riskleri belirleyip, tedbiri alıp hazırlık yapmaktır çünkü kaçınılmazdır, olay, afet yaşanmış veya kaza yaşanmış bir yerde mutlaka tekrar yaşanır. Deprem olan bir yerde tekrar deprem olacaktır. Maden bölgelerinde de mutlaka ufak tefek kazalar tekrar yaşanacaktır. O nedenle planlama, zarar azaltma ve hazırlık evresine çok yatırım yapmak gerekir.

Bir tablo hazırladım ben size İnternet kaynaklı, ülkeler bazında ve ölü sayısına göre sıralanmış. Çin, Fransa, Japonya -ki gelişmiş ülkeleri de burada görüyoruz- Güney Afrika, Zimbabve, İngiltere, Hindistan ve Amerika'da tarihler, olayların meydana geldiği olay adı ve ölü sayılarına göre listeyi izleyebilirsiniz yani 1.500' den 362' ye kadar sıralanmış.

Türkiye şartlarına bakarsak, Maden Mühendisleri Odasından elde ettiğim bir veriye göre, 1983'ten 2010'a kadar çeşitli, ölü sayısının fazla olduğu kazaları sıralamışlar. Burada 263' le bu Kozlu'da meydana gelen 92' deki grizu patlaması yer alıyor. Şimdi listeye Soma girecek 301' le ama bu demektir ki kronolojiye bakarsanız, önümüzdeki zamanlarda da benzer olaylar yaşanabilir. O nedenle, biz, tedbirimizi almalıyız.

Risk analizini çok kısaca değerlendirecek, tanımlarsak, risk analizi bir bütündür. Neyin bütünüdür? Mevcut tehlike ve risklerin değerlendirilmesi, bunların belirlenmesi. Bunları belirledikten sonra "risk yönetimi ve risk haberleşmesi" diyoruz biz buna. İlgili bütün kurum ve kuruluşlar arasında iş birliği ve haberleşme sisteminin çok sağlam ve etkin olması beklenir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği ve risk analizi ve sürekli denetim yönergeleri mevcut ki "Madenlerde risk değerlendirmesi nasıl yapılır?" la ilgili gayet güzel bir mevzuat olduğunu araştırma yaparken gözlemledim.

Türkiye'de örnek bir projeye rastladım. Bunu da sizlerle paylaşmak isterim izninizle. İSGİB kısa adıyla Türkiye'de İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Koşullarının İyileştirilmesi Projesi ve bunun özelinde yer altı kömür ocağı işletmeciliği 3T risk değerlendirmesi yöntemi kullanılması tavsiye edilmiş. Proje 2010'da başlamış, 2012'de bitmiş gözüküyor ama hâlâ eğitimlerine devam ediyorlar. Şurada çok kısa izninizle iki web sayfası göstermek istiyorum bu projeye ait. Detayını sonra hani sizlerle tekrar paylaşım izninizle. İSGİB 2010'da başlayıp 2012'de bitiyor ama eğitimleri izlerseniz hâlen önümüzde eğitimler var. Genelde KOBİ'lere eğitim veriyorlar ve maden özelinde bence bu eğitimlerin yaygınlaştırılması bir öneri olarak hani size sunmak istediğim bir fikir. Şurada yazıyor zaten, bu faaliyetler sonunda inşaat, maden ve metal sektöründeki pilot işletmelerde iyileştirme yapılmıştır iş güvenliği ve sağlığı açısından.

Yine İş Güvenliği Müdürlüğünün şu az önce bahsettiğim risk değerlendirmesiyle ilgili bir çalışması var. Maden özelinde, kömür özelinde KOBİ'ler için İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Rehberi, Risk Değerlendirmesi. Buna da Komisyonumuzun bir bakmasında fayda olduğunu düşünüyorum. Detaylı dokümanları daha sonra sizlerle paylaşmak isterim.

İki tane yayın, birinci sıradaki yayın sanırsam Sayın Komisyon üyelerine dağıtılmış, 140 sayfalık, çok içerikli, kapsamlı bayağı da faydalı bir yayın olduğuna inanıyorum. Aslında mevzuatta dediğim gibi her şey var ve hazırlanmış, sadece sıkıntı uygulamada.

Hızlıca önerilerime geçsek... Bir afet meydana geldiğinde veya bir kaza meydana geldiğinde eğitimden tutun adalet, ticarete, sağlık sektörüne kadar en az 20 sektörü etkiler. Maalesef her olay bir derstir ama önemli olan, bu dersten bir çıkarım yapıp bir daha yaşanmamasını sağlamaktır. Bir olaya müdahalede ve öncesinde hızlı ve kesin karar yetkisine ihtiyaç vardır. Afetler dünyadaki örneklerde ülkelerin gelişmişlik seviyesine göre ya yerelden merkeze ya merkezden yerele olarak modellenir ki Türkiye'de AFAD'ın kurulmasıyla beraber ve il AFAD müdürlüklerinin de açılmasıyla beraber biz yerelden merkeze doğru yani aşağıdan yukarıya doğru bir afet yönetimi sistemine şu anda sahibiz 2009 Aralık ayı itibarıyla.

Olayları planlarken tek olay ve bunun etki alanı nasıl olur onu planlamakta fayda var ya da tüm toplum ve ülkeyi etkileyebilecek olayları ayrı planlamakta fayda var. Bir olaya, bir afete, bir kazaya yerel çok daha hızlı ve etkin müdahale edebilir. O nedenle, yerelde mutlaka hazır personelin, donanımlı personelin olması, bunların bilgi ve irtibat noktalarını çok iyi bilip değerlendirmesi lazım ki biz Soma özelinde bunu indirirsek tahlisiye ekipleri konusu ki daha önce de Komisyonda konuşuldu, mutlaka orada tam kapasiteli tahlisiye ekiplerinin hazır olmasını önerebiliriz ki Zonguldak'tan oraya ekip gelmesine gerek kalmadan hızlı ve etkin müdahale gerçekleştirebiliriz.

"Dayanıklılık" diye adlandırıyoruz biz bunu, toplumun her zaman her türlü afete karşı dayanıklılığını korumak gerekir ki psikososyal çalışmalar burada çok önem kazanıyor. Soma'da bir psikososyal danışma merkezi şu anda kurulmakta, haberlerde dinledik. On ay orada kalacak Kızılay'daki arkadaşlar. Kendileriyle daha önce de görüşme fırsatım olmuştu. Çok çok önemli bir birleşeni olduğunu düşünüyorum psikososyal desteğin bu dayanıklılığı sağlamak açısından.

Planlama ve hazırlık aşamalarında bilimsel çıktıları mutlaka kullanmak gerekir. Bir olay meydana geldiğinde bilgi akışını sürekli kılmak ve temiz bilgiye ulaşmak önemlidir.

Risk haberleşmesi, az önce bahsettim, kamu, özel STK'lar, üniversiteler ve bilinçli bütün bireyler bir arada olup sektörlerin koordinasyonu sağlanmalıdır, bir olaya etkin olarak hazırlanmak, etkin müdahale etmek ve hızlıca iyileşmek istiyorsak.

Afet acil durum planları değildir ki hastaneler için hastane afet planları örneği vardır, kütüphaneler için, okullar için, kültürel mirasımız için afet ve acil durum planları mevcuttur, kimisinde yeni başlamıştır çalışmalar. Madenler için de benzer şekilde afet ve acil durum planlarının mutlaka ve mutlaka olması, hazırlanması ve denetlenmesi, uygunluğunun denetlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Herkesin rolünün bu planlarda belirli olmasını ve mutlaka en az iki yedek destekleyicisinin olmasının da önemli olduğunu düşünüyorum çünkü Soma örneğinde, bildiğim kadarıyla, işletme müdürü de, kendisi de kazazede idi yani onun görevini dışarıda üstlenip devralabilecek bir yedek personelin mutlaka olması gerekir. Hızlı ve güçlü iletişim ve koordinasyona ihtiyaç vardır ve hazırlanan planlar rafta kalmamalıdır, mutlaka güncellenmeli ve tatbik edilmelidir, tatbikat yapılmalıdır.

Ben bu sabah konuyla ilgili iki arkadaşla görüştüm -ki kendilerinin uzmanlık alanı teknolojik afetler- şöyle söylediler: "Eğer o madende yılda iki kere tamamen rassal bir şekilde tatbikat yapılmış olsaydı vefat eden sayısı yarı yarıya azabilirdi." Hani bunu duymak üzücü ama geç olsun güç olmasın, bundan sonrası için tedbir almamızda mutlaka bu bilginin faydası ve katkısı olacağına inanıyorum.

Her kaza veya afet kalkınmaya mutlaka sekte vurur. Şu anki iş gücü kaybını düşünürseniz, öncesinde yatırım yapılsaydı ve bu hâle gelmeseydi maliyet çok daha ucuz olurdu, şu anda çok daha maliyetli bir firmanın çok daha fazla zararı var.

Bir öneri: Bölgesel ve ulusal kalkınma planlarında madencilikle ilgili konulara çok daha detaylı yer verilmesi. Ben inceledim, 2014-2018 Onuncu Kalkınma Planımızın 119 ve 121'nci sayfaları madencilikle ilgili. Belki biraz daha genişletip derinleştirilebilir.

Bildiğiniz gibi, bölgesel kalkınma ajansları kuruldu. Kalkınma Bakanlığının yereldeki ayakları gibi düşünebiliriz. Bu ajanslar, eğitim ve teknik destek projelerini çoğunlukla destekliyorlar, sosyal projeleri destekliyorlar. Soma için baktım, Zafer Kalkınma Ajansına Manisa dâhil. O nedenle bu tip bölgesel kalkınma ajansları belki eğitim ve teknik destek projeleri için değerlendirilebilir. Orada sürekli eğitimi sağlamak, teknik desteği sağlamak için kaynakları kullanılabilir.

İşverenlerin ve iş yeri sahiplerinin eğitim ve bilinçlendirilmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Madencilerin bölgeler arasında deneyim paylaşımı için etkinlikler düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü Kozlu'ya gittik, Zonguldak'ta ben ilk kez maden bölgesine gittim. Oradaki deneyimin diğer yerlere de aktarılması, paylaşarak büyümesi ve yerelde daha da güçlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Madenci takip ve iletişim sistemlerinin mutlaka zorunlu hâle getirilmesi, görsel ve işitsel eğitim materyallerinin zorunlu olması gerektiğini önermek isterim. Neden dersiniz? Kozlu'da bize birkaç dakika içinde bu acil oksijen ci hazının nasıl çalıştırılacağını gösterdiler ama orada bir olay olsaydı, Allah korusun, hiçbirimizin onu o şekilde kullanabileceğini düşünmüyorum çünkü çok hızlıydı yani benim onu izlemem ve algılayıp uygulamam arasında fark olacaktır. Belki uçaklarda olduğu gibi hem görsel hem sesli eğitim, özellikle ziyaretçiler için ve madene incek kişiler için biraz daha uzun süreli böyle oturarak izleyebileceğiniz bir eğitim materyalleri setleri her madende bulundurulabilir mi? Öneri olarak sunmak isterim.

Dediğim gibi, deneyimi ve örnekleri paylaşmak, bilgiyi paylaşmak bu ileriki olaylara hazırlanmak için, çok daha etkin hazırlanmak için bir yöntemdir. Soma deneyimini, maalesef acı deneyimini düzgün kullanırsak bundan sonra ülkemizin değişik bölgelerinde meydana gelecek olası olaylara çok daha iyi hazırlanırız. Denetim ve yaptırım bunun en bence etkin, önemli parçalarından biri.

Bir de yine naçizane belki sürekli bir madencilik sektörü için işverenlere dağıtılacak, madencilere dağıtılacak bir sürekli yayın, bülten, güncel eğitim setleri gibi materyaller hazırlanıp bunların da sürekli güncellenmesi ve iyileştirilmesi üstüne çalışmalar yapılabilir. Birkaç kaynak sunmak isterim bu sunumu hazırlarken kullandığım ama isterseniz bendeki bütün dokümanları da size aktarabilirim, flash diskimde mevcut.

Teşekkür ediyorum. e-mail adresim de burada.

Umuyorum süreye sadık kaldım Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Burçak Hanım, hakikaten süreye sadık kaldınız.

Ben, ayrıca, aramızda Türkiye Büyük Millet Meclisinde staj yapan öğrenciler var, hepsine hoş geldiniz diyorum Komisyonumuza gösterdikleri ilgiden dolayı.

İkinci olarak Ciner Grubu Enerji Madencilik Sektörü temsilcileri Yakup Kaygusuz Bey, Cemalettin Sığircı, Ergin Kahraman ve o dönemde, 2006-2007’de Karanlıkdere Ciner Grubu İşletme Müdürü olan Selim Şenkal Bey; sorular-cevaplarla da onların katkılarını alacağız.

Yakup Bey, buyurun.

Sunumunuz var mı?

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Evet efendim.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun.

Bir on beş dakika... Daha sonra soru-cevaplarla zenginleştireceğimiz için on beş dakikalık bir süre veriyoruz.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Tamam Başkanım.

Değerli Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri ve değerli katılımcılar; sözlerime başlamadan önce 301 madenci şehidimize Allah’tan rahmet diler, Türkiye madenciliğinin bir daha böyle elim bir kazayla karşılaşmamasını Allah’ımdan niyaz ederim.

İsmim Yakup Kaygusuz, 1985 Orta Doğu Teknik Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü mezunuyum. Şu anda Ciner Grubu Enerji ve Madencilik Bölümü Yönetim Kurulu üyeliği yapmaktayım.

Göndermiş olduğunuz yazıya istinaden biz bir sunum hazırladık. Birincisi, bizim devreye kadar olan Park Teknik’in Soma Uygulama Projesi ve karşılaşılan sorunlar nelerdi, ne gibi çözümler üretebildik?

İkincisi, Türkiye’deki kömür işletmeciliği, yer altı kömür işletmeciliği. Madenlerde modern teknolojinin kullanılmasıyla ilgili de Çayırhan’da bu tür madenlerin de ülkemizde olduğunu görebileceksiniz diye bir sunum hazırladık.

Dördüncü, en son şeylerimizde de değerlendirme ve önerilerimizi size, yüce heyetinize sunmayı bir görev olarak addettik.

Biz Park Teknik olarak 27 Temmuz 2006 tarihinde hizmet alım sözleşmesiyle bu ocağı TKİ’den almıştık. TKİ’den aldığımızda da zaten açılmış galeriler ve daha önce çalışılmış olan yerleri vardı. Bunun 2.600 KCal/kg bazında on yılda 15 milyon ton kömür üretme işiyle ilgili bir şartnameydi bu. Biz bu şartnameye uygun olarak projelerimizi, uygulama projelerimizi hazırladık, 2006 ve 2007 yılları arasında hazırlık çalışmalarını yaptık, 3 tane klasik ayak ve 2 tane mekanize ayakta –ki bunları daha sonra da göreceksiniz- martta üretime başladık. Daha sonra üretimde karşılaştığımız sıkıntılar neticesinde, üstte kömür damarının olması nedeniyle yangın riskini minimize edebilmek için TKİ’ye bir yeni revize projesi yaptık ve bu yeni uygulama projesinin TKİ’nin onayıyla da Ekim 2008’de hazırlık ve üretim çalışmalarına tekrar başladık.

Proje, yeni proje revizyonundan önce mevcut bilgilere, şartnamedeki mevcut bilgilere ilave olarak da kömürün yataklanma durumunun daha net tespiti, bu sayede yapılacak olan mekanize çalışmaların daha iyi planlanması amacıyla da sahada fayların tespitine yönelik üç adet sondaj yaptırdık. Daha sonra MTA’yla yapılan bir sözleşmeyle sahada jeofizik etüt çalışmaları yaptırdık ki bu kömür ocağında nerelerde ne gibi riskler olabilir, ne gibi bir faylanmalar olabilir; bunların tespitine yönelik bir çalışma yaptırdık. Bu elde edilen veriler ışığında da sahadaki faylar belirlendi ve diğer faktörler de dikkate alınarak yeniden bir uygulama projesi hazırlanarak TKİ’ye sunuldu.

Burada görmüş olduğunuz, bu kısımlardaki jeofizik, yaptırdığımız, MTA’ya yaptırdığımız çalışmalar neticesinde ana fayların nerelerde olduğunu tespit ettirdik ve bu ana fayların nerelerde olduğunu tespit ettikten sonra da bu şekildedeki bir uygulama projesini ortaya koyduk. Bu uygulama projesinden de görüleceği gibi, bizim ana dönüş nefesliklerimizin, her bir panonun bağımsızdır havalandırması ve ayrı bir taş bacayla yer üstüne çıkacak şekilde de projelendirilmiştir.

Ana yollarımızı biz açarken -taşta ve kömürde- şu şekilde açtık: Galeri kesitlerimiz 18 metre kareydi, tahkimat şeklimiz görüldüğü gibi trapezdi, tahkimat elemanlarımız G120 profil ve TH29 profildi. Bunları biz açarken “galeri açma makineleri” veya “yükleyici makine” diye tabir edilen, madencilikte kullanılan son derece teknolojik ekipmanlarla açtık.

Kazı makinesi olarak da Pk9r’yi de bir Rus ekipmanı ile kullandık. Daha sonra yine Alman Deilmann-Haniel yükleyici ve ve Eimco yükleyiciler, zincirli konveyörler, bant konveyörler, havalı monoraylar ve shunting trolley’ler gibi son derece teknolojik üstünlükleri olan ekipmanları dizayn ettik ve ona göre buradaki yatırımımızı yaptık.

Bizim uygulama projemize, revize uygulama projemize bakıldığı zaman, kömürde ve taşta yaklaşık 42 bin-43 bin metrelik bir yol açılması öngörülmüştü. Daha sonra sahanın çalışılmamış olan bütün bölümlerinde esas “tavan taşı” diye tabir edilen, kömür madenciliğinde “tavan taşının kırılması” diye tabir edilen ve arkanın rahatlaması ve yukarıdaki tavan taşının yastıklama vazifesi görerek kömürün, ikinci katta alınacak kömürün üstüne gelmesi sonucuyla yeni bir uygulama, bunu da üniversitelerde, hatta Araştırma Komisyonu

üyelerinden Sayın Bahtiyar Hocayla da bir çalışma yaparak buradaki bizim Çayırhan işletmemizden 2,5 metre yüksekliğine açılan ve tavan taşını alıp, tavan taşının altındaki 2,5 metrelik kömürü alıp tavan taşını kırıdırma yoluyla oranın oturtturulması ve ikinci kademe çalışırken orada askıda bir kömürün kalmaması ve dolayısıyla havanın girmemesini sağlamak amacıyla yeni bir proje hazırladık ve bu hazırlamayla beraber 100 adet 2,5 metre yüksekliğindeki tavan ayakları oluşturacak şekilde ekipmanlarımızı oraya sevk ettik. Devir aşamasına kadar da buradaki tavan taşının kırılma çalışmalarında da bu ekipmanları kullandık.

Burada şekilde görüldüğü gibi, ilk kısımdaki “kat tavan” dediğimiz, Çayırhan’dan gönderdiğimiz 2,5 metrelik kısa ayaklarla biz bunları, tavan taşını kırılmayı planladık. Daha sonra, 10’ar metre aralıklarla ikinci katlarda Slovak ekipmanlar, yeni aldığımız Slovak ekipmanlarını kullandık. 3’üncü katlarda da oranın bitiminden sonra da Slovak ekipmanlarıyla, yeni alacağımız yatırım Slovak ekipmanlarıyla da 3’üncü katı planladık ve Soma’nın en büyük tabanlardaki kilden dolayı, en alt kısımların mekanize olarak çalışmasının yaratacağı sıkıntılardan dolayı da 4’üncü kat olarak adlandırdığımız kısmı da klasik olarak üretilecek şekilde planlarımızla yaptık.

Mekanize ve klasik ayak olarak çalışılacak bütün ayaklarda geri dönüşlü ve arkadan göçertmeli uzun ayak metoduyla çalışmayı öngördük. Klasik ayakların dilim kalınlıkları 5 ile 8 metre -ki Soma havzasına uygun bir sistemdir- mekanize ayakların dilim kalınlıklarını da 10-12 metre olarak planladık.

Yukarıdaki planda da görüleceği gibi, üretimdeki bütün hava çıkışları nefesliğe bağlanmıştır ve kesinlikle seri havalandırma yapılmamıştır bizim dönemimizdeki uygulamamızda.

Sahadaki tektonizmaya da bağlı olarak doğrultuya paralel, yatay dilimli veya damar eğimi boyunca ayaklar oluşturulmuştur ki bu Soma havzasında uygulanması gerekli olan ve yıllarca da uygulanan tek madencilik metodunun aynı şekilde bir örneğidir. Bizim burada yaptığımız, ilave olarak yaptığımız, daha önceki Soma’daki yer altı uygulamalarına, tavan taşının kırılması için 2,5 metredeki o yürüyen tahkimatlarla, Çayırhan’dan sevk ettiğimiz yürüyen tahkimatlarla tavan taşının kırılması ve arkaya oksijenin giderek oksidasyonun olmasını engellemektir.

Burada kazı metodu olarak Almanlardan aldığımız Eickhoff makineleri, Slovaplardan aldığımız pencereci kalkanlar, yine Almanlardan aldığımız zincirli konveyörler, gaz izleme, haberleşme ve sinyalizasyon gibi son derece teknik ekipmanlarla biz bu ocağı dizayn ettik ve devrettiğimiz zaman da bunların hepsini devralan firmaya verdik.

Burada görüldüğü gibi, bir kesici makine ve şiltlerle arka taraftan kömürün alınmasıyla ilgili kısaca bir bilgi vermek istedim. Kazı metodu: Klasik ayak ekipmanlarını da orada kullanmak gerekiyordu çünkü o havza faylı bir havza olduğu için mekanize ayağı üretimi olmayan kısımlarında da, klasik ayakla kömür rezervinin kaybını önlemek için, klasik ayaklarla da bu şekilde hidrolik direk, çelik sarma, zincirli konveyörler, havalı ve monoraylarla beraber ocağı biz dizayn etmiştik. Bu da bir klasik ayağın görünümü.

Bizim 2008 öncesi toplam üretimimiz 503 bin tondur. Yeni bir proje hazırlayıp revize projemizi onaya sunduktan sonra da yaklaşık on yıl içerisindeki 14 milyon 393 bin ton üretmeyi hedefledik. 503 bin ton da koyduğunuz zaman 15 milyon tonluk orijinal şartname gereği olan yükümlülüklerimizi yerine getirmek için uygulayıp TKİ’nin onayına sunduğumuz revize projemizdir bu.

2009 yılında biz 801 personelle çalıştık. Bu personelin yaklaşık 60 tanesi teknik elemanlardı, mühendis, tekniker gibi. Projenin ilerleyen dönemlerinde özellikle o dördüncü klasik ayak dönemlerinde gerekli 1,5 milyon tonu sağlamak için de 1.023 kişiye kadar da personel sayısını artırmayı planlamıştık. Biz personel çalıştırmasında, ana işlerde Soma bölgesinde ve diğer bütün grup yerlerde hiçbir şekilde alt işveren uygulaması yapmadık.

Ocaklar 340 ana kat lağımlı girişindeki kurulu olan aspiratör ile emici olarak havalandırıldı. 2 tane ayrıyeten orada büyük 93 kw gücünde, 2.200 m3/dakika gibi büyük, yüksek kapasiteli basınç farkı yaratabilecek özellikte aspiratörler vardı. Hazırlık galerilerinde de yine 400 m3/dakika ve 30 kw gücünde ve kapasiteli Engart marka aspiratörler kullandık.

Havalandırma vantüpleri olarak Kanada’dan ithal edilen antistatik ve kendiliğinden sönen vantüpler kullanılmış oldu.

Aynı zamanda, ocak yolundan üretim ayaklarına giren temiz hava ayak çıkışından nefeslik bacasına bağlandı ve hiçbir üretim ayağı seri havalandırma yapılmadı.

Üretilecek kömür çeşitli tip ve kapasitedeki zincirli konveyörler ve bantlı konveyörler ile yerüstüne çıkarıldı. Bu bant kantarında tartıldıktan sonra numune alındıktan sonra da kömür noktası olan lavvar tesisi ne kadar nakledildi.

Kullanılan bütün bantlar antistatik ve kendiliğinden sönebilen özelliklere sahip bant kayışları da bizim dönemimizde yeraltında kullanıldı ve biz o şekilde devrettik.

Malzeme naklimiz de yine son derece kulikar ve monoraylar şekliyle sonsuz halat sistemi ile çalışan, elektro-hidrolik tahrikli kulikar nakliyat sistemi ile yapıldı.

Üretim ve hazırlık çalışmalarının arın bölgelerine yakın kısımlarına malzeme nakliyatı da yine havalı monoraylar ile sağlanmış oldu.

Bizim karşılaştığımız dönemde ocak yangınlarına karşı alınan önlemler nelerdi, bunlardan kısaca bahsetmek istiyorum.

Soma bölgesi, bildiğiniz gibi, kendiliğinden yanma özelliği olan bir kömür havzasıdır. Dolayısıyla buralarda üretim çalışmaları aşamasından mutlaka ısınan bölgelerde gerek ramble olsun daha sonra göreceksiniz kül gibi ve bizim Türkiye’de ilk defa uyguladığımız azot soğutma sistemi gibi çeşitli metotlar uyguladık.

Bunlardan bir tanesi ramble tesisiydi. Neydi ramble tesisi? Ramble tesisi yaklaşık yüzde 25 çimento ile yüzde 75 termik santral uçucu külünün karışımı ile yer üstünde kurduğunuz bu tesis vasıtasıyla yer altına kadar hidrolik, pnömatik basınçlı havalı borularla iletirsiniz ve orada ısınan yerleri beton keson içine alabilirsiniz veya doldurulması gerekli, tahkimatı gerekli yerlere bunları koyarak, suyla karıştırarak burada bir beton çalışması yaparsınız ve dolayısıyla gelebilecek riskleri minimize edersiniz.

Bir başka uygulamamız da kül tesisiydi. Yine burada kullanılan termik santralin atık külünü kullanarak yine yüzde 70 su ve yüzde 30 kül ile karıştırılarak imalatı biten panoların içlerine arka tarafta oksidasyon olmasın, kömür kendiliğinden kızışmasın diye ayak arkasına bırakılmış olan kül boruları vasıtasıyla ayak arkalarında bu kül tesisini de kullanmış olduk. Bu sayede, ayak arkasında kalan kömürlerin oksidasyonunu önlenmiş veya meydana gelen yangınlara karşı etkin bir müdahale sağlanmıştır.

Bizim kullandığımız bir başka sistem de -ilk defa kullanılan belki de Türkiye’deki ocaklarda bu tür yangınlarda- azot gazı enjeksiyonuydu. Nedir? Azot gazı enjeksiyonu, üretimi yapılmış bölgelerde kalan kömürlerin oksidasyonunu önlemek amacıyla, ayak arkasına döşenmiş olan borular vasıtasıyla azot enjeksiyonu yapıldı ki oradaki oksijen miktarını sıfıra indirdim ve dolayısıyla oksijen olmadığı için de yangını söndürme müdahalesini çok daha kısa süre içerisinde yapabilme özelliğine sahip olan bir sistemdi ve biz bunu da kurduktan sonra aynı şekilde devrettiğimiz firmaya da bütün ekipmanları bu şekilde devretmiştik.

Proje kapsamında var olan yatırımlara ilaveten, şirketimiz tarafından da, gerek mekanize ayak ekipman yatırımları, ana nakliye üniteleri yatırımları, galeri yatırımları, malzeme taşıma ekipman yatırımları, iş güvenliği yatırımları, klasik ayak yatırımları, elektrik sistemi yatırımları, diğer yer altı ve yer üstü yatırımları da yaparak bahse konu olan şirkete tamamen devretmiş olduk.

Biz tahkimat malzemesi olarak demir tahkimat kullandık, kama yerine hasır telleri, günümüz modern madencilikte kullanılan hasır telleri kullandık. Böylece tahkimatın yanma riskini de ortadan kaldırdık. Bu, yalnızca, bizim Soma bölgesinde değil, Çayırhan gibi yer altı işletmelerimizde şu anda kullandığımız bir sistemdir.

Ocakta paslanmaz çelik hava ve su boruları kullanılmıştır.

Elektrikli otomasyon ve haberleşme ekipmanlarının tamamı EX-PROOF veya ATEX sertifikasına sahip olmuştur.

Yer altında kullanılan kablolar yer altı tipi ve MGM özellikler taşımaktadır.

Kullanılan vantüplerin ve bantların tamamı antistatik ve kendiliğinden sönebilen özelliklere sahip olan bir ekipman kurduk.

Ana nakliye yollarında bant boyunca, her devrettiğimiz zaman, her 150 metrede 1 olacak şekilde megafon sistemlerimiz vardı.

Bütün çalışma bölgelerinde yer altı telefon sistemleri, ATEX belgesine sahip yer altı telefon haberleşmesi kurulmuştu.

Ocak üretimlerinin hava giriş ve çıkışlarında merkezi izleme sistemi bünyesinde aynı zamanda her üretim ayağının çıkışında da ölçüm yapan sensörler de vardı.

Aynı zamanda mekanize ayakta kullanılan sisteme ilave olarak -diğer bu 150 metredeki megafon sistemine- her mekanize ayağın içerisindeki konvörter üzerine 15 metrede 1 de megafon ve acil durdurma sistemleri de monte edilmişti.

Biz, bundan sonra kısaca bir kömür madenciliğinde uygulanan yöntemler ve tam mekanize kazıya bir örnek olması açısından Çayırhan madeninden bazı örnekler vermek istiyorum.

Çayırhan havzasının şu andaki toplam rezervi 345 milyon tondur. Bizim tüvenan kömür üretimimiz de yaklaşık yılda 5-5,5 milyon tondur. 620 megavat gücündeki santralden üreteceğimiz elektrik üretimi de 4,3 milyar kilovatsaat/yıl olarak yapılmış bir sözleşmemiz vardır. İşletme hakkı devriyle 2000 yılı içerisinde alınmıştır.

Buradaki panoları gördüğünüz zaman, bunlar, bir geri dönüşlü uzun ayak, modern ekipmanlarla teçhiz edilmiş bir üretim panolarının dizaynları ve uygulanış şekliinden bahsetmekteyiz.

İşletmede madencilik faaliyetleri ne şekilde yapılmaktadır? Önce bir etüt tesis, etüt proje çalışmaları... Çünkü yapılan çalışmalarda sözleşme ve şartnamelerde altmış gün içerisinde sizin bir uygulama projesini vermeniz gerekiyor. Ama jeomekanik parametreleri belirlemeden, hidrojeolojik, hidrolik parametrelerin belirlenmesinden ya da yalnızca fayların belirlenmesinden yapacağınız bir çalışmanın ileride size ciddi sıkıntıları olacağını bildiğimiz için biz öncelikli olarak ilk başlangıçtan itibaren etüt proje çalışmalarına

önem veririz, ondan sonra galeriler açılır, üretim çalışmaları da olur. Üretim çalışmalarından sonra söküm montaj çalışmaları ve ona bağlı olarak da diğer çalışmalar olarak beş ana kalemde Çayırhan'da adlandırmaktayız.

Burada görmüş olduğunuz Çayırhan'daki sistemimizde mekanize kazı çalışması yapılmakta, hazırlık galerilerinin havalandırılması yine 400 metreküp/dakikalık üfleyici vantüplerle yapılmaktadır ve gördüğünüz gibi galeri açma makinalarıyla "Dosco MK II B" diye İngiliz malı, Dosco galeri açma makinalarıyla ilerleme yapılmaktadır. Üretim ayaklarında ise mekanize kazı çalışması, tahkimat çalışmaları, malzeme ve insan nakliyatı, ayak havalandırması, üretim kömürü nakliyatı ve diğer çalışmalar şu şekilde yapılmaktadır: Ayakta mekanize çalışma, burada görmüş olduğunuz yürüyen tahkimatlar, bu yürüyen insanlar bu yürüyen tahkimatların altında, şu arada çalışmaktadırlar. Kesici makineler vardır, bu kesici makinelerin kazmış olduğu kömür zincirli konvörler vasıtasıyla "alt taban yolu" diye tabir ettiğimiz galeriden dışarıya kadar bant konvörleri vasıtasıyla götürülmektedir.

İnsan nakliyatı "küler" diye tabir edilen yere bağlı sonsuz halat sistemiyle ya da "monoray" diye tabir edilen havada askılı teleferik sistemi gibi sonsuz halat sistemine bağlanan bir sistemle insanlar çalışacağı ortamlara kadar güvenli bir şekilde ve efor kaybetmeden iletilmektedir.

Buradaki üretim çalışmalarında gördüğünüz gibi kömür kesici makinelerle kazıldıktan sonra -daha sonra burada bir slaytın içerisinde bunların ne şekilde çalıştığını gösteren şeyimiz de var. Onları ben size zaten şeyin içerisinde verdim, derseniz daha sonra bakabilirsiniz de- burada kesici makinenin kestiği kömürler yürüyen tahkimatlarla iletilmekte ve insanlar bu güvenli şeyin altında çalışmaktadır. Geri taraf da göçüğe, kömür alınan kısmın göçüğüne kalmaktadır.

Diğer çalışmalarımızdan kısaca bahsetmek gerekirse; iş güvenliği faaliyetlerimiz, kumanda kontrol merkezi faaliyetlerimiz, işte, basınçlı hava gibi, atık suyun bertarafı gibi elektrik enerjisinin temini gibi sınıflandırılabilir.

İş güvenliği, sağlığı faaliyetleri anlamında: Çalışma ortamının gözetimi, çalışanların sağlık gözetimleri, çalışma ortamına ilişkin risk değerlendirmeleri, tahlisiye merkezi çalışmaları, acil durum planları, çalışanların KKD temini, ilgili kayıtların tutulması ve benzeri gibi bütün çalışmalar Çayırhan'daki modern maden ocağında mevcuttur.

İşletmede madencilik faaliyetleri: Sağlık ve güvenlik dokümanımız vardır. Burada işletmenin bir genel tanımı vardır. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatımız vardır. İşletme güvenliği ve trafik yönetimi vardır. İşletme yönetim ve organizasyonları vardır. Risklerin değerlendirilmesi ve kontrolü çalışmaları vardır. Bu görmüş olduğunuz bütün bunların her biri yapılarak kayıt altına alınmıştır ve bunlar basılı hâlde getirilmiştir. İstenildiği zaman da yüce heyetinize sunabiliriz de.

İşe başlayan bütün personele iş sağlığı güvenliği ve mesleki eğitim verilmektedir.

Bütün çalışanlar, Nallıhan Halk Eğitim Merkeziyle yapılan protokol gereğince Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmış modüller kapsamında mesleki eğitime tabi tutulmaktadır.

Mevzuata uygun olarak iş sağlığı güvenliği tekrar eğitimleri düzenlenmektedir.

Acil eylem planında görevli ekiplere görevleri ile ilgili eğitimler düzenlenmekte, bütün çalışanlara acil durum planı gereğince bilgilendirme kursları düzenlenmekte ve acil durum tatbikatlarına katılmaları sağlanmaktadır ve daha sonra göreceğiniz gibi bu tatbikatlar da zaman zaman yapılmaktadır.

İlk yardımcı yetiştirme yüzde 10 ve tahlisiyeci yetiştirme eğitimlerinde yüzde 3 şeklinde yasal olmasına rağmen bizim tahlisiye merkezimiz ve tahlisiyecimiz daha fazladır. Nitekim bu elim Soma kazasında da yaklaşık 37 tane Çayırhan ve Tunçbilek işletmemizden -bir tanesi de buradaki arkadaşımızdır- Soma havzasına tahlisiye ekibini de göndermiş olduk.

Bütün çalışanlar ferdi carbon maske kullanımı ve yangın söndürme eğitimine de tabi tutulmaktadır.

Havalandırma hesaplamaları ve simülasyonunda Ventsim Visual yazılımı kullanılmaktadır ki bütün ekipmanlar, bütün programlar buna göre dizayn edilmiştir. Ne kadar hava miktarı gitmesi gereklidir, kaç kişi çalıştıracağınıza bağlı olarak havalandırma planları bu günümüz teknolojisiinde artık otomatik olarak yapılmaktadır ki biz de bunları kullanmaktayız.

Ocak havalandırması kontrol merkezi yeraltı izleme sistemiyle sürekli izlenmekte, ölçülmekte ve kayıt altına alınmaktadır.

Ocağa gönderilen hava miktarı çalışan başına 30 m3/dakikanın üzerindedir.

Ocak ana havalandırma ekipmanı olarak 2000-5000 m3/dakika kapasitelerinde fanlar kullanılmaktadır uzaklığına bağlı olarak.

Yer altında kullanılan bütün vantüpler antistatik ve kendiliğinden sönebilen tiptedir.

Yine Çayırhan işletmemizde de bir kontrol kumanda merkezimiz vardır. Burada sürekli ölçüm yapılmaktadır. Bütün yerler izlenmektedir. Aynı zamanda yer altındaki atık su miktarları dahi veya pompa istasyonundaki su miktarını veya kesicinin kullandığı güç miktarını, her bir şeyi buradan görme imkânına sahipsiniz ve buradan megafonlar ve yer altı telefon sistemleriyle yer üstünden istediğiniz

şekilde yer altıyla konuşma imkânına da sahipsiniz. Bizim kullandığımız ekipmanlar burada işte “karbonmonoksit, oksijen, karbondioksit, metan gazları” gibi kumanda kontrol merkezine bağlı olan ekipman buradan aldığı anda veriler de direkt ana kontrol kumanda merkezine gelmektedir.

İşletmede madencilik faaliyetleri içerisinde acil durumların yönetimi ve tatbikat çalışmaları yapılmıştır. Bu tatbikat çalışmaları neye göre yapılmıştır? Şuna göre yapılmıştır: Bizim bir acil durumların yönetimi ve tatbikat çalışmamız vardır. Burada gördüğünüz “B sektörü, G sektörü ve A sektörü” gibi üç tane bizim ana ocaklarımızda insanların nerelerde nelerin olması gerektiği, bunlar ocak girişlerinde ve kontrol merkezinde hazır, bunların tatbikatları yapılmaktadır. Bir yangın alarmı verildiği zaman insanların nereye kaçacağı, nerelerin güvenli olacağı, bunlar sürekli olarak insanlara izlettirilmiştir.

Biraz önce AFAD temsilcisi arkadaşımın söylediği gibi, orada ulaşılacak kişilerin isim listesi vardır. İşletme müdürü içerideyken dışardaki bir kişinin kim olduğu da ana kontrol merkez binası içerisinde yazılıdır ve gerekli telefonlar da mevcuttur.

Ocak yangınlarının esas tespiti ve mücadelesinde çok ciddi teknolojik üstünlükleri olan ekipmanlar kullanılmaktadır. Bunlardan bir tanesi termal kameralar ve bir tanesi de infrared termometreler ile kömür yüzeylerinde ısı taraması. Bu ne şekilde yapılmaktadır? Bu, elle taşınan aletlerdir. Burada gördüğünüz bu ekipmanlarla ilgili istenildiği zaman daha detaylı bilgi de verilebilir. Taşınabilir gaz ölçüm cihazları da vardır. Bunlarla termal alanda gittiğiniz zaman kömür çatlaklarının içerisinden iç kısma doğru 3 metrelik kısımda oluşabilecek ısıyı tespit edebilirsiniz ve dolayısıyla, o ısıyı tespit ettiğiniz zaman bir sonraki güne o ısının artışı kayıt altına alırsınız ve eğer artış da varsa orada önce bir su soğutma yaparsınız ve oradaki kömürü boşalttıktan sonra oraya yakül veya rambleshakiyle bir dolgu yaparsınız ve orayı beton kemer içerisine alarak izole etmiş olursunuz. Dolayısıyla, maden sahasında oluşabilecek yangınlara karşı önceden bir önlem alma bilgisine sahip olmuş olursunuz.

Sonuç ve öneriler kısmına geldiğimiz zaman:

Yer altı kömür madenciliğinde her sahanın özelliğine bağlı olarak teknoloji kullanım oranının artması ile riskler ciddi düzeyde azaltılarak, verimlilik artırılabilir. Bunun için de, teknoloji kullanımını teşvik için projelerin havza bazında ve uzun vadede olması gerektiğini düşünüyoruz.

Tahkimat çalışmalarında ağaç yerine çelik tahkimatın kullanılması özellikle kömür içerisinde açılan galerilerde yangın riskinin oluşmaması için önemlidir.

Ocak içerisindeki kullanılan ekipman malzemelerin yer altında özellikle grizulu ocaklarda kullanımına uygun olduğuna dair belgeye sahip -ATEX, EX-PROOF, yanmazlık, kendiliğinden sönmeye ve benzerlerine sahip olması- gerekli ekipmanlar kullanılmaktadır.

Havalandırma planları bilimsel metotlarla hesaplanarak projelendirilmelidir.

Yer altı kömür madenine her bir çalışanın ferdi karbonmonoksit veya oksijen gaz maskesi bulundurması sağlanmalıdır. Madenci lambası ve maskelerinin kontrol ve bakımlarının yapıldığı, zimmet ve kayıtlarının tutulduğu lambahane bulunması, sağlanmalıdır. Burada da sürekli kayıt altına alınmalıdır.

Sürekli gaz izleme sistemine bağlı sensörler ve portatif cihazlar vasıtasıyla ocak havasının nitelik ve içeriğinin sürekli takip edilmesi gerekmektedir.

Ocak yangınlarının erken tespiti ve uygun mücadele çalışmalarının yapılması bu anlamda önem arz etmektedir. Özellikle, infrared termometreleri kullanılmalı, kömür yüzeylerinde ve çatlaklarda ısı taraması yapılarak 3-5 metre derinliğe kadar da damarın içindeki kızışmaların erken tespiti mümkündür.

Acil eylem planı oluşturulması, bu acil eylem planı ile ilgili çalışanların eğitilmesi ve ocaktan kaçışlarla ilgili tatbikatın yapılması gerekmektedir.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Sorularınız varsa cevaplamaya da hazırız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Yakup Bey.

Son konuşmacımız kömür madenleri meslek hastalıkları üzerine Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesi Başhekimi Doçent Doktor Ömer Yılmaz.

Yakup Bey, daha sonra soru-cevapla zenginleştireceğiz.

Ömer Hocam, buyurun.

ANKARA MESLEK HASTALIKLARI HASTANESİ BAŞHEKİMİ DOÇ. DR. ÖMER HINÇ YILMAZ – Sayın Başkanım, sayın vekillerim, kıymetli hazırun; meslek hastalıkları hastanesi olarak bizim de gündemimizde olan konuların başında geliyor çünkü sadece kömür madeni değil, birçok galeri tarzı işletmede çalışan maden hastaları bizim hastanemize başvurulur.

“Madencilerde meslek hastalıkları” dediğimizde “akciğer hastalıkları, tekrarlayıcı hareketlere bağlı kas-iskelet sistemi hastalıkları” ve “diğer sağlık sorunları” başlığında inceliyoruz.

Akciğer hastalıklarını kronik obstrüktif Akciğer “KOAİ dediğimiz, toza bağlı gelişen, kömür işçisi pnömokonyozu, asbestozis, silikozis, astım ve bu tür yerlerde oluşan gazı bağı gelişen akut akciğer rahatsızlıklarını değerlendiriyoruz.

Tekrarlayıcı hareketlere bağı olarak el bileğindeki karpal tünel sendromu, tendinitler veya ağır yük kaldırmaya bağı gelişebilecek rahatsızlıklar.

“Diğer sağlık sorunları” dediğimizde: işletilen madene göre değişmekle birlikte yani bir antimon madeni olsaydı burası taşkardı veya kalp sorunlarıyla giderlerdi hekimlerimize veya bir krom madeni olsaydı bazı kanser vakalarıyla giderlerdi. İşte gürültü, ortak sorunlar, cilt hastalıkları, toksik etkilenmeler diyoruz, artık neye maruziyet varsa ona bağı gelişecek semptomlar olurdu.

Bu, iş sağlığı açısından madencileri daha çok ilgilendirmekle beraber sahadaki fiili durumu size aktarmak istedim.

Burada, efendim, iş yeri hekimleri açısından bir değerlendirme yapmak istiyorum. Mesleki olarak bağımsız değiller, işverene bağımlılar, ekonomik olarak da işverene bağımlılar. Bir hiyerarşi söz konusu olduğu için iş sağlığının yönetimi açısından bir sorun var. İş garantisi yok. Tıp müfredatında maalesef iş sağlığı anlatılmıyor. Tıp hekimlerimiz, bu konuda yeterli donanıma sahip olarak mezun olmuyorlar tıp fakültesinden.

İşveren açısından baktığımızda ortam ölçümleri ve periyodik muayene konusunda sahadan kendilerine hizmet veren firmalara göre iş yapabiliyorlar. Şöyle ki: Biz iş yeri ortam ölçümlerine çok güvenemiyoruz hastanemize gelen hastalarda ve periyodik muayenelere de güvenemiyoruz, baştan yapıyoruz birçok tahlillerini.

İşverenin, iş yeri hekimine reçete yazma konusunda bir baskısı var çünkü iş yerinde bir işgücü kaybı oluşsun istemiyor. Bu da iş yeri hekiminin asli görevi olan koruyucu hizmet yerine tedavi edici hizmetlere yönelmesine sebep oluyor.

Yine burada birçok ülkede olmayan ama bizim ülkemizde olan işverene bir rücu söz konusu. Bu rücuda da, örnek vermek gerekirse, bir 300 bin liralık sermayeyle kurulmuş bir demir doğrama atölyesi düşünelim, 15 işçi çalışıyor olsun. Allah korusun bir şekilde bir işçinin kafasına bir demir düşse ve vefat etse mahkemenin belirleyeceği tazminat zaten o sermaye kadar en az, o işyerinin kapatılmasına sebep olacak bir sermaye kadar rücu belirtiyor, rücu çıkarıyor. Hâliyle, bütün işçiler işçinin geride kalan ailesine “Ya davacı olma, zaten beş senede zor sonuçlanacak. Sonuçlansa bile beş sene sonra belki bu adam batacak, parayı alamayacaksınız.” gibi bir sürü şey söyleyecek. Biz bunlara çok şahit olduğumuz için... Dolayısıyla bir rücu şaşkınlığı içerisindedir. Hâlbuki, Almanya’da, rücu örneğinde bir sandık var mesela ve o sandıkta bütün işverenler oraya fonla parasını öder, herhangi bir şekilde de işyerinin kapatılmasına kadar gidecek bir rücu söz konusu olmaz.

Ayrıca, işveren şaşkın çünkü önünde düzgün bir model yok yani sadece kömür madenciligi açısından değil, düzgün bir model önüne koyamamışız. Belki herkesin kendine ait bir sorumluluğu vardır. İş sağlığı hizmet sunucularıyla bu işin eğitimini veren, iş yeri hekimliği, iş güvenliği hizmetleri uzmanlığının eğitimini veren kurumların disiplini biraz sıkıntılı sahada, teknik donanımları da sıkıntılı maalesef. Bize yine birçok kurumu ayrıntılı olarak sorarsanız söyleyebilirim.

Hastanelerimiz açısından baktığımızda -meslek hastalıkları hastaneleri açısından- gelen hekimlerimizi biz hastanemizde eğitmek zorunda kalıyoruz, personel yapısı sürekli değişken. Bilgi ve AR-GE konusunda, ulaşmamak konusunda bizim de bazı sıkıntılarımız oluyor.

Bu kömür işçileri özellikle olmak üzere, ILO Pnömokonyoz Okuyuculuğu Sertifikası olan hekimler tarafından değerlendirilmesi istenir ve bu ILO Pnömokonyoz Okuyuculuğu Sertifikası olan hekim ülkemizde çok fazla yoktur, eğitimi de Çalışma Bakanlığı verir. Ancak herhangi bir şekilde bu pnömokonyoz okuyuculuğu sertifikası olmayan kişinin değerlendirdiği dosya Sosyal Güvenlik tarafından kabul görmez. Çok ilginçtir ki ILO da tam aksine der ki: “ILO pnömokonyoz okuyuculuğu, bazı ülkeler bunu maluliyet amacıyla değerlendiriyor ama bunu yapmamaları gerekiyor. Bu ILO pnömokonyoz okuyuculuğu maluliyet amaçlı yasal bir tanımlama yapmaz ve bu konuda kullanılmaması gereklidir.” Biz, hâlâ, ülke olarak bunun hatasını sürdürmeye devam ediyoruz.

Efendim, merkezde fiilî duruma baktığımızda üç tane kanunumuz var iş sağlığıyla ilgilenen, Borçlar Kanunu var, Medeni Kanun da var tabii ama başlıca üç kanunumuz var. Kanunu ve İş Sağlığı Güvenliği Kanunu. Bu kanunlarımız da meslek hastalıklarını farklı farklı tanımlamış, iki ayrı tanım söz konusu. Biri, sigortalı olmayı mecburi kılar, biri “Kişinin çalışmış olması yeterlidir.” der. Tabii,

Sosyal Güvenlik, GSS Kanunu değerlendirdiği için öncelikli olarak onu kabul ediyoruz. Bazı yönetmeliklerimizle ilgili sıkıntılarımız var. Mesela, bu tür madenlerimizde maruz kalınan 100'e yakın madde, kimyasal ölçümü ülkemizde yapılamıyor. Yine Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışanlarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmeliği'miz var mesela. Bu Yönetmeliği'miz toplam sahadaki 5 maddeyi kanserojen saymakla beraber Dünya Sağlık Örgütü 150'ye yakın maddeyi sayar ve bu 150'ye yakın maddeyi kanserojen iş yeri olarak değerlendirir.

Elle Taşıma Yönetmeliği'miz var. Elle Taşıma Yönetmeliği'miz "bir yük çok ağırsa, kavrayamayacak kadar büyükse" gibi tanımlamalar yapar. Bu, doğru bir tanımlama değildir. Hâlbuki gelişmiş ülkeler yükün momentine göre hesap ederek bel seviyesinden, yerden ne kadar kaldıracacağı, bunun günde kaç defa tekrar edileceği, 5 kilo mu kaldıracacağı, 3 kilo mu kaldıracığına kadar hepsini yazar. Bunun gibi eksiklikler sahada şaşkınlığı devam ettiriyor ve sonuçları bizim hastanemizi geliyor.

Meslek hastalığı nedeni ölümü değerlendirdiğimizde, ülkemizde gelişmiş ülkelerin yapmış olduğu çalışmaları projekte ediyoruz çünkü istatistiklerimiz maalesef yeterli değil. 2006 yılı için kanserden 14.247 ölümümüz olmuş ve bunun mesleki olma sıklığı yüzde 6 ilâ 10. En düşük hesaplama 854 kişinin mesleki ölüm tazminatı alması gerekiyordu. Koroner arter hastalığı ve beyin ve damar hastalıklarından ölümler 33.376, yüzde 5 ilâ 10'unun mesleki olması gerekiyordu, yani 1.668 kişi. Solunum sistemi hastalıklarından toplam 495 kişi ve hepsinden toplam 3.017 kişinin meslek hastalığı nedeni ölüm tazminatı alması gerekiyordu ülkemizde. Ancak 2006 yılında bu rakam 4 idi galiba, 2009, 2010, 2011, 2012'yi görüyorsunuz sıfır, 10, 11. Bu kadar insanın geride kalan ailesi yani evin direği vefat edince gelir getiren onların bazı hakları oluyor ama bu haklarına ulaşamıyorlar. Mevzuat eksikliğimiz çok fazla bu konuda. Bir de rücu var bahsetmiş olduğum gibi. O rücu sebebiyle bir kaçınma söz konusu.

Çözüm önerilerimiz de: İşçilerin, iş güvenliği uzmanının, işverenin gerekirse işini ne kadar önemseydiği, dikkatini ne kadar bu işe verdiği, reaksiyon zamanının ne olabileceği, yani iş kazası yapılabilecek kişisel özelliklerinin ölçülme yöntemleri mevcut. Dolayısıyla biz bir işçiye yüksek gerilim hattına çıkıp çıkaramayacağımıza, yoksa yerde sefertası mı taşıtacağımıza karar verebiliriz bazı ölçüm yöntemleriyle, iş kazası yapma potansiyeli olan işçileri de eleyebiliriz böylece.

İşverenden rücu yükünün alınması bence çok önemli bir konu çünkü kaza yapan işveren şanssız, kaza yapmayan işveren o yıl şanslı oluyor. Soma örneğinde olduğu gibi, belki buradan çok daha kötü iş sağlığı, güvenliği koşulları olan iş yerleri var ama orada bir kaza olmadığı için onlar şanslı oldular, Allah korusun.

Şimdi, kaza olsa bile kişilerin daha sonra rehabilitasyonu için ülkemizde yeterli bir altyapı söz konusu değil. "Rehabilitasyon" derken fiziksel rehabilitasyondan bahsetmiyoruz sadece. İşe dönüş rehabilitasyonu veya farklı iş bulunarak kişiler rehabilite edilebiliyor; bu tür yöntemlerimiz yok. Yine gelişmiş ülkelerde böyle yöntemler var ve iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekiminin özgür iradelerine kavuşması, bu en önemli mesele. Yani Soma örneğinde -yine orayı örnek verelim- orada bir ısı arttığı zaman iş güvenliği uzmanı orada işi durduramıyorsa zaten orada bir iş yapmıyor demektir; durdurması için de işverenle ekonomik bağının olmaması gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Ömer Hocam.

Bu pnömokonyoz bağlamında bir şey söyleyeyim: Ben de yurtdışında mastırımı yaparken kömür arınında kazımı esnasında ortama bir kömür tozu çıkar. Bunların çoğu genel de saf mikron olduğu için havada askıda kalırlar. İnsanlar solur bunu ve solumayla birlikte tekrar dışarıya atamazlar, ciğerlerine yapışır kalır. Bundan dolayı da meslek hastalığı olarak o madenler, işletmelerin çoğu çok yüklü tazminatlar öder. Bunun için üniversitelere projeler vermişlerdi, o projenin birinde çalıştım ben o bağlamda.

İş sağlığı, meslek hastalığı bizim hakikaten Türkiye'de daha yeni yeni önem verdiğimiz ama altyapısını tam oluşturamadığımız bir konu.

Katılımınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Sorular olacaktır Hocam. Ben bütün konuşmacıları... Yakup Hocam, sizi de böyle alabilirsem milletvekillerimize soru-cevap için söz vereceğim.

Ben isterseniz ilk soruyu Selim Bey'e sorayım: O, 2006, 2007'de Park Teknik'e devredildiğinde bu saha orada İşletme Müdürü olarak çalıştı. Zaman içerisinde, sanıyorum olaydan hemen sonra da başına sizin bir açıklamanız da yansıdı. O bağlamda siz bir başlarsanız, daha sonra Necati Bey'e söz vereceğim.

Buyurun.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Sayın Başkanım, değerli üyeler; ciddi bir kaza geçirdik biz madenci olarak. İnşallah bu, milat olur. Geçmişe bakalım, 263 kişi ölmüş Zonguldak'ta 1992 yılında; 30 kişi

tekrar Zonguldak, 12 kişi tekrar Zonguldak, 10 kişi Elbistan açık ocak kazası ve öbür küçük kazalar ben değinmiyorum. Ama geldiğimiz nokta, kazalardan sonra hiçbir şeyin olmaması; bunda hemfikiriz herhâlde. Başkanım, inşallah bu milat olur ve burada alınacak kararlar uygulanır ve uygulanmasıyla beraber biz de bir Batı madenciliğine veya Amerika madenciliğine eş değeri bir madencilik yaparak ülkemizde daha güvenli bir çalışma ortamı yaratırız diye düşünüyorum.

Şimdi, ben bu kazayla ilgili 4 ana faktör...

BAŞKAN – Siz ayrıldıktan altı sene sonra olmuş, onu vurgulayalım da. Tabii, siz sahayı, ocağı iyi tanıyorsunuz, o yüzden ilk sözü size verdim.

Buyurun.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Evet, sahayı aldığım zaman - Yakup Bey anlattı, sahadaki teknik konuların hepsini anlattı- bunların hepsini biz yarattık.

Şimdi, şöyle bir kültür vardı bizde yani Ciner olarak anlatayım ben. Ben şunu da söyleyeyim: Türkiye Kömür İşletmelerinden on yedi yıl çalıştım. Türkiye Kömür İşletmelerinde çalıştıktan sonra üniversiteye geçtim, üniversiteden sonra da Ciner grubuna geçtim, Ciner grubunda on iki yıl çalıştım ve Genel Müdür olarak en son ayrıldım. İlk biz Soma'yı aldığımızda orada İşletme Müdürüydüm ben.

Burada ciddi bir proje hatası vardır, ilk önce ona değinmek istiyorum. Şimdi, bizim başladığımız kot artı 200 kotu. Devletin, daha doğrusu Türkiye Kömür İşletmelerinin bıraktığı kot 260 veya 270 kotu diye düşünüyorum, o kottu. Şimdi, meyilli bir damarda, şöyle meyilli bir damarda 70 metre kömür komple bırakılarak alt taraftan bize çalışma önerildi. Şimdi, tüm Komisyon üyeleri bunu bu kadar yorumdan sonra algılayacaktır -içimizde madenci olmayanlar açısından söylüyorum ben- arkadan kömür alma yönteminde sürekli arkayı boşalttıkça arka düşer. Biz bunu, proje hatasını Türkiye Kömür İşletmelerine bildirdik, dedik ki: "Burada ciddi bir proje hatası var, burada yangın kesinlikle durmaz çünkü arkadan ne boşaltırsanız, arkayı ne kadar ramble, kül veya her ne ise yanmaz malzemeyle doldurursanız doldurun, yukarıdan düşecek kömür sürekli yangına müsait olacaktır." Ve buranın mutlaka önceden alınması Türkiye Kömür İşletmelerinin 260 kotunda bıraktığı yerden aşağı doğru emniyetli bir şekilde çalışarak buranın alınmasını istedik.

BAŞKAN – 260 kotu açık işletme mi, kapalı işletme mi?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – "260 kotu neden bırakıldı?" diye sorduk. Dediler ki: "260 kotu 200 kotuna kadar açık ocak olarak alınacak." Şimdi, burada da bir hata var tabii. Şimdi, biz aşağıyı boşalttıkça üstten açık ocak çalışmaz. Üstten açık ocak çalıştığı zaman bütün makineler -yani amiyane bir tabirle diyorum- kamyonlar aşağı düşer, yer altına düşer. Ya, böyle bir mantıksızlık olmaz. Bunları anlattık fakat bizim söylememiz doğru olmadı tabii ve bu yangın -raporlarda da var, benim Soma savcısına verdiğim ifadelerimde de var- ikinci ayda başladı, bizi hiç bırakmadı, bırakmayacaktı da zaten.

BAŞKAN – Söylediğiniz damar?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Tabii. Sürekli arkaya düşüyor kömür ve sürekli yangına neden oluyor. Tabii, bunun için, bizim için en iyi uygulanan yöntem -Türkiye'de de ilk defa uyguladık biz orada, Yakup Bey de bahsetti- azot gazı enjeksiyonudur. Bu sistem, göçükte bırakılan bir boruya havanın, oksijen miktarının 20' den aşağıya veya 19,5' tan aşağıya düşmeyecek şekilde azot verilerek monoksit gazının düşürülmesidir.

Bir örnek vereyim: 2500 ppm monoksit -ki hiçbir canlı durmaz, hiç kimse de durmaz- biz bunu on beş saat içerisinde sıfıra düşürdük azot gazıyla.

Raporları incerseniz, Ciner orada çalıştığı zaman bir kere ayak kapatmamıştır, bir tane de adam ölmemiştir. Şimdi, planlama önemli.

İkinci bir ana konu var: Proje. Şimdi, 1,5 milyon tonluk yani bu... Pardon, başa döneyim, daha sonra devam edeyim.

Bu damar bizden ayrıldıktan sonra Soma Kömürleri AŞ'ye yukarıdan çalıştırılması için verildi. Şimdi, burada bir hata oldu. Orada 6,5 milyon ton kömür rezervi kaldı. 6,5 milyonun bir kısmını biz aldık aşağıdan fakat o kömür kaldı, Soma Kömürleri AŞ'ye verildi, açık ocak olarak planlanan yer Soma Kömürleri AŞ'ye verildi. Peki, orası yer altı çalışacaktı, biz niye orada yer altı olarak çalışmadık? Soma Kömürleri orayı aldı ama aşağı taraflar boşluk olacağı için emniyet açısından onun yarısını çalıştı, yarısını çalışmadı. Neden? Çünkü, yukarıdan aşağıya doğru geliyor, bizim boşluğa doğru geliyor. Allah göstermesin, çok büyük bir kaza da olacaktı orada. Bıraktı ve oradaki kömür kaldı ve bu kömür yıllar boyu yandı. Televizyonlarda görmüşsünüzdür veya sahada izlemiştir, yer üstünde büyük çatlıklar vardı, bu çatlıklardan sürekli monoksit çıkıyordu. Bu monoksit niye çıkıyor? Kalan kömürün kendi içerisinde yanmasından kaynaklanan nedenden dolayı. Yani, ocak içerisinde hava sirkülasyonundaki kaçaklar göçükte bırakılan kömüre geliyor, oradaki kömürü yakıyor ve yanıyordu. Şimdi, biz bunu Soma'da çalışırken her sabah kontrol ederek çıkardık yukarıya ve yukarıda kepçelerle bütün

çatlakları kapattırdık. Bu neden? Yani, oradaki kaçak sirkülasyonun durdurulması, oksijenin göçüğe daha az gitmesi. Ve orada tabii ki - yani ben savcıyla konuştuğum şeyleri de aktarıyorum- onun hepsinin alınmadığı, yaklaşık 2-3 milyon ton kömürün de orada kaldığı söyleniyor. Tabii, burada da kaynağımızın üretilmemesi gibi bir sonuç ortaya çıkıyor.

Şimdi, ikinci bir konu var bu kazanın en büyük sıkıntılarından birisi: Proje. Proje 1,5 milyon ton/yıl. Yani, Soma'daki Karanlıkdere Projesi 1,5 milyon ton/yıl üretimine elverişli bir ocak, fazlasına değil. Çünkü, Türkiye Kömür İşletmeleri kafa yoruyor bir yıl, ihaleye çıkacak, bütün teknik elemanlarını çalıştırıyor ve bu teknik elemanlar diyor ki: "Havalandırma galerisi, çapı, uzunluğu, vantilatörün kapasitesi, işçinin çalışması ancak 1,5 milyon ton/yıl kömür üretim kapasitesine eş değer bir üretim dizaynına sahip bir kömür ocağıdır burası." Türkiye Kömür İşletmelerinde çalışırken ben bunu çok tartışmışım. Yani, bunu artıramazsınız. Artırmanız için önce bir proje yapacaksınız, o projede mevcut durumun rehabilite olduğunu göstermeniz gerekiyor. Yani, ben ikinci bir havalandırma galerisi açtım -ne bileyim- galerilerin çapını artırdım, vantilatörün kapasitesini artırdım, bant kapasitesini artırdım, iş güvenliğindeki kurtarma sistemlerini değiştirdim, ondan dolayı ben bu kömür üretimini 2 milyon tona, 3 milyon tona çıkartıyorum demek gerekiyor. Mevcut altyapıda siz hiçbir zaman için üretimi artıramazsınız.

BAŞKAN – Soma AŞ bunu yapmadı mı sizden sonra?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Ben yapacağını zannetmiyorum.

Şöyle söyleyeyim, planlamada şöyle bir planlama yapılır: Her yıl, hizmet veyahut da rödovansçı firma bağlı olduğu kuruma bir proje verir, bunu hepimiz biliyoruz. Mesela, 2014 yılındayız biz, 2015 yılı -ben şu anda HEMA'da çalışıyorum, TTK Kurumuna bağlıyım- iş programını yapıyoruz. Ne diyoruz? "Ben şu kadar üreteceğim, şunu yapacağım, bunu yapacağım." Bu, kurumlardan onaylanır, MİGEM'e gelir, MİGEM de bunu onaylar. Ama burada sorgulanamayan bir şey var. İki tane kurumdan geçiyor bu. Yahu arkadaş, bu saha bu 3 milyon ton üretime elverişli mi, değil mi? Elinizdeki ekipmanlar, koruyucu malzeme, iş güvenliği malzemeleri, havalandırma sistemleri, insanı nakliye ve tahliye etme sistemleri acaba buna müsait mi? Bu, normal prosedürle imzalanmış, geçmiş yani Soma Kömürleri mutlaka "3 milyon ton üreteceğim." demiştir veya "2 milyon ton üreteceğim." demiştir diye düşünüyorum. "1,5 milyon ton üreteceğim." deyip de 3 milyon ton ürettiği zaman, Türkiye Kömür İşletmeleri "Bir dakika kardeşim, sen ne yapıyorsun?" demesi lazım diye düşünüyorum.

Ben Türkiye Kömür İşletmelerinde on yedi yıl çalıştım, bütün herkes arkadaşım, yanlış anlaşılmasın buradaki konuşmalarım, ben milat olmasın diye bir şeyleri anlatıyorum Başkanım.

Şimdi, projede önemli bir şey daha var. Projede, yer altının üretim şekline göre "bahsetti Yakup Bey de- kül, ramble, azot gerekirse kullanılması lazım ve bu kullanımı çok iyi kontrol etmesi lazım birileri. O kontrol şeyine geleceğim, o birilerini de anlatmak isteyeceğim.

Şimdi, bakın, belki şimdiye kadar hiç konuşulmamış bir şey daha var. Biz artık yüzey kömürlerini bitirdik Türkiye'de artık hep derin madencilığe iniyoruz. Biz şimdi burada, Zonguldak'ta bin metrede çalışabilecek ve yılda 3,5 milyon ton üretebilecek şekilde altyapı hazırlıyoruz. Gelin görün. Bizde ana yollarda, tali yollarda kömürü göremezsiniz, her taraf beton, metro tüneli gibi yaptık. Demir bağ da yok, saplama ve beton yapıyoruz, komple. Bu neden? Havalandırma girişleri veya ana yollar kömürde sürülmez, ağaç kullanılmaz. Ya demir kullanacaksınız ya beton yapacaksınız. Zaten bu zorunluluk ortaya çıkarsa -bu Komisyonun çıkardığı zorunluluk- hiç olmazsa çevreye de biraz daha saygılı oluruz, ağaç kullanımını biraz daha düşürürüz.

Şimdi, derin madencilığe girdiğimiz için, madencileri bekleyen çok ciddi bir sorun var: Metan gazı. Şimdi, Türkiye'de metan drenajını yapacak hiçbir firma yok, hiçbir madenci yok, hiçbir bilgi de yok. Bu Komisyondan arızım, metan drenajında zorunluluk yapılması. Bakın, bizim Soma'dan -Yakup Bey anlatırken belki söylemedi ama- ayrılmanızın bir nedeni de metan gazının yüksek olmasıdır, yaptığımız sondajlarda da ciddi metan çıktı. Çünkü biz metan drenajını bilmiyoruz, her ne kadar Ciner Grubu şu anda Türkiye'nin en modern yer altı işletmeciliğini yapsa bile onlar da metan drenajını bilmiyor. Zonguldak'ta metan olmasına karşılık Zonguldak da metan drenajını hâlâ bilmiyor TTK fakat metan mücadelesi konusunda çok iyi, Türkiye de çok iyi. Bunu da bir an önce transfer edip buradan çıkacak yazılarda bir madde olarak da zorunlu olarak kılmanız gerekiyor, çok önemli.

Şimdi, projede de bunlar düşünülmedi Soma'da. Soma'da alt damarlarda bildiğim kadarıyla A panolarında ciddi metan vardı. Hatta benim hatırladığım kadarıyla, biz orada çalışırken metandan dolayı bizim elektrik ekipmanları otomatik olarak sık sık keserdi. Şimdi, sistem olarak iyi bir sisteme sahiptir bu iş bilen madenciler. Metan 1,25'e çıktığı zaman, hava ortamında, hacimsel olarak 1,25'te okuduğu zaman elektrik bütün sistemleri otomatik olarak kapatır çünkü metan patlamasını yaratacak olan birinci neden elektriktir ve biz sık sık

elektrik kesilmesinden dolayı çalışmıyorduk yani elektrik kesildiği zaman bütün kesici makineler duruyor, her şey duruyor ama havalandırma durmaz. Bu proje konusu herhâlde birazcık düşünülmemiş.

Üçüncü konu: Ekipman kullanımı diyorum. Şimdi, maalesef bizde, Türkiye’de de yok yer altında hangi ekipmanlar kullanılır. Şimdi, elektrik ekipmanları veya nakliye ekipmanları veya diğer ekipmanlarla ilgili bir ATEX tabirimiz var. Bu artık konuldu, artık Çin MA kullanımı da yasak veya Kanada standardı da yasak çünkü Gümrük Birliğine bağlı olarak bundan sonra ATEX kullanmak zorundayız ancak kullanılacak borular, kullanılacak bant kayışları veya bandın ruloları veya bandın frenleri -detaya kaçtım biraz ama bunlarla ilgili hiçbir tanım yok.

Şimdi, biz oraya çelik borularla girdik. Ben burada bir cümle kullanacağım ama bu cümle sayın başsavcının cümlesidir. Basıncı hava borusunun plastik boru olarak kullanıldığını gördüğünü söyledi. Şimdi, plastik boru kullanılıyorsa benim aklıma şu gelir: 6 bar civarında bir hava veriliyor yer altına, bu yer altındaki işlemleri yapmak için. Yangında bu boru yanıyor, yanınca hava birden açığa çıkıyor, açığa çıkmasıyla beraber 1 olan yangın birden bire 10 kat, 100 kat, 200 yüz kata çıkıyor bir anda. İkinci olarak savcı beyin söylediği, diyor ki: “Bant kayışı 150 metre yanmış.” Şimdi, yer altında bant kayışı yanmaz, böyle bir şey olamaz. Bizdeki bütün bant kayışları kendi kendine sönebilen özelliktedir yani oraya, kayışın üzerine bir kor düşse o kor bandı deler geçer fakat bant yanmaz, söner, kendi kendine söner. Ekipman kullanımıyla ilgili bizde bir standart yok, madenciliğimizde, bunu yapmamız lazım, bütün ekipman standartlarıyla ilgili.

Bir önemli konu daha var: Biz yer altını kurduğumuz zaman iyi bir haberleşme ağı ve iyi bir otomasyon ve izleme sistemi kurduk. Belki görmüşsünüzdür gittiğinizde, bir oda var girişte alt tarafta, o benim zamanımda kurulmuştur; burada yer altındaki tüm monoksit, metan, oksijen değerleri ve yer altındaki tüm konuşmalar otomasyon sisteminde kayıt altına alınır. Yani, orada birisinin “Ya, burada monoksit artıyor.” cümlesi oradaki insanları harekete geçirir, bizi harekete geçirirdi ve biz bunu bütün mühendislerin bilgisayarlarına aktardık. Yani, bilgisayarda monoksit yükseldiği zaman ses veriyordu dıt, dıt, dıt. Yani, bu bütün insanların, orada çalışan bütün teknik personelin her şeyden haberi olması gerektiği idi. Yakup Bey de söyledi, 10 metre, 15 metrede bir bizim haberleşme ağıımız vardı. Bildiğim kadarıyla bizden sonra herhangi bir iyileştirme yapılmamış. Yani, söyleyeceğim, ekipman kullanımıyla ilgili madenlerimizde ciddi sıkıntımız var, bunları standart hâle getirmemiz lazım.

Dördüncü madde, işte, kazanın olmasıyla ilgili: Kontrol ve Sorumluluk. Şimdi, bu çok tartışıldı. Şimdi, önceden kaza şeylerini verdim, burada sorumlu bulunamadı. Hakikaten yok sorumlu. Şimdi, kontrol ve sorumluluğu ben tecrübelerime dayanarak şöyle anlatmak istiyorum: İhaleyi aldığınız zaman bir sözleşme dosyanız var. Dosyayı açıyoruz, bakıyoruz, kontrol maddesi var. Kontrol maddesinde der: İşte, kurum şunların, şunların; şöyle, şöyle, şöyle, maden yasa ve hukukuna göre kontrol edilmesini, idame ettirilmesini sağlar.

Şimdi, fiili kontrollere bakalım. Şimdi, yılda en az iki kere -hep en az diyeceğim- Çalışma Bakanlığından müfettişler gelir, ocağı kontrol eder. Yılda en az iki kere MİGEM -bir ocaktan bahsediyorum- gelir, o da kontrol eder. Kurumların kontrol teşkilatı vardır, onların 365 gün kontrol etme yetkisi ve etkisi vardır, baktığımız zaman. Firmaların A grubu iş güvenliği sınıfında haiz... Ki şunu söyleyeyim burada parantez olarak: Hükümetimiz son yıllarda bu A grubuyla ve B grubuyla ilgili iyi atılımlar yaptı. Ciddi derecede eğitimci, eğitilen insanlar ortaya çıkardı ama onların -parantez içerisinde, doktorumuzun söylediği gibi- bağımsız olması lazım. A grubu iş güvenliği tarafından 365 gün kontrol edilir, bir de biz maden mühendisleri olarak ocağı kontrol ederiz. Bu kadar kontrolden sonra bu kaza çıkıyor. Sorumluluk kimde? Şimdi, bunu iyi tarif etmemiz lazım Sayın Başkanım yani burada yasada bunu çok iyi tarif etmemiz lazım. Ama ben otuz yıldır bu işi yapıyorum. Otuz yıldır başıma gelenlerden bir örnek vereyim: Ruhsat sahibi asıl iş yerinin sorumlusudur, benim bildiğim budur, ruhsat sahibi asıl iş yerinin sorumlusudur. Biz özel kendi ruhsatlarımızı da çalıştırdık, her şeyi çalıştırdığımız hâlde bu budur.

Yani, ben şunu da söylemek istiyorum: Şimdi, kazanın olduğu günden iki gün önce orada yangın çıkıyor. Böyle yangın olsa havanın geliş yönüne göre yangından çıkacak gazın gidiş yönüne baktığınız zaman gidiş yönünde herhangi bir insanın bulunmaması gerekiyor ama yangın devam ettiği sürede iki gün insanların orada çalıştığı kayıt altına alınmış. Bu da savcıyla yaptığım konuşmalardan çıkan netice. Yani, ciddi derecede iş güvenliği mühendisinin, oradaki işletme müdürünün etkisizliği ortaya çıkıyor. Sayın doktorum da söyledi bunu, böyle bir şeyden bahsetti.

Ben 4 ana neden gördüm, kazaların, bu kazanın, Soma kazasının olmasının 4 ana nedeni var.

Bundan başka, bir de maden kazalarında önleme olarak bazı şeyler çıkardım ama Başkanım, siz söylediğiniz için ilk benim söylemeye çalıştığım 4 ana neden.

Bunun dışında bir 11 madde daha var, nasıl yapmalıyız da bunları... Onu isterseniz başka bir süre sonra...

BAŞKAN – Olabilir, elinizde eğer yazılıysa onu alabiliriz de.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Yazılı.

BAŞKAN – Yazılıysa arkadaşlarımız onu alsınlar, şey yapalım.

Ben Necati Bey'e bir söz vereceğim, Necati Bey'den sonra sorular olacak, onları cevaplandırırsınız.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, önce Ciner Grubundan Yakup Kaygusuz ve Selim Şenkal Bey -o zaman İşletme Müdürü olması hasebiyle- o ocakla ilgili çok ciddi bilgiler verdiler. Teşekkür ediyoruz her şeyden önce.

Tabii, ben -Yakup Bey sunumuna üstte kömür olduğundan, yangınların çok olduğundan bahsederek başlamıştı- niye devrettiniz diye soracaktım ama buradaki açıklamalarla aşağı yukarı niye devredildiği ortada yani bunlarla baş edemediklerinden dolayı anladığımı kadarıyla, bu yangınların çok olması. Peki, bu devir esnasında, bir başka firmanın almasıyla birlikte bu yangınlarla baş edilebileceğini veya onlar ne gibi tedbirler aldı da TKİ onlara devretti veya siz bir madenci olarak -işte işletme müdürlüğü yaptınız- veya işte o firmada olan yetkililer olarak ne gibi uyarılarda bulundunuz bu Soma AŞ'ye devredilirken, bunları da soracağım.

Yine, Yakup Bey karbonmonoksit gaz maskesi kullandığını söyledi. Ne zaman oksijen maskesine geçmeyi düşünüyorsunuz? Yani, karbonmonoksit maskesi belki yönetmelikte uygun gözüküyor, gerçi bu herhâlde önümüzdeki günlerde acilen değişecek ama artık buradan çıkan ders de, son olan kazadan çıkan ders de karbonmonoksit maskelerinin bir işe yaramadığı. Dolayısıyla, zaten yüzde 19'un altında oksijenin olduğu ortamlarda karbonmonoksit gaz maskesinin de işe yaramadığı ortada. Siz hâlâ karbonmonoksit gaz maskesiyle işlerinizi yapmaya ne kadar devam edeceksiniz, var mı bununla ilgili bir hazırlığınız?

Yine, Burçak Hocam, "Eğer bu madende tatbikatlar yapılmış olsaydı, muhtemelen ölüm sayısı yarıya düşebilirdi." demiştiniz. Bu madenlerde bu tatbikatlar gerçekten, samimi olarak bir senaryo üzerinden, hatta birkaç senaryo üzerinden... Yani, çünkü sizin de ifade ettiğiniz gibi, kömür ocaklarında birden fazla tehlike var; işte grizu patlamasından tutun da işte kömür kızışmasıydı, çökmeydi vesaireydi yani çok değişik tehlikeler var ve değişik tehlikeler sonucunda da alınacak tedbirler başka. İşte, en son yine bir kaza daha yaşandı, çökme oldu, 2 vatandaşımız daha vefat etti. Bu senaryolar üzerine üretimi durdurup ocağı o senaryo üzerine boşaltıyor musunuz? Yani şu andaki kömür ocağı işletmeciliği yapanlar için söylüyorum.

Bu kazanın dışında soracağım şey de şu: Şu andaki mevcut ocağınızdaki lavvar verimliliğinizi de merak ediyorum yani TKİ'ni lavvar verimliliği çok düşük. Bunu şeye de sorabilirim. Gerçi TTK'nin verileri farklı ama özellikle TKİ'de Çayırhan'da sizin lavvar verimliliğiniz nedir, onu merak ediyorum.

Yine, çok önemli bir şey söylediniz, Selim Bey, yani "Bu proje yanlış bir projeydi." dediniz. Şimdi, bu proje yanlışsa niye ısrarla bunun olmaması, bunu yapılmaması gerektiğini ifade etmediniz, belki de ifade ettiniz ama yani niye devam ettiniz orada? Mesela, ben olsam yanlış bir projede işletme müdürlüğü yapmam yani bu sorumluluğu almam diye düşünüyorum. Bu projeyi TKİ veya MİGEM nasıl onayladı yani bütün bunları göre göre nasıl onayladı?

Bir de -sizin dediğinize katılıyorum, zaten bütün dediklerinize katılıyorum- bu 1,5 milyon tonluk bir anlaşma yapılmasına rağmen 3 milyon ton kömür üretilmesi elbette o ocaktaki tehlikeleri her açıdan artıracaktır diye hemfikirim. Peki, mesela burada Demir Export geldi, sunum yaptı. Onların anlaşması 2,5 milyon ton, yüzde 20 bir marjları var yani üst limiti öyle koymuşlar; 2,5 milyon ton, artı yüzde 20. Burada hiç herhangi bir limit yok mu sözleşmede? Gerçi sözleşmeler geldi veya gelecek, onların tam şeyine bakmadık.

BAŞKAN – Geldi, onları dağıttık. Burada bir üst limit yok, ben baktım.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, işte bu da bir şey, aslında demek ki yine burada gündeme getirmemiz veya raporumuza yazmamız gereken önemli konulardan bir tanesi.

Yine, biraz önce MTA'nın drenajından bahsettiniz. TTK ihaleye çıkmış. Yani, bunu yapan yoksa kim yapıyor? İhaleye çıktığını söyledi TTK. Sadece oradaki sıkıntı, elde ettikleri metanı ne yapacaklarını bilmiyorlar çünkü satış konusunda sıkıntı var yani yasa gereği. Dolayısıyla, yakmaktan başka çareleri yok, o çıkan metanı havaya salamayacaklarına göre yakmak zorundalar.

Basıncı havanın o plastik borularla... Savcı beyin ifade ettiğini söylediniz. Gerçekten o basınçlı hava yani eğer elektrik kesilmediyse, kompresörler çalışmıyorsa yangını ciddi şekilde hızlandırır. Yani, demir ocaklarında veya işte diğer metal ocaklarında o sıcaklığı yükseltmek için biliyorsunuz, basınçlı hava verirler. Basınçlı hava zaten oradaki yangını tetikler. Peki, elektrik kesilmemiş mi yani sizin bununla ilgili bir bilginiz var mı?

Yine, teknik olarak yani benim de kimya mühendisi olmam hasibiyle bazı şeylerin mantığını da çözmem lazım diye düşünüyorum. Azot gazı basarak 2.500 ppm'deki karbonmonoksidi demek ki işte 50 ppm'lere falan düşürüyorsunuz.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Sıfıra düşürüyoruz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Peki, bunun mantığını ben çözemiyorum yani yüzde 19,5; yüzde 20'de kalıyor oksijen yani mantık olarak baktığınızda oksijenin de azalması lazım.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Oksijen sıfıra iniyor zaten, oksijen azalması olmaz Sayın Vekilim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ama beyefendi dedi ki: Yüzde 20 oksijende kalıyor.”

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Açıklayacağım ben onu, size açıklayacağım.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, onun için, onun mantığını anlamadım ben yani hem oksijen yüzde 20'de kalacak hem karbonmonoksidi sıfıra nasıl indireceksiniz, onu ben özel olarak merak ettiğim için söyledim.

Bir de, meslek hastalıklarıyla ilgili, Ömer Bey, Sayın Hocam, bu meslek hastalığı üreten bazı işletmeler tespit edilip bunlarla ilgili herhangi bir -cezai müeyyide demeyelim de- kapatma vesaire, bu tür uygulamalar yapılıyor mu? Yani sadece, bu meslek hastalıkları -ben, ifade ettiğim gibi, kimya mühendisiyim, yani özellikle kimya sektöründe, tekstil sektöründe bulundum çok fazla- özellikle o silikozis, kumlama işinde, kot kumlama işinde filan çok yaygın. Bundan dolayı iş yeri hekimi, ben yanımda 250 kişinin çalıştığı bir iş yerinin ortağıydım. Maalesef sadece gelip reçete yazmaktan başka bir şey... Yani ben doktorlar açısından söylemiyorum, yani sistem öyle. Dediğiniz gibi işveren de fazlasını beklemiyor zaten; iş sağlığı, iş güvenliği noktasında da böyle bir sıkıntı var. Yani bu tür uygulamalarla ilgili önerileriniz oldu ama yani nerelere dercetmek lazım bunları uygulamada daha fazla yaptırım olması açısından, hem iş yerlerindeki iş sağlığı, iş güvenliği hem de meslek hastalıklarının önlenmesi açısından nerelerde nelerin değiştirilmesi acil olarak gerekir? Ben bunları sordum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Necati Bey.

Bir soru daha alacağım.

Selçuk Hocam, Selçuk Özdağ...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ediyorum.

Ciner Grubu olarak maden kömürü ocağını devretmişsiniz. Siz TTK'ya mı devrettiniz, Türkiye Kömür İşletmelerine mi devrettiniz, yoksa Soma Kömürleri AŞ'ye mi devrettiniz ve devrederken sizin endişelerinizi, burada bahsettiğiniz endişeleri, burada yangının söndürülemediğini siz biliyorsunuz, Türkiye Kömür İşletmeleri bunu bilmiyor muydu eğer oraya devrettiyseniz? Bunu bile bile neden tekrar, yeniden Soma Kömürleri AŞ'ye verdi veya siz bunu Soma Kömürleri AŞ'ye verdiyseniz sizin bilmiş olduğunuz bu bilgilere Soma Kömürleri AŞ teknik olarak sahip değil miydi? İnsan hayatını niçin tehlikeye attılar?

İkinci sorum: Kazanın sebebi hakkında bilgilerinizi, tahminlerinizi söylediniz. Burada ihmal de var, burada kasıt da var, burası aynı zamanda kaza. Türkiye'de madenler konusunda iş yapanlar, gerek devlet gerekse özel sektör, işverenler neden Avrupa'da veya Amerika Birleşik Devletleri'nde veya bu konudaki söz sahibi ülkelerdeki teknolojiyi kullanmıyorlar? Acaba rantabl mı bulunuyorlar, yoksa insana değer mi vermiyorlar? Tırnak içinde soruyorum bunu.

İş sağlığı ve güvenliği konusunda mesleki eğitimler verdiğinizizi söylediniz. Zaman zaman işçi arkadaşlarımızı dinlediğimizde “Beş günlük bir eğitim vardır, bir gün eğitim yaparız, geri kalan dört gün eğitim yapmış gibi gösterirler, tekrar işe döneriz.” dediler. Bu iş ahlakındaki negatif yapı genellikle bütün her yerde var mı ve siz de mi böyle yapıyorsunuz, bütün işverenler mi böyle yapıyor, devlet, özel sektör mü böyle yapıyor, hepimizde mi var bu hastalık?

Bir de maden kazalarında Avrupa gibi ülkelerde veya Amerika Birleşik Devletleri'nde ölümlü kazalar pek olmuyor, çok nadir kazalar oluyor. Acaba bu konuda bizim yönetmelik ve mevzuatlarımız mı eksik, kanuni düzenlemelerimizde mi bir çarpıklık ve eksiklik var, yoksa işverenler teknolojiye faydalanmak istemiyorlar mı, son gelişen teknolojilerden veya para harcamak istemiyorlar mı veya devlet? İşçimiz eğitimsiz mi bu ölümlü kazalarda? Bir de denetleyen kişiler hakikaten görevlerini yapmıyorlar mı? Konuşmalarınızdan onu anladım, bizim de kanaatimiz bu. Burada, işverenlerin, sendikaların –sizleri tenzih ederim- ve de bürokratlarımızın ciddi iş ahlakı sorunları olduğunu gözlemledik.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, soru soracak üyelerimizin sayısı fazla. Müsaade ederseniz Erkan Bey' den de kısa bir şey alayım.

3 soru alalım, siz not alın, ondan sonra cevapları ona göre verelim.

Buyurun Erkan Bey.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugünkü toplantıya gelirken en fazla merak ettiğim husus “Ciner burayı neden bıraktı?” sorusu idi. Şimdi o az çok aydınlanmış durumda. Aydınlanmayan bir iki husus var, Selçuk Bey de sordu, o önemli, Soma AŞ' ye nasıl gittiği hususu.

Konuşmanızda dediniz ki Selim Bey: “Proje hatası vardı.” Bir. İkinci, ve bunu da Türkiye Kömür İşletmelerine bildirdiğinizi ifade ettiniz. Hangi tarihte bildirdiniz, nasıl bildirdiniz, o yazının örneğini Komisyonumuza verebilir misiniz? Bu bence önemli bir husus.

Bir diğer önemli husus da ruhsat sahibi asıl iş yerinin sahibidir, mülk sahibidir. Dolayısıyla bunun denetim sorumluluğu vardır. Sadece “Ben verdim, kirala. Şu kadar kömür, şu kalitede kömür, şu fiyattan kömür alırım.” demekle yetinemez tabii. Komisyon safahatında da bu çıktı.

Ve Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun denetim görevi nedir, yani ne yapması gerekir hâlihazırda? Bu husus önemli. Tabii birinci sorum daha önemli. Ne zaman bildirdiniz, hangi yazıyla bildirdiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Yakup Bey, buyurun.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Soma Kömür İşletmelerine devir konusu şu şekilde oldu: Soma Kömür İşletmelerinin Soma Havzası'ndaki başka bir rezervi bitmek üzereydi ve sahada yayılımlarının geniş olduğunu ve dolayısıyla bize bu sahayı işletmek istediğini de başvuruda bulundular. Bizim o esnada ciddi projelerimiz, Silopi gibi, Eti Soda gibi veya diğer, Çayırhan' daki G sahasını yatırımlarımızla devralma, yani üretime alma zorunluluğumuz olduğu için, Soma Kömürlerinden de böyle bir teklif geldiği için biz bunu TKİ' ye bildirdik “Soma Kömürleri bizden bu sahayı devralmak istiyor...” Ve bunu bildirirken de gerekli olan -zaten yazışmalarda TKİ' den istediğinizde görebilirsiniz- uyarılarda bulunarak bildirdik zaten biz bunu. Soma Kömürlerine devir şeyimiz bu şekilde gelişti ve sözleşme buna cevaz veriyordu ve TKİ' nin onayıyla devredilmiştir Soma Kömürlerine.

“Oksijen maskesi var mı, şu anda kullanıyor musunuz?” Evet, Çayırhan Kömür İşletmesinde kullanıyoruz biz şu anda.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Siz karbonmonoksit diye, sunumunuzda öyle bahsettiniz.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Karbonmonoksit maskesi, ferdi karbonmonoksit maskesi herkeste vardır ama oksijen maskeleri de vardır.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ferdi oksijen maskesinden bahsettim ben de.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Benim dediğim de ferdi oksijen maskeleridir. Burada isterseniz iş güvenliği şeyimi getirdim, onun da açıklamasını yapabilirim Sayın Vekilim.

Çayırhan' da lavvar verimliliğimizi sordunuz. Çayırhan' daki lavvar verimliliğimiz aslında, yani, şu şekilde: Bizim termik santralimize vermemiz gereken kalori aralığı 2.400-2.200 aralığı olduğu için bizim oradaki lavvar verimliliğimiz çok yüksek değil, niye çok yüksek değil? Zaten kömür kalitemiz bizim ortalama 2.100-2.200 Sayın Vekilim. Dolayısıyla biz dışarıya kömür satmıyoruz. Yani o kömürün içerisindeki bütün taş toprağı, şunu bunu zenginleştirip de satmadığımız için, karşı santralimizde kullandığımız için, santralimizin de bir yakma kapasitesi var veya yakma “range” i var, o “range” ler zaten tuttuğu için bizim oradaki sistemimiz kapalı devre sistemi değil, elek sistemi var, elek sisteminin altından yaklaşık gelen tüvenan kömürünün yüzde 50’ si karşıya geçer, geriye kalan yüzde 50’ yi biz lavvar sisteminin içerisine sokarız. Bu konudaki şeylerinizi de gönderebilirim size. Ama yani kıstasladığınız zaman o verimlilik biraz düşük görülebilir, o yüzden söyleme gereği duyuyorum.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi ben TKİ’ nin genel yapısını... Yani ben aynı zamanda KİT Komisyonu üyesi olduğum için, bazı şeyleri de birlikte alayım diye. Yani TKİ’ nin yüzde 39 lavvar verimliliği. Yani şimdi ben merak ediyorum, özel sektör olarak, tamam, TKİ’ nin istediği kömürler de zaten 2.600-2.500 baz kalori üzerinden sözleşmelerini yapmış. Yani böyle baktığımızda bunu, işte başka gerekçelere de dayandırılıyor da yani ben yüzde 39’ u kesinlikle çok düşük bulduğum için, yani siz böyle bir çalışma yapsanız... Bir de hizmet alım sözleşmesi yapmışsınız.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Yok, bizim...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, sizin için söylemiyorum, Soma için söylüyorum. Yani Soma AŞ hizmet alım sözleşmesi hem bir taraftan bakıyoruz yüzde 39’ a yani 100 ton size tüvenan getiriyor, içinden 39 ton satılabilir kömür elde ediyorsunuz. Yani bunu

bir de tüvenan bazında anlaşma yapmışsınız. Yani siz de bilirsiniz, aynı sözleşmeyi devrettiniz, 27 dolar mıydı, 29 mu, tam şimdi bilmiyorum. Dolayısıyla, siz taş a toprağa da para veriyorsunuz. Bu anlamda, ben bir kıyaslama olsun, yani özel sektörle veya işte bu hizmet alım yoluyla yapılan işle sizin yaptığınız iş arasında nasıl bir paralellik var, bunu da görmek açısından sordum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Yakup Bey, buyurun.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – “Çayırhan’da acil eylem planında tatbikatlar yapıldı mı?” Evet, yapılmıştır, Çayırhan’da ciddi anlamda acil eylem planları yapılmıştır, “Yangın var.” diye anonslar yapılmıştır, ocaklar boşaltılmıştır. Aslında, sizlere Çayırhan’ı göstermekten onur da duyarız, gurur da duyarız, bir iftarımızda da beraber olursanız...

BAŞKAN – Ekim ayı içerisinde onu değerlendiririz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Öbür yere gideceğimize oraya gidelim Başkanım.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – “Şimdi, Demir Export 2,5 milyon tona çıkarılabilecek mi?” Bu, biraz önce Selim Bey’in de dediği gibi, bunlar bir proje, havalandırmanın hesaplanması, galeri kesitleri buna bağlı olarak yapılır sayın vekillerim. Yani, şimdi, o projeyi bilmeden burada bir yorum yapmak yanlış olabilir ama belki orada başka galerilerden girişler vardır, kesitler ona göre açılmıştır, havalandırma ona göre açılmıştır ya da tamamen mekanize sistemdir. Çünkü mekanize sistemdeki verimlilikler yüksektir işçilik verimine göre kıyasladığınız zaman.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben onu eleştirmiyorum zaten. Yani, orada bir üst limit var, onu söyledim. Orada bir üst limit var ama sizin aldığınız ihalede yani Soma’ya devrettiğiniz ihalede bir üst limit yok. Yani, Demir Export “2,5 milyon ton artı yüzde 20” diye bir sözleşme yapmış. Ben eleştirmedim yani 5 milyon tonluk da yaparsınız, ona göre projeyi yaparsınız, baştan yaparsınız yani sıfırdan. Ben “2,5 milyon ton niye?” filan demedim ama sizin yaptığınız sözleşme 1,5 milyon ton.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Evet, 1,5 milyon tondur.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Beyefendi bahsetti, 3 milyon tona çıkması çok büyük riskler taşıyor, doğrudur. Yani bunu, bu projeyi zorlarsanız yani 1,5 milyon tona göre yapılmış projeyi...

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Altyapıyı ona göre hazırlamanız lazım ya da.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet, ama baştan...

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Yeni yerlerden girmek lazım, başka bir nefeslik açmak lazım yani o tür şeyler yapmak lazım.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben de onun üzerine üst limit yok muydu, ben şimdi teferruatlı okumadığım için bunu da hem kayıtlara geçsin diye sordum.

Teşekkür ederim.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – “Neden Avrupa’daki teknoloji kullanılmıyor? İnsana değer mi verilmiyor?” Aslında, Avrupa’daki teknolojiyi kullanmaya Türkiye madenciliği yeni yeni başlamış oldu. Mesela, bunlardan bir tanesi Çayırhan’dır. Hakikaten yani son derece teknolojik ekipmanlarla donatılmış bir ocaktır ve kişi başı verimlilikler de ona göre yüksektir. Mesela, şu anda bizim yıllık üretimimiz 6 milyon tondur Çayırhan’da. Şu anda bu üretimi gerçekleştirmek için yaklaşık 1.200 kişiyle çalışmaktayız. Bunun içerisinde teknik elemanlar, mühendisler de dâhildir veya iş güvenliği teşkilatı, herkes dâhildir bunun içerisinde. Dolayısıyla, aslında Türkiye madenciliğinde bu safhadan sonra Avrupa normlarına göre, yani artık klasik madencilik yerine daha güvenli, daha emniyetli, daha teknolojiye dayalı üretimlerin yapılabileceği sahalar oluşturulmalı ama bunu oluştururken de büyük havzalar şeklinde oluşturulmalı. Yani, kısa aralıklarla yaptığınız zaman belki yatırım anlamında rantabl olmayabilir ama büyük havza anlamında düşündüğünüz zaman ya da bu büyük havzanın içerisindeki bütün her şeyi dikkate aldığınız zaman, işte hidrojeolojisiyle, jeolojisiyle jeostatistiğiyle, jeofiziğiyle dikkate aldığınız zaman bugün Türkiye’de de bu şekilde madencilik yapılabilir mi? Evet, yapılabilir, bunun örnekleri de vardır, bundan sonra da olmalıdır, olacaktır diye düşünüyorum. Zaten bu iş güvenliği ya da iş sağlığına değer vermediğiniz zaman üretim yapma şansınız da yoktur çünkü siz o anlamda ancak insanlar kazalandığı zaman iş gücü kaybı olur, insanlar kazalandığı zaman motivasyon kaybı olur. Zaten siz bunlara değer verdiğiniz zaman üretim ya da verimlilik kendiliğinden ortaya çıkar.

“Eğitim beş gün ya da bir gün mü yapılıyor?” Hayır, bizim uyguladığımız sistemde biz yeni aldığımız kişilere bir hafta eğitim veriyoruz ve yılda iki gün de bu eğitimler tekrarlanıyor. Ama bir haftalık eğitimden sonra da yer altında fiilî olarak işe teslim etmiyoruz, yaklaşık bir aylık bir süreç içerisinde yanında çalıştığı ustanın veya oradaki vardiya sorumlusunun yanında çalıştırmak kaydıyla, hiçbir sorumluluk almamak kaydıyla yaptırıyoruz.

“Ölümlü kazalar oluyor, acaba bizde teknoloji mi yok, buna önlem alınabilir mi?” Zaten teknolojik üstünlükler yaratılarak biz bu kazaları minimize edebiliriz ya da ölümlü kazaları en az seviyeye indirebiliriz.

Başka attığımız bir şey varsa sormak istediğiniz...

BAŞKAN – Teşekkür ederim Yakup Bey.

Selim Bey...

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Şimdi, efendim, TKİ lavvar verimliliği çok düşük, doğru. Lavvar verimliliği şöyle hesaplanır: Üreteceğiniz kömürün içerisindeki kül miktarıyla ilgili yaptığınız analizde kömürün içerisindeki kül miktarı neyse onu ortaya koyarsınız, lavvarın verimliliğini de ona göre ayarlarsınız yani yoğunluk verimini ona göre ayarlarsınız. Yüzde 39 verimlilik demek, kömürün içine çok miktarda taş karışıyor anlamına geliyor, doğrusunuz, onda haklısınız, doğru. Burada önemli olan, stampın içerisindeki taş yüzde oranının dışarıda da ona çok yakın olması gerekiyor.

Şimdi, 2,5 milyon tonu Yakup Bey söyledi, biz 3 milyon ton üretiliyor ama şöyle söyleyeyim, bizim şu anda ana yol galerilerimiz tam 30 metre kare, 30 metre kare ana yol ve hava direncinde, havanın akışında herhangi bir direnç olmasın, havayı engellemesin diye komple beton yaptık, yani şu gördüğünüz duvarın düzlüğünde yaptık. Yani bu nedenden dolayı projeyi önce hedeflersiniz, ona göre altyapıyı hazırlarsınız.

Şimdi, TTK metan gazıyla ilgili drenaj ihalesine çıktı ama onlar şöyle bir ihaleye çıktılar efendim: Vantilatörden, ana havalandırmadan çıkan havanın içerisindeki metanı ayırma ihalesine çıktı, ilk ihale oydu.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Direnç var.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Bir saniye...

O ihale zaten mümkün değil, çok ciddi bir ekonomik...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yüzde 0,5’lerde falan.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Evet, binde 1, 2, 3’ tür ki onu ayırmak mümkün değildir. Şimdi, yabancı ülkeler bunu çok daha güzel, rahat ve randımanlı yapıyorlar. Benim gördüğüm yerlerde, ocaklarda yer altından üretilen gazdan elektrik üretiliyor ve kendi iç bünyesindeki elektrik ihtiyacını karşılıyor, maden yani, maden kendi ihtiyacını karşılıyor. Çinliler bunu yapıyor, hani hiç beğenmediğimiz Çinliler dahi bunu çok çok iyi yapıyorlar yani ve o konuda da metanlı bizim ocağımız, ton başına 6 metreküp falan metan var, biz aynı projeyi yürütüyoruz. Ama bir doğruluk var -Sayın Başkanım, bu çok önemli- çıkartılan gazın ne yapılacağı Türkiye’de meçhul.

BAŞKAN – Yasal bir boşluk var orada.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Yasal boşluk var ve ne yapılacağı...

Biz şimdi, aslında hattat olarak yer üstündeki sondajlarla gaz çıkartıyoruz, onu satmak için çok uğraşıyoruz ve bir türlü çözemiyoruz, sıkıntımız o. Onun da çözülmesi gerekli.

Şimdi, “Basıncı havalı plastiğin yanmasıyla elektrik kesildi.” dediniz ya, şimdi, kompresörler bütün maden ocaklarında emniyet nizamnamesi gereği yer üstünde olur. Elektriği yer üstünden alır, yer altından elektrik kesilmez, özellikle yangınlarda yer altı elektriğinin kesilmemesi gerekiyor haberleşme ve monoksit cihazlarının çalışması açısından. Kompresör yer üstünde olduğu için kesilmez.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Niye? Bir sensörle bağlarsın yani, çok bir şey değil yani, basıncı havadan bahsediyoruz.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Ha, siz diyorsunuz ki: “O anda niye kesmediler?”

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Şimdi, o kargaşada, inanın öyle bir kargaşa oluyor ki -yaşadık biz bunları da- onu düşünmek biraz zor yani, mümkün değil.

Şimdi, azotu 2.500 ppm’den sifıra nasıl düşürdük? Kimyacısınız, iyi biliyorsunuz, azotu verdiğiniz zaman oksijen düşer.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – “Inert” mü?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Tabii, “inert”. Biz 2.500 ppm olduğu zaman ayağa hiçbir insanı sokmadan biz bunu uyguladık, düşürdük, ondan sonra çalıştık ama göçüğe boru bırakıyorduk biz, yani “göçük” dediğimiz çalışan yere boru bırakıyorduk oradan çalışılmış, kömürü alınmış, terk edilmiş yere boru bırakıyorduk, o borudan çok az miktarda azot vererek işte, dediğiniz ortamı 19-19,5 ortamını sağlayarak çalışma ortamı sağlıyorduk. Ha, ne oluyordu? Arada ani

değişiklikler oluyordu, oksijen 15'e kadar da düşüyordu ama bunlarla ilgili önlemlerimiz oluyordu yani oksijen tüpleri, bir de ferdi oksijen maskelerimiz vardı, onlarla fiilen ben bile çalışmıştım.

TKİ'ye devredilmesi, Soma Kömürlerinin devredilmesi. Şimdi, şartnamede şöyle bir madde var, devredilme maddesi var, ihalelerde, redevanslarda veya hizmet ihalelerinde bu devretme maddesine göre siz bir firmaya devredebilirsiniz ama orada bir madde var, diyor ki "TKİ uygun gördüğü ve sizin eşdeğerinizde olan bir firma, yani 'background' u size eşdeğer veya sizden üstün bir firma olursa devredebilirsiniz." maddesi var, ona göre devredilmiştir.

Şimdi, "Madenlerde neden Avrupa teknolojisi kullanılmıyor?" Şimdi, Avrupa teknolojisini buraya, Türkiye'ye getirilmesini ilk önce devlet yaptı. Türkiye Kömür İşletmeleri Tunçbilek işletmesinde ilk mekanize ayak çalıştı, daha sonra o tek ayak çalıştı, deneme ayağıydı. Daha sonra da Çayırhan madenlerinde yoğun bir şekilde devletin kendi alımıyla alındı bunlar. Şimdi, bu ihalelerde hiçbir firmanın modern teknolojiyi ihale bedeli düşük olduğu için getirme şansı yok. İhaleyi lütfen incerseniz, ihale bedelleri çok düşüktür. Şimdi, ihalede bir hesaplama vardır, birim maliyet hesabı. Birim maliyet hesabı şöyle yapılıyor: Yer altında kullanılacak makine, ekipman, malzemelerin bedelleri yazılıyor, ondan sonra işçilerin bedelleri, personel bedelleri yazılıyor. Buna göre bir bedel tayin ediliyor. Atıyorum, 25 lira, 30 lira bu bedel. Bu bedelin üzerine yüzde 25 katılarak ihale üst bedeli bulunuyor. Bu bedelin üzerinde teklif veren ihaleyi alamaz, bunun altında da teklif veren ihaleyi alamaz, o arada alan teklif ihaleyi alabilir.

Şimdi, bu da çok önemli bir konu, madenleri bırakalım, Karayolları, Devlet Su İşleri tünel... Onlar da tünel açıyorlar, onlar da bir kısım madencilik yapıyorlar ama bakın, firmaya verildiği zaman, onu iyi incelersek bu ihale yöntemi de buna dönmek zorunda, anlatacağım yöntemle dönmek zorunda. Karayolları, DSİ birim fiyat analizleri var, hepimiz biliyoruz. Firma tünel işi aldığı zaman aynı madenlerde olduğu gibi -işte, biraz önce telaffuz ettiniz, 29 dolar, şu anda 52 lira filan olması lazım- 52 lira birim fiyat değil. Tünel açıldığı zaman tünelin açıldığı zeminin kategorisine göre orada birim değerler var, o değerler çarpılarak toplanır, müteahhide verilir, biliyorsunuz. Madende bu yok. Şimdi, maden kapalı kutu. Ocağı iniyoruz, "Hiç su yok." deniyor, giriyoruz ocağa, bir su patlıyor, iki ay çalışmıyoruz. Tamam, buradan biz "force majeure" alıyoruz ama suyu temizledikten sonra işletmenin aynı duruma gelmesi için geçen süre var ya, o "force majeure"lere yazılmaz. Çünkü kamuda hiçbir mühendis bunu yazılı olarak veremez, ben de veremedim. Çünkü sorumluluk altına giriyor, diyorlar ki: "Sen firmanın adamı mısın?" Bu nedenden dolayı bu gibi ihalelerde şu yapılmak zorunda: Tarif karşılığı birim fiyat, yani Bayındırlık birim fiyatları esasına benzetilerek bir maden ihale dosyaları hazırlanırsa veya birim fiyat analiz dosyaları hazırlanırsa yer altında olabilecek sıkıntıların bu şekilde çözülmesi daha kolay olur.

Bir de şimdi, Ciner Grubu ilk başladığı zaman modernize madenciligi niye getirdi? Ciner Grubu'nun verdiği birim fiyat çok yüksekte bir birim fiyattı. Şimdi, eğer firmalara ihalelerde bu ihale bedelinden biraz daha üst primler verilirse bu firmalar da doğal olarak Avrupa madenciligindeki modernize sistemi getirir. Şimdi, adam ton başına 45 liraya ihale alıyor, bir modernize yapsa zaten o ömür boyunca bunun bedelini çıkartması mümkün değil.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Demir Export 40 liraya almış.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Demir Export 40 liraya almış. Yaptığı çalışmada baktığınız zaman, geri dönüşü altı yeddi yıldır onun yani böyle sıkıntılar var.

BAŞKAN – Selim Bey, toparlayalım lütfen.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Tabii.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – "Türkiye Kömür İşletmelerine bildirdik." demiştiniz, onu...

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Tabii, tabii, oraya geliyorum.

Şimdi, kömürün satış bedeli 150 lira, müteahhidin çalıştığı yerde, Soma kömürünün çalıştığı yerde satış bedeli 50 lira. Biraz daha yukarıya çıkarsa...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ama biri tüvenan, biri satılabilir kömür. Bunların arasında fark var. Yani 50 liralık şeyin maliyeti 120 lira, 125 lirayı buluyor.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Hayır efendim. Lavvarın ton başına maliyeti 4 liradır.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Lavvardan bahsetmiyorum, biraz önceki verimlilikten...

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – İşte onu söylüyorum ben de efendim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, 50 lira dediğiniz şey tüvenan fiyatı.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Tabii, 4 liradır, siz 50 liraysa 4 lira daha koyun, 55 liradır.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, hayır, bakın...

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Yıkama maliyetidir, doğru.

BAŞKAN – Şimdi, 100 birimin 39 birimi satılabilir kömür diyor Necati Bey.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Selim Bey, sizin söylediğiniz şey, 50 lira fiyat tüvenan fiyatı.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Doğru.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tamam, o tüvenan satılabilir hâle geldiği zaman 120 liraya, 125 liraya mal oluyor.

BAŞKAN – 120 liraya geliyor.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, yüzde 39 maliyetle yapın şeyini, gayet basit matematik, yani şey değil.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – 3 katı olsa ne olur? 15 lira olur. 15 lirayı 50 liraya takın...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, hayır.

BAŞKAN – Hayır, hayır, 50 değil, sizin verdiğiniz tüvenan fiyat. Tüvenan fiyatın yüzde 60' ını taş olarak atıyorsun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tam 133 liraya mal oluyor 52 liralık bir tüvenan.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Doğru, 133 liraya mal oluyor ama...

BAŞKAN – 133'e mal ediyor, 150' ye veriyor sizin söylediğiniz çerçevede, onu söylemeye çalışıyor.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, 50 liraya mal edip 150 liraya verilmiyor, o anlamda söyledim.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Şimdi, o zaman, demek ki üretilen kömürdeki kül kalori miktarına iyi bakmak lazım. O konuda bir şey söylemek istemiyorum.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – O tamam yani.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – O konuda bir şey söylemek istemiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Selim Bey.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – İşçi sağlığı konusunda, evet, eğitim çok önemli, benim vereceğim şeylerde bir eğitim konusu çok önemli. Şimdi, eskiden devletin verdiği eğitimlere göre unvanlar verilirdi, yer altı unvanları verilirdi, mesela kazmacı, operatör, her neyse. Şimdi, bu eğitimleri devlet çok iyi yapardı, TTK, TKİ, Etibank, diğer kurumlar, MTA çok iyi yapardı ama bunlar şimdi Millî Eğitim Bakanlığına geçti ve bu eğitimleri maalesef özel şirket büyük parasal külfetlerle yapamıyor, yapamadığı için işçilerimiz eğitimsiz. Siz bir meslek eğitimine müracaat ettiğiniz zaman Millî Eğitim Bakanlığına, diyor ki: "En az 12 veya 13 personel getireceksiniz. Bu personelin eğitimini ben kurs vereceğim, öyle yapacağım." Ama, bizde 1 tane kesici makine operatörü olur veya en fazla 4 tane olur kesici makine operatörü. Şimdi, ben kesici makine operatörü yetiştirmek için Millî Eğitim Bakanlığından onay almak zorundayım, sertifikasını. Ben 14 taneyi nereden bulacağım? 14 taneyi bulmak için, işte, Soma kömürlerine, Demir Export'a, Ciner Holdinge müracaat ediyorum ama zaman geçiyor, benim acil eğitime ihtiyacım var ve bu eğitimi alamıyoruz. Bu eğitim yine TKİ ve TTK kurumlarından tecrübeli kişilerden oluşan personelin Millî Eğitim Bakanlığıyla organizasyonuyla bu yapılabilir, bu da çok önemli. Eğitim yapılamıyor. Sorun özel şirketlere, siz unvanı nasıl veriyorsunuz? Özel şirketler veriyor unvanı. Geçerli midir? Değildir.

Ciner'in neden devrettiğiyle ilgili yazıyı ben size... 15/1/2007 tarihinde TKİ kurumuna yazdığımız bir yazı var. Ben bunu vereceğim Komisyona. Diyoruz ki: "Mekanize ayak üretime başlamış fakat yangın problemiyle ilgili tam çözümlenememiştir." Ve ondan sonra diyoruz ki: "Artı 300 katında ilk üretime başladığından itibaren tavandan alınamayan kömür nedeniyle göçük yangınları meydana gelmiş ve bu, sürekli devam etmiş ve risk olarak da devam etmektedir. Bu nedenle, projenizde bir hata var." En son cümle: "Yukarıda belirtilen hususlar değerlendirilerek telafisi mümkün olmayan -cümleye iyi dikkat edin- problemlerin ortaya çıkmasını önlemek amacıyla 260, artı 260, artı 200 katları arasındaki kömürün yer altı işletmesiyle alınması gerekliliğinin yapılması hususunu arz ederiz. 15/1/2007" Buna cevap gelmedi ama. Ondan sonra bir yazı daha yazdık. Bunu vereceğim ben, bir yazı daha yazdık. 15/5/2007, bir yazı daha yazdık. En son cümleyi okuyorum: "Şirketimizin talebi +200 katı yerine +260 katında üretime başlamasının daha uygun olacağı. Kamu yararından

dolayı -rezerv kaybının olmaması açısından- bu cümle- bu hususu -cevap verilmediği için dört ay sonra bir daha yazmışız- lütfen yeniden değerlendirin, yapalım.” Bir ay sonra cevap geldi: “Siz sözleşmede nerede çalışacaksınız orada çalışın.” Ne diyeyim yani.

BAŞKAN – Var mı başka bir şey Selim Bey?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Söylemek istediğim bir şey var: Almanya’da maden polisi vardır, herkes korkar; Çek Cumhuriyeti’nde ve Polonya’da da maden ofisi vardır, bütün madenliler korkar. Bunlar her türlü projeyi kontrol, yürütme, ocağı kapatma; her türlü şeye sahip olan bir gruptur ve bağımsız bir gruptur bu.

Şimdi, ben, orada, şeyde de yazdım Başkanım, ona bakarsanız, diyorum ki: MİGEM’e bağlı veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı bir maden ofisi -ama tecrübelilerle olan- burada olmak zorunda. Şimdi, bizde...

Bir nesil gidiyoruz biz. Biz gittikten sonra, bizden sonra gelen nesil yer altı madenciliğini bilmiyor Başkanım. KPSS’yle ben maden mühendisi oldum. KPSS’yle 85-90 puan alıyorum, giriyorum işe. Beni gönderiyorlar, diyorlar ki “TKİ’ye git.” TKİ’ye gidiyorum, diyorlar ki: “Sen Tunçbilek’te kontrol mühendisisin.” Ben nasıl kontrol edeceğim, neyi kontrol edeceğim, ben bilmiyorum.

Şimdi, bu maden ofisi, hem de eğitici olarak kalmak zorunda. Bakın, Türkiye Kömür İşletmelerinde bir tane yer altı ocağı kaldı, Tunçbilek yer altı, Soma’da yok. Yani devletin kendince çalıştırılacak ocağı yok. Adam yetişmez. Ha, bu demek değildir ki... Ya özelleştirme değil. Ben özelleştirmenin olması taraftarıyım. Amerika’daki bütün madenler... Bir tane devlette maden yok, bir tane kaza da yok. Şimdi, özel şirketten de bu personel alınabilir sözleşmeli olarak ama bağımsız olmak zorunda ve bunlar yaratılırsa, inanın, burada kaza, bir şey kalmayacaktır.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ömer Hocam, buyurun.

Bir soru vardı size herhâlde.

ANKARA MESLEK HASTALIKLARI HASTANESİ BAŞHEKİMİ DOÇ. DR. ÖMER HINÇ YILMAZ – Sadece bu madencilik alanında değil, biz meslek hastalığı tespitini Türkiye’de yapamıyoruz. Yapamıyoruz derken 2008’le 2012 yılları arasında bir mevzuat hatası sebebiyle meslek hastalığı tanısı koymak sahada yasaktı. Yasaktı derken yani Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından konulurdu. Şimdi tekrar sahaya bu şey verildi ancak sahada şöyle bir kargaşa var: Meslek hastalığı tanısı koyabilmeniz için bir vaka size geldiğinde mesleki maruziyetini bulmanız gerekir. Örnek veriyorum: Bir akü işçisidir, siz hastane olarak kanındaki kurşunu tespit edebilirsiniz. Bu kişi kurşunu ya evinde aldıysa. O diğerlerinin ispatı gerekir. Bu kişinin iş yerinde, akü fabrikasında çalıştığının ispatı gerekir ve akü iş yerinde de aküye maruziyet olacak iş yaptığının ispatı gerekir. Aynen, bel ağrısıyla gelen bir işçi için de iş yerinde ağır yük kaldırdığının tespitinin gerektiği gibi. Dolayısıyla, bununla ilgili bazı yazışmalar ve yetkiler gerekir. Sağlık Bakanlığı hastanelerinde iş yeriyle bu tür yazışma yetkisi ve algısı da yok maalesef. Dolayısıyla Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yürütülen iş ve işlemler. Tabii, beraberinde, hastanemize bir seramik fabrikasından 300 tane işçi geldi, silikozis hepsi. Sadece kot kumlamayla değil bu silikozis derdimiz.

Bir de yine mevzuatta şöyle bir hatamız var, Sosyal Güvenliğin yine algı hatası var: Mesleki maluliyet maaşı bağlamadığı kişiyi meslek hastası saymaz Sosyal Güvenlik Kurumu. Yani yüzde 10’den fazla maluliyet almadıysa bir çalışan ve ekstra bir maaş bağlanmadıysa meslek hastası sayılmıyor. Biz bunu Eti Gümüşte yaşamıştık, bu sıkıntıyı. Orada işçiler maluliyet almamıştı ama sürekli arsenik maruziyetiyle bize geliyorlardı. Biz sürekli tedavi ediyorduk. Geri gidiyorlardı. Biz Sosyal Güvenliğe de dedik, “Bu adamlar maluliyet almadılar. Meslek hastalığı sayılmadığı için işverene herhangi bir rücu olmuyor. Dolayısıyla işveren de tedbir almıyor. Bunu nasıl çözeceğiz?” diye. Bu böyle bir mevzuat sıkıntısı olarak bizim ülkemizde devam ediyor.

Son bir şey de: Biz ülkemizde -yani yine meslek hastalıkları açısından- İş Teftiş Kurulunun açıkladığı bir rakam var yıllık 12 bin iş yerinin denetlendiğine dair. 2013 mü, 2012 mi, sanırım sitesinde öyle. 1,5 milyon iş yeri var ülkede, yıllık 12 bin iş yeri denetleniyor. Yani ilk denetlenen iş yerine tekrar gelmesi yüz otuz üç yıl sürüyor, rotasyon. Sahada denetim maalesef sıkıntılı.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Burçak Hocam, size sorusu vardı galiba Necati Bey’in.

YRD. DOÇ. DR. B. BURÇAK BAŞBUĞ ERKAN – “Tatbikat yapılsaydı yarı yarıya vefatlar engellenebilirdi.” diye...

Sayın Vekilim, her şey, yani madende olsun, okullarda olsun, bu binada olsun, eğer çıkışları bilmiyorsanız, acil durumda ne yapacağınızı bilmiyorsanız, ne yapmanız gerektiğini kimse size daha önce göstermemişse, maalesef, şaşırıp kalabilirsiniz. O nedenle benim bu işle ilgilenen arkadaşlarımdan duyduğum, şahsi olarak da inandığım tatbikattır. Bir okulda herhangi bir problem meydana gelse, sel

gelse, öğrenciyi içeride korumanız gerekir, deprem olsa öğrenciyi dışarı çıkarmanız gerekebilir gibi değişik olaya göre değişik yöntemler önerilmedi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, üç soru daha alacağım, Muzaffer Yurttaş, daha sonra Yılmaz Tunç ve Şebnem Hocama vereceğim. Bugünkü toplantımızı da kapatalım bu çerçevede.

Muzaffer Ağabey...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli misafirler; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugünkü sunumlarını yapan bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum, gerçekten faydalı sunumlardı.

Birincisi, Doktor Hınç Bey, daha önce görüşmüştük Sağlık Komisyon Başkanımızla birlikte sizinle de istişare etmiştik; Manisa bölgesinde bir meslek hastalıkları hastanesinin açılmasıyla ilgili sizin de olumlu görüşünüz vardı. Manisa bölgesinden Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesine ne kadar hasta geliyor? Bununla ilgili bir istatistiğiniz var mı? Tabii ki hastaların bir kısmı meslek hastalıkları tanısı konulmadığı için o bölgede KOAH ya da başka tanımlarla izlenilmekte ya da ölmekte, başka sonuçlar doğurmakta. Türkiye’de Ankara, Zonguldak ve İstanbul’da meslek hastalıkları var. Biz bu Komisyon olarak... Benim önerilerimden birisi de Manisa’ya bir meslek hastalıkları hastanesi... 8 tane organize sanayi, madenleriyle gerçekten meslek hastalıklarının risk olduğu bir bölge. Bu konuda sizin bir çalışmanız var mı, öneriniz var mı? Bu birinci sorum.

İkincisi: Selim Bey’e soruyorum; şimdi, bu kaza anında madenin içerisinde yangını söndürmek ya da yangının, karbonmonoksitin akış yönünü değiştirmek için havalandırmanın şekli değiştirildi, ortasında yani belli bir şeyin. Sizce bu doğru muydu? Yani o güne kadar temiz havanın nereden geldiğini bilen işçiler o gün hiç anlamadıkları bir anda kirli havaya maruz kalmış olabilirler mi? Bu doğru muydu?

Üçüncü sorum da: Metandan bahsettiniz, özellikle bu bölgede, ama gittiğimizde o bölgede henüz, yani daha alt katmanlarda metan riskinin yüksek olduğu ama şu anda mevcut çalışan “zone”larda, “KM2 zone”u dedikleri “zone”da ya da bu seviyenin üstünde metan tehlikesinin olmadığı, var olduğu ama çok düşük olduğu ifade edildi. Siz bu sondajları nerelerde yaptınız? Gerçekten Soma’yı şu anki çalışma bölgesinde bir metan tehlikesi bekliyor mu?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – teşekkür ederim.

Yılmaz Tunç...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Benim de Selim Bey’e sorum var.

Amasra’da şu andaki Hema şirketinin gerçekleştirmiş olduğu çalışmaları ben de yerinde görme fırsatı buldum. Ocağa indim ve oradaki hazırlık sürecinin son teknoloji kullanılarak son sistem yapıldığını görüyoruz. Ana yollar beton, işte ağaç kullanılmıyor, sanki kara yolundaki tünel nasılsa aşığı da öyle.

Şimdi, üretime geçileceği zaman, galeriler bittiğinde ayak ve panoların durumu da mı aynı şekilde olacak. Orada ağaç kullanılmayacak mı? İşte “domuzdamı” dediğimiz ağaç tahkimatlar kullanılmayacak mı? Eğer başka bir sistem uygulanacaksa orada... İşte Amasra ve Zonguldak’taki ocakların şartları, dik damarlar olması nedeniyle mekanizasyona uygun olmadığı yönünde birtakım eleştiriler var. Bunlarla ilgili ne söyleyeceksiniz? Sizin Amasra B sahasındaki planınıza göre yıllık üretim miktarı ne kadar olacak? Bu üretim için şu anda yaptığınız hazırlık süreci daha ne kadar devam edecek yani hazırlık sürecinin şu anda neresindesiniz? Selim Bey’e sorularım bunlar.

Ciner Grubu Yönetim Kurulu üyemiz Yakup Bey’e de teşekkür ediyorum sunumundan dolayı. Ben de diğer arkadaşlar gibi devir sebebin merak ediyordum. O noktada, anlatımlarınızdan da ortaya çıkıyor yani 2006-2007, iki yıl bir hazırlık süreci yapıyorsunuz, bir masraf yapıyorsunuz, daha sonra proje hatası olduğunu fark ediyorsunuz, 2008’de tekrar proje değişikliği yapılıyor. Bu proje değişikliğinden kısa bir süre sonra devir yapılıyor. Bu riskleri mi gördünüz siz? Böyle bir kazanın olabileceğini tahmin ediyor muydunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şebnem Hocam...

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben metanla ilgili bir bilgi vermek istiyorum: 2013 yılı 13 Martta Vancouver’da World Methane Initiative de TKİ’nin yaptığı bir sunum var, o sunumda -yani web’ten bulabilirsiniz “Soma Eynez Methane” diye yazarsanız- bu ocakta A panosundaki metan sondajlarının bilgisi var. Bir de şöyle bir şeye dikkatinizi çekmek isterim, Aygün Bey İmbattan geldiği zaman ocaktan çıkarken yaklaşık 2 düzeyinde metan ölçtüklerini de söylemişti.

Sorularım da şunlar: Çayırhan’ın üretkenliği yani işçi başına düşen yıllık kömür üretimi 6 bin ton civarında, 1 işçinin ürettiği. Soma’da da sizin çalıştığınız zamanlarda 1.875 civarıymış bu, verdiğiniz rakamlardan. Bu iki üretimin, üretkenlik cinsinden maliyetleri neydi? Bir karşılaştırma yapabilir misiniz? Onu sormak istiyorum.

Selim Bey’e de şunları sormak istiyorum: TKİ ihale maliyetlerini hesaplarken mekanizasyonu hesaba katmıyor mu da bunlar oluyor? Güvenlik maliyetleri bir üretimin yaklaşık yüzde kaçındır? Siz bu ocakta çalışırken yer altındaki işçi sayısının belirlenmesiyle ilgili nasıl bir sistem kullanıyordunuz? Bu sistem kullanılmadı mı acaba Soma’da? Ocaktaki bu kadar kaybın olmasında yöneticilerin karar vermeye ilgili bir sıkıntı yaşayıp yaşamadığı konusundaki görüşlerinizi anlatırsanız sevinirim. Son olarak da bu ocakta yangının çıkış yerini kesin olarak ana havalandırma galerisi olduğunu biliyoruz, ancak ana havalandırma galerisinin neresinde olduğuyla ilgili çelişkili ifadeler var. Bununla ilgili yorumlarınızı alabilirsem projeye ilgili sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Yakup Bey, buyurun.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Başkanım önce Şebnem Hanım’dan başlayalım.

Biz üretime başlama süresine henüz daha geçemediğimiz için ya da o üretimi istediğimiz randımanlara getiremediğimiz için Çayırhan’la ya da Soma’nın o dönemdeki üretimini karşılaştırmak çok anlam ifade etmeyecektir, bunu söylemek isterim.

BAŞKAN – Affedersiniz, bir şey söyleyebilir miyim. Şimdi, yeni gelen üyelerimizden de sorular olacak ve üç üye daha almak durumundayım. Kısa ve öz rica edeceğim cevapları ve soruları.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Şimdi, biz ilk uygulama projesinde, Selim Bey’in de bahsettiği gibi, TKİ’ye verdikten sonra revize bir uygulama projesi yapmıştık, bunu da hatta üniversitedeki Bahtiyar Hoca’yla falan da çalışarak tavan ayağının kırılarak ve gerekli önlemlerin alınarak bu işletmede de güvenli üretim yapılabilir noktasına gelmiştik. Zaten biz üretime de başlamıştık, o 2,5 metrelik kısımdaki tavan taşı kırılma işlemine de başlamıştık ve belirli bir süre geçmişti. Hatta devirden sonra da o ekipmanın o ayağı bitirebilmesi için... O ekipmanlar bize aitti, Çayırhan’dan getirdiğimiz ekipmanları ve biz belirli bir sürede o tavan taşının kırılması için o ekipmanları orada bıraktık ve ondan söküp tekrar Çayırhan’a getirdik.

Dolayısıyla yani o dönemdeki biz ilk uygulama projesini revize ettikten sonra daha yeni başlamıştık ve orada da bu tipteki oluşabilen yangınlara karşı da gerek azot gazıyla gerek külle gerekse ramble tesisimizle ciddi önlemler alarak da çalışmalarımızı sürdürmüştük. Dolayısıyla, Soma Kömürlerinin bu işletmeyi alırken oradaki riskleri öngörmemesi ya da görmemesi mümkün değildi bana göre.

Herhâlde başka soru yoktu bana.

BAŞKAN – Selim Bey...

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Efendim şimdi “Kaza anında karbonmonoksit varken akış yönünü değiştirmek doğru mudur?” Doğru değildir. Ocağı iyice tanıdıktan sonra... Şimdi, bir “L” şeklinde veya “U” şeklinde bir şey düşünün, tam ortasında yangın çıktı. Hava “U”nun sol tarafından giriyor, sağ tarafından çıkıyor. Ortada yangın çıktıysa, eğer hava yönünü değiştirirseniz, bu sefer sağdan girecek, soldan çıkacak. O sol tarafından yangının olduğu yere kadar olan yerde personelin olmamasının sağlanması gerekir. Önce kontrol yapılacak, sağlanacak, tam kesin karar verildikten sonra değiştirebilir, doğrudur. Biz aynı yangını atlattık orada, biz işçiye durdurduk, ters çevirdik, tek tek aldık.

Dediniz ki: “Metan gazı yüksek, acaba orada tespit yapılmadı mı?” Şimdi, Soma Kömürleri bu tespiti yaptı, Green Gas diye bir firmayla anlaştı, Green Gas oraya bir sondaj yaptı. Sondajda “Ben metan drenajını yaptım, burada metan drenajı tamamlandı.” dedi, çalışmaya devam etti. Hâlbuki metan -Şebnem Hanım’ın da dediği gibi, kayıtlarda da var- orada sürekli vardı. Yani bizim yaptığımız, güneyde o en alt taraftaki, sahanın en alt tarafındaki sondajlarda hakikaten ciddi metan çıkmıştı.

Şimdi, Yılmaz Bey sağ olun, ben öncelikle çok teşekkür ederim, bizim projeye hakikaten çok destek veriyorsunuz, her zaman geliyorsunuz, kontrol ediyorsunuz. Biz de bu ciddiyetle çalışıyoruz, inanın. Şimdi, gördünüz, biz pano yollarında da betona devam edeceğiz aynı şekilde, saplama yapıyoruz orada. Hiç ağaç kullanmıyoruz, demir ama demirin üzerini de betonla kaplıyoruz. Pano yollarında da biz

aynı şeyi yapacağız. Ben bunun uygulamasını Çin’de gördüm, çok güzel uyguluyorlar ve hiçbir ağaç kullanmayacağız ama “Ağaç kullanmayacağız.” derken yer altında bazı teknik sıkıntılar oluyor efendim. O sıkıntılarda mutlaka ağaç kullanıyorsunuz ama bu milyonda 1 mertebesindedir, fazla değildir. O da ocağın yangın riskini etkileyecek durumda olmaz yani. Ama bir her tarafı güvenli bir maden ocağı yapmaya çalışıyoruz efendim.

Şimdi, biz pano hazırlıklarına çok yaklaştık. Şu anda bir tane pano hazırlığı yapıyoruz, galerilerden kömür üretiliyor, bunu telaffuz etmiyoruz. Bu arada Avrupa’da Polonyalı bir firmayla mekanizasyon anlaşması imzaladık, 4 tane 250 metre ayak, komple mekanizasyon, mekanize sistem her şeyiyle. Yukarıdan kontrollü olarak bunu sağlıyoruz ve 2016 yılının başında da üretime geçmeyi hedefliyoruz. Bununla ilgili de üretimi yapmak için de hem Çinlilerle hem de Polonyalılarla proje yönünde çalışıyoruz şu anda. 2016 yılı bizim üretim yılımız olacak Yılmaz Bey.

Şimdi, TKİ ihale maliyetlerinde maalesef mekanize ayak maliyetlerini katmıyor Şebnem Hanım, klasik ayak maliyetlerini katıyor. Bu nedenle...

Şimdi, iş güvenliğinde genel de bizde bir şey vardır, genel ton başına minimum yüzde 2,5 civarında iş güvenliğine pay ayırırız biz ama bu normal prosedür çerçevesindedir yani şirket iç prosedürü çerçevesindedir ama bu, şartlara göre artırılabilir.

Şimdi, ocaktaki yetki nasıldır? Yeni yasaya göre, biliyorsunuz, ocakta eğer ki işveren vekil olarak atadığı genel müdürse bütün sorumluluk ondadır ama burada işveren veya patron sorumluluktan kurtulmuyor. Burada bütün yetki genel müdürde olduğu için bu yetkisini kullanabilirdi. Ayrıca ikinci büyük yetki de, başta da söylediğim gibi, A grubu iş güvenliği uzmanındadır. Ne olursa olsun bu, bunu yazılı olarak vermek zorunda genel müdürü ve bunun durdurulmasını istemek zorundaydı. Ana nakliye galerisinde, biraz önce U’ dan bahsettim U’ nun alt yolunun sonunda çıktı bu yangın ama ondan sonraki S ve F veya A panolarında işçiler çalışıyordu.

Efendim, Başkanım, bir şey söyleyeceğim ama bu çok önemli.

BAŞKAN – Buyurun.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Şimdi, çalışma saatiyle ilgili, benim aklıma bu geldi, altı saat, haftada otuz saatlik bir...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Otuz altı saat.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Öbür dilerim, otuz altı saatlik bir şey öneriliyor.

Şimdi, altı saat fiilî çalışmaya girildiği zaman Türkiye Taşkömürleri Kurumunda birçok ocak kapanır. Gidiş ayağı, üretim yerine gidiş iki saat, dönüş iki saat, dört saat; yasada da şu yazıyor: “Galeri veya kuyudan girildiği noktadan itibaren çalışma saati başlar.” Yani üretim yerinden değil. Biz bunu şöyle öneriyoruz, aslında...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İki saat çok bir zaman değil mi gidiş, geliş...

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Çok uzun zaman efendim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hayır, o kadar sürüyor mu, iki saat?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Sürüyor efendim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kozlu’ da indiğimizde sürmedi o kadar.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Efendim, şimdi, siz geldiğiniz zaman biz de yaşadık, özel programlar yaparız, en yakın, en iyi ayağa götürürüz. Zaten sıkıntı da bu. Şimdi, bizim Kandilli’ de ocağımız var, ben kendim fiilen ocağa giriyorum ve tutuyorum iki saat on beş dakika ayağa gidiyorum, iki saat on beş dakikada da çıkıyorum. Yani bu yasa çıktığı zaman biz Kandilli’ yi TTK’ ya devretmek zorundayız. İki saatle ciddi bir maliyet olacak. Bir de altı saat olduğu zaman 4 vardiyaya çıkmak zorundayız, 4 vardiyaya çıktığımız zaman biz üçte 1 daha personel almak durumundayız -bütün madenler, yalnız biz değil- ve bu maliyeti bir anda yüzde 27 artıracaktır. Yüzde 27 artıracak maliyetini hiçbir patron veya devlet -devlet de dâhil- karşılayamaz, kapatmak zorunda kalacaktır.

BAŞKAN – Öneriniz nedir?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Benim şahsen önerim şu: Kırk saat haftada, otuz yedi buçuk saat yani otuz altı saate uygun ama haftada iki gün tatil, cumartesi, pazar. Bakın, Almanya’ da da böyle, Polonya’ da da böyle...

BAŞKAN – İşçiler de bizden böyle bir talepte bulundu.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Evet, işçi de dinlenecektir. Biraz önce hanımefendi de söyledi, eğitimlerden sıkıntı, yani iki günlük dinlenme süresi ve eğitim de daha rahat olacaktır.

BAŞKAN – Şimdi, Plan ve Bütçeden tabii, sizin ilk söylediğiniz şekilde geçmiş ama biz onu arkadaşlarımızla görüşürüz, aşağıda, Genel Kurulda öyle bir önergeyle...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Otuz yedi buçuk saat mi dediniz?

BAŞKAN – Otuz altı saat, yani haftada iki gün tatil.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Otuz yedi buçuk saat fiilî, kırk saat haftada çalışma ama...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yedi buçuk saatten...

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Beş gün, beş günde efendim.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Günlük yedi buçuk saatten beş gün.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Beş gün, evet. İki gün tatil. O zaman, madenci de dinlenir.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Madencilerin de talebi bu zaten.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Doğrudur.

BAŞKAN – Madencilerin, işçilerin de talebi bu yönde, biz Genel Kurulda bu konuda gruplarımızla görüşeceğiz...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, “2 bin liradan aşağı maaş olmayacak demiştiniz, 1.882 lira oldu, 18 lirayı ne yaptınız?” diye soruyorlar bize. Bu sefer de derler ki: “Altı saat demiştiniz çalışma saatini, siz ne yapıyorsunuz?” diye sorarlar, haberiniz olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Selim Bey.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Ben teşekkür ederim efendim, sağ olun.

BAŞKAN – Ömer Hocam, herhâlde Muzaffer Hocamın bir sorusu vardı.

ANKARA MESLEK HASTALIKLARI HASTANESİ BAŞHEKİMİ DOÇ. DR. ÖMER HINÇ YILMAZ – Sayın Vekilim, ben bütün sanayi bölgelerinde meslek hastalıkları hastanesi veya kliniği açılın diye çok uğraşan bir insanım, herkes de bilir Bakanlıkta. Manisa Genel Sekreterimize ben söylemişim “Bir yazı yazın” diye, yazı geldi mi bilmiyorum ama Kütahya için yazı geldi, bize de görüş sordular, biz de olur verdik, yatırıma girmesini bekliyoruz. İlla hastane olması da şart değil, belki yeterli personel bulunamaz. Servis, yani mevcut hastane içerisinde servis olursa doğru hekim sayısı yani 3 göğüs uzmanı varken ekstra 1 göğüs uzmanı veya 2 göğüs uzmanı bir hastaneyi planlayamazdı o kadar uzman olmadığı için ama mevcut hastane içerisinde bir klinik planlanabilir, çok da güzel olur. Bizim hayalimiz yani, Adana, Manisa, İzmir, Kütahya buralarda yok.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

Vural Hocam...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Evet, ben son cümleden başlayayım. Doğru, bizde Kütahya’da maden bölgesi olması dolayısıyla Hınç Bey’le görüşmeler bir müddet görüşmeler devam etti. Biz şöyle yaptık: Bir, laboratuvarla ilgili eksik cihazlarımızı tamamladık. Yani meslek hastalıklarının laboratuvarla ilgili olan kısmı tamamlandı. Yeni hastanemiz için de bir çözüm getireceğiz. Yani müstakil bir hastaneye çok belki kapasite açısından uygun bakılmıyor ama...

Şimdi ben şunu sorayım Yakup Bey’e önce: Tunçbilek’te de İğdekuzu’yu kazıyorsunuz. Oralarda veya sizin planladığınız, çok iyi teknoloji dediğiniz yerlerde yaşam odaları yönünde veya kaçış odaları yönünde bir planlamanız var mı?

Selim Bey’e sorayım: Bu meslek hastalıklarında toz hastalıkları yönünden toz detektörleri ve buna benzer kullanımları yönünde bir çalışma yaptınız mı?

Hınç Bey’e de... Madenlerden, yani hastanenizdeki hasta yekûnu içerisinde madenlerden toz hastalığı tanısı konulmuş hasta yoğunluğunuz nedir? Beklenen düzeyde mi, yani sizin şu anda beklediğiniz düzeyde mi, yoksa bu hastalar genellikle teşhis edilmiyor veya hahut da normal KOAH şeklinde meslek hastalıkları değil de normal şekilde mi teşhis edilip o şekilde tedavi edilmeye çalışılıyor sahada?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Canan Hanım...

CANAN CANDEMİR ÇELİK (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sunumlarınız için teşekkür ediyorum ayrıca.

Ben iki konuya değinmek istiyorum. Biz Soma'ya gittiğimizde, orada işçiler yoğunluklu olarak bir dayı başı sisteminden bahsettiler. Özellikle Ciner Grubundan gelen konuklarımıza sormak istiyorum, sunum yapan arkadaşlarımıza: Bu dayı başı sistemi sizin döneminizde de mevcut muydu, var mıydı? Sizin bununla ilgili bir çalışmanız, bunun dezavantajlarına yönelik bir girişiminiz oldu mu?

Bir de, bu ocak yangınlarının tespiti hususunda bir cihazdan bahsettiniz sunumunuz esnasında. Bu cihazın, şimdi, bizim bildiğimiz kadarıyla bir yönetmelikle madende kullanılacak eşyaların, cihazların bazı özellikleri, bize yapılan sunumlardan anladığımız kadarıyla bunlar belirtiliyor. Yani böylesine önemli bir cihaz bu yönetmeliğin içerisinde mevcut değil mi şu an? Çünkü "3 metreye kadar direkt sıcaklığı ölçebilecek nitelikte bir cihaz." dediniz. Bu kadar önemli ve hayati bir cihazın yönetmelikte olup olmasını bilmiyorum tabii... Bunu sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Selçuk Hocam, bir sorunuz var herhâlde.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, bu metan gazı drenajıyla ilgili, "Hâlâ Türkiye'de özel sektör de devlet de bu işi bilmiyor." dediniz. Bilmeyiş sebebimiz bilgi eksikliği midir, uzman eksikliği midir, yoksa teknolojik eksiklik midir, bunu gidermek için ne yapmamız gerekiyor?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Fikri Küçükyıldız'ın bir sorusu olacak.

SAYIŞTAY DENETÇİSİ FİKRİ KÜÇÜKYILDIZ – Efendim, ben de sorumu Selim Bey'e yöneltmek istiyorum.

Öncelikle, bu yanlış proje konusunda Selim Bey yangının çıktığı 4009 ruhsat sayılı sahaya ilgili olarak sürekli bir proje yanlışlığından bahsetti ama o uygulanan proje sonrasında şu anda mevzu bahis sahada sadece 70 bin ton kömür kaldı şu gün itibarıyla. Yani o şanssız ve korkunç kaza olmamış olsaydı biz şu anda o yanlış projeden bahsetmiyor olacaktık. Bu birincisi.

İkincisi: Park Enerji bu sahayı aldıktan sonra birtakım yatırımlar yapıyor, ciddi yatırımlar yapıyor ama 532 bin ton ya da 530 bin ton kömür ürettikten sonra bunu Soma AŞ'ye devrediyor. Bu yazışmalardan da projenin yanlışlığı falan ortadayken, yazışmalar neticesinde bu açık açık belirtilmişken neden 15 milyon dolar civarında bir parayla –bu bilgi kesin değil, Türkiye Kömür İşletmeleri yetkililerinin Sayın Enerji Bakanımıza şifahi olarak söyledikleri bir miktardır- Soma Kömürleri AŞ bu yanlış projeye niye bu yatırımı yaptı, niye bu kadar para harcayarak bu yatırımı yaptı ve Park Enerji bu yanlış projeyi niye bir yerde karşı tarafın üstüne attı, bunları anlayamadım. Ayrıca, ocak yönünün havalandırılmasıyla ilgili, havalandırma yönünün değiştirilmesiyle ilgili de bir bilgi sunmak istiyorum: Bu, çok isabetli olmuştur, hatta orada şu anda çalışan özel bir firma bence kahramanlık yapmıştır 300 işçiyle beraber. Çünkü, 105 civarında işçi kirli hava bölümünde kalmıştır, ocak yönünün havalandırma şekli değiştirilmemiş olsaydı, o işçileri de muhtemelen kaybetmiş olacaktık.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Fikri Bey.

Yakup Bey, Selim Bey, daha sonra Ömer Hocam sorulara cevap versinler.

Buyurun.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Ben başlayayım Başkanım.

Sayın vekilim, bildiğiniz gibi, Tunçbilek'te biz Büyükdüz'deki işletmemizi bitirmek üzereyiz ve İğdekuzu'na geçeceğiz. İğdekuzu'na geçtiğimiz zaman yaptığımız en büyük değişiklik şu olacak: Birincisi: Şu anda klasik sistemle çalışıyor tabiri caizse, insan gücüne, emek gücüne dayalı çalışıyor ama İğdekuzu'na geçtiğimizde -onların siparişlerini de verdik- "yarı mekanize sistem" denilen bir sistemle çalışacağız. Nedir yarı mekanize sistem? Yarı mekanize sistemde yürüyen tahkimatların bir benzeri olarak kalkanlar olacak ve bu kalkanların içerisinde hidrolik direkler ve önünde konveyörler olacak. Dolayısıyla, daha az emeğe dayalı ve daha verimli, rantabl bir şekilde bir üretim planlaması yaptık ve bunun için de gerekli siparişleri bağlayarak bu ekipmanların siparişini verdik, önümüzdeki dönem içerisinde yılbaşından sonra bu ekipmanlarla orada başlayacağız.

İkincisi: Yaşam odalarıyla ilgili. Hem Çayırhan'da hem de İğdekuzu'da oluşan herhangi bir problemde içerisinde belirli oksijen maskeleri ve kaçış maskeleri olacak şekilde her iki tarafta da planlamalarımızı yaptık ve bunların siparişlerini verdik. Orada da kaçış şeklinde yani herhangi bir risk anında maskesini değiştirebilecek, oradan alıp yeni maskeyle götürebilecek şekilde de ikişer tane hem İğdekuzu'da hem de Çayırhan'da öyle anlaşmalarımızı bağladık.

Şimdi, dayıbaşı biz de var mıydı? Hayır, biz de yoktu. Böyle bir girişimimiz de hiçbir zaman, hiçbir yerimizde olmadı bizim.

Şimdi, termal kameralar yönetmeliğin içerisinde var mı? Yok galiba. Biz bunun özellikle yönetmeliklerin içerisinde olmasını ya da koyunmasını tavsiye ediyoruz, hatta ben prospektüslerini de getirdim, çok pahalı bir alet falan da değil, 1'i 10 bin euro civarlarında. Ama, b o kılcal çatlakların içerisindeki ısı ölçerler de daha ucuzdur 10 bin eurodan. Bununla her şeyi görebilirsiniz, bir sonraki günde aynı noktayı işaretlediğiniz zaman... Bunlar gezgin gibidir, tuttuğunuz zaman size aten ısıyı verir. Dolayısıyla, hangi noktadaysanız -bunlar bizim emniyet iş güvenliğindeki arkadaşlarımızda vardır- siz o noktadan itibaren her yeri gözetim ve denetim altına alabilirsiniz, herhangi bir probleminiz anında olduğu zaman, önce soğutmayla, oranın boşaltılarak, keson beton içerisine alarak, ramble kullanarak bu tür şeyleri bertaraf edebilirsiniz. Çünkü, madenlerde, bu Çayırhan' da da biz zaman zaman ısınma problemleriyle karşılaşyoruz, bu şekilde mücadele ediyoruz.

Soma'da da özellikle Soma havzası zaten kömürün kendiliğinden yanmaya mukavim özelliği fazla olduğu için bu tür önlemlerle ancak biz... Yoksa yangın olacaktır, bizde de oldu, İmbat'ta da olmuştur zaman zaman, belki şu anda bile vardır yani bilemiyorum, şey anlamında söylüyorum. Dolayısıyla, Başbakanımızın da dediği gibi, madenciliğin fitratında vardır bu zaten, yangın vardır, olur da yani. Ama, önemli olan o yangınlara karşı sizin ne şekilde mücadele edeceğiniz ya da onları önceden tespit edip edemeyeceğinizle ilgili teknolojik üstünlükleri kullanarak bunların çözümüne gitmenizdir.

Uygulama projesinin yanlışlığıyla ilgili Sayıştaydaki arkadaşına cevap vermek gerekirse biz, 2008 yılında yeni bir proje verdik, revize bir proje verdik. Yeni revize projede üniversitelerle ciddi çalışmalar yaptık, hatta araştırma komisyonu üyesinden birisi de, Bahtiyar Hoca da bu çalışmanın içerisinde, sorabilirsiniz. Biz o dönemde, yeniden başladık 2008 yılı içerisinde ve ciddi anlamda da üretim artırıma gitmiştik zaten biz ana tavanın taşının kırılmasıyla ilgili. Ana tavan taşını kırdıktan sonra, bu önlemleri aldıktan sonra da azot gazı ya da kül ya da ramble tesisini kullandıktan sonra ya da Selim Bey'in dediği gibi, eğer orada gerçekten tespitli bir şey varsa o plastik borularla... Yani, ocağa yanıcı madde sokmadığınız zaman orada da güvenli bir üretim yapabilme şansına sahipsiniz. Biz onu o zaman o şekilde devrettik ama bu bizim değil, Soma Kömürleri A.Ş'nin, bizden sonraki yanlış uygulamalarından dolayı olduğunu tahmin ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Selim Bey, buyurun.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Şimdi, yaşam odaları... Tunçbilek'te ben on altı yıl çalıştım efendim, yer altı işletmesinde. Yaşam odaları yer altında vardiyalarda eğer az insanlar çalışıyorsa yaşam odaları olabilir. Bu daha çok metal madenciliğiyle ilgili. Bu yaşam odaları biliyorsunuz, Güney Amerika'daki bir kazadan dolayı çıktı ama orada hiç kimse şeyi vurgulamadı. Maden Yasası'nda şöyle bir zorunluluk vardır: Yer altına 2 giriş olur. Maalesef, Şili'de 2 giriş yoktu, tek giriş vardı, göçtü, hiç kimse onu sorgulamadı ama operasyon başarılıydı. Yaşam odası yerine bizim teklif ettiğimiz şu var: Yoğun kömür madenciliğinde yaşam odaları yetişmez, düşünün 800 kişi, vardiyaya böldüğünüz zaman 300 kişi, 250 kişi; 250 kişilik yaşam odası olması mümkün değil zaten, aynı yer altına açtığınız boşluk gibi başka bir yere daha boşluk açmanız lazım, o da mümkün değil. Biz, "yaşam destek malzeme istasyonu" dediğimiz sistemi uyguluyoruz yani onun içerisinde belirli zamanlara göre biten ferdî kurtarıcılarınız var ya onların sürelerinin bitme zamanına göre bu istasyonların yerleri açılacak, orada boş olarak yani hazır olarak oksijen tüpleri, ferdî oksijen maskeleri, su, ilk yardım malzemeleri olacak; insanlar burada teçhizatlarını değiştirerek bir dahaki istasyona oradan dışarıya... Böyle olursa hiçbir sorun olacağını zannetmiyorum, bizim desteklediğimiz bu, yaşam odaları değil.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Kast ettiğim de buydu, Selim Bey'le aynı.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Meslek hastalıklarında toz dedektöründen bahsettik. Zaten yer altında düzenli olarak -yasa gereği de vardır- havadaki, askıdaki toz miktarı ölçülür, filtrasyonu alınır, daha sonra bunlar tartılır, tartı neticesinde yer altındaki havadaki toz miktarı bulunur. Bu toz miktarına göre oranın sağlıklı olup olmadığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına da rapor olarak sunulur.

Dayıbaşı sistemi. Ben Soma'ya gittiğim zaman, dayıbaşı sistemi bana da geldi. Yani dediler ki: "Benim elimde 70 çok iyi kazmacı var, bunu çalıştırabilir misiniz?" Ya, biz detabii, saf saf bilmiyoruz ki çünkü orada, Soma'da maden işçisi yoktur, herkes çalışıyor çünkü bulamıyorduk biz, o yüzden mekanizasyona geçtik biz Soma'da. Biz mekanizasyona geçerken Soma'daki diğer şirketler "Siz mekanizasyonu beceremezsiniz." dediler bize. Yani biz de saf saf "tabii" dedik. "Ben ne olacağım?" dedi adam, ben de dedim ki: "Sen kimsin, nezaretçi misin, sen de başlarında mısınız?" "Yok, sistem şöyle." dedi. Ben sistemi size anlatayım mı bilmiyorum biliyor musunuz? Her işçi başına günde 2 lira, 3,5 lira alarak... Yani böyle bir sistem olmaz, ben adamı kovdum, "Biz CİNER olarak böyle bir sistemi

çalıştıramayız.” dedim. O sistemi kabul ettiğiniz zaman artık iş güvenliğini unutacaksınız çünkü adam yaptığı metre ve çıkardığı kömüre, üretime dayalı aldığı için oradaki hiçbir iş güvenliği önlemini almayacaktır; almaz, yanında maske de taşımaz, müdahale de edemezsin adama çünkü adam senin değil. Ama, bunu resmiyette çıkaramazsınız çünkü onların hepsi şirketin asli işçisi ama asgari ücretle çalışır, prim olarak dayıbaşına hizmet faturası kesilir veya başka faturalar kesilir, o şekilde karşılığı ödenir.

Şimdi, metan gazı drenajı... Maalesef Türkiye’de derin madencilik olmadığı için, bir de Zonguldak’ta yoğun üretim olmadığı için, metan gazı drenajına ihtiyaç olmadığı için efendim, bundan dolayı pek araştırma yapılmamış ama şu andan itibaren bu çok önemli, bunun yapılması ve o drenajdan o gazın da dışarıda kullanılması gerekiyor, çok önemli. Yani ben bir örnek verdim, o gazı bütün herkes Çinliler dâhil dışarıda jeneratörle elektriğe çevirip kendi madenlerinin ihtiyaçlarını sağlıyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bu konuda yasama organına düşen bir vazife var mı?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Yani, bunu zorunlu tutmak lazım. Sondajlarla veya araştırmalarda kömür içeriisindeki metan veya kömür yan taşlarında metan varsa metan drenajı yapma zorunluğunu yasada getirmek zorundayız.

BAŞKAN – Bizim o konuda önerimiz var güçlü bir şekilde.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Şimdi, “yanlış proje” dedim. Yanlış proje, 70 bin ton kömür... Biraz önce Necati Bey’in dediğine geliyoruz, yüzde 33 taş, hesap edin, kalan rezervi siz bulun.

SAYIŞTAY DENETÇİSİ FİKRİ KÜÇÜKYILDIZ – 5 milyon ton üretim var burada. Soma Kömürleri A.Ş.’nin yaptığı 5 milyon ton üretim var, sizin 530 bin ton, ocakta kalan 70 bin ton şu anda.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Anlamadınız siz. Anlamadınız, ben size şöyle daha rahat açıklayayım.

Şimdi, Soma kömürlerindeki...

SAYIŞTAY DENETÇİSİ FİKRİ KÜÇÜKYILDIZ – Şimdi efendim, 2006’da Park Enerji başladıktan sonra iki yıl içerisinde ya da iki buçuk yıl içerisinde yaptığı üretim 530 bin ton.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – 840 bin ton.

SAYIŞTAY DENETÇİSİ FİKRİ KÜÇÜKYILDIZ – Tamam, özür dilerim, düzeltiyorum. Ancak, Park Enerjiden Soma Kömürleri A.Ş.’ye geçtikten sonra geçen yılki üretimleri 3 milyon 566 bin ton yani kömürü bitirdiler o yanlış projeye. Bunu doğrulamak açısından da, desteklemek açısından da söylemiyorum. Yani, üretim zorluğu vardı, orada belki TKİ’ de buna müsaade etti falan filan bu işin bir yanı ama o yanlış projeye bu üretim yapıldı ve o ocakta cevher kalmadı artık, söylemeye çalıştığım husus o.

BAŞKAN – Yani kaza olmasaydı, projenin yanlışlığı dikkat çekmeyecekti demek istiyorsunuz.

SAYIŞTAY DENETÇİSİ FİKRİ KÜÇÜKYILDIZ – Tabii, öyle bir şey söz konusu olmayacaktı.

İkincisi: Türkiye Kömür İşletmeleri bugün dese ki yani: “Hep yanlış proje deniyor ama ben bu projenin arkasında durdum ve bu kömürü yer yüzüne çıkardım, hiçbir sorun da yaşanmadı.” Ben projenin yanlışlığı konusuna katılmıyorum.

İkincisi: Böyle problemlili bir sahaya kimse gözünü kapatarak -biraz önce telaffuz ettiğim rakam çok kesin değil, tabii 2 firma arasında oluşmuş bir rakam ama- 10 15 milyon dolar falan gibi bir para da vermez kimse kimseye.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 15 milyon ton devir parası mı?

SAYIŞTAY DENETÇİSİ FİKRİ KÜÇÜKYILDIZ – Devir parası evet.

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Devir parası ama o öyle değil. O, orada alınan makine, ekipmanın parası.

Efendim, şöyle: Rezerv hesabının ana faktörü yoğunluktur. Kömür yoğunluğu kaçtır? 1,1 ile 1,3’tür. 1,3 olduğu zaman kömür içerisindeki kül miktarı yani kömür dışındaki yabancı maddelerin ağırlığı girer. Rezerv hesabı 1,3 göre yapılır. İşte, beyefendinin dediği gibi, yüzde 33 küllü olduğu zaman o yoğunluk 1,8, 1,9’a düşer. Öyle çarptığınız zaman, esas kömürün yer altında ne kadar kaldığını hesaplırsınız, bu kadar basittir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ayşe Hanım ve Burçak Hanım’a söz vereceğim. Bu toplantımızı sonlandıracağız, daha sonra bizim Komisyon üyelerimizle kendi aramızda bir değerlendirme toplantımız olacak.

Ayşe Hanım, buyurun.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Merhaba. Son bir yıl içinde kaç adet tatbikat yaptınız? Bu tatbikatlar haberli mi yapıldı? Tatbikat sonrası bir değerlendirme yaptınız mı? En son yaptığınız tatbikatta senaryo gereği ölü ya da yaralı çıktı mı? Yaptığınız değerlendirmeler sonucu sistemdeki aksaklıklar neydi? Bir haftalık bir iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verdiğinizizi söylediniz, bu toplamda kaç saat? Eğitim sonrasında bu eğitimlerin etkinliğini nasıl değerlendiriyorsunuz ve hiç eğitimleri yetersiz bulup tekrarladığınız oldu mu ve iş kazası geçiren işçilere bundan sonra bir ilave bilgilendirme eğitimi yaptınız mı? Oksijeni merkezî izleme sisteminden izliyor musunuz? Mekanize sisteminizin üzerinde gaz sensörleriniz var mı, varsa hangi sensörler var, devre kesicilerle konuşuyor mu? Bir de ani degajlar ve gaz püskürmeleriyle ilgili sensörlerinizin devre kesicilerle yani merkezî sisteminizin bir senaryosu var mı? Bu sadece sensör çevresindeki elektrikli ekipmanların mı devresini kesiyor yoksa kirli hava akışındaki tüm elektrikli ekipmanların devresi kesiliyor mu?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Burçak Hanım...

YRD. DOÇ. DR. B. BURÇAK BAŞBUĞ ERKAN – Teşekkür ederim Başkanım.

Çok kısa benim sunumda da bahsettiğim konu: Sizin tesislerinize gelen ziyaretçiler veya ilk işe başlayacakları için görsel bir eğitim var mıdır Türk Hava Yollarında uçağa bindiğinizde izlediğiniz gibi? Bir de benim Kozlu'da dikkatimi çekti, yer altında hiçbir çıkış işaretleme, yön gösterici, ışıklı reflektör, ok, vesaire yoktu; orada bir kişiye sorduğumda “nasıl olsa artık alışıyorlar, çıkışları bulabilirler.” denildi ama mesela, biz orada ziyaretçiydik, bizim alışma gibi bir durumumuz yoktu. Olur da olası bir dumanla maruz kalırsak o levhalama sistemi mevcut mudur? Bir de göz için ayrı bir maske kullanılıyor mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Yakup Bey ve Selim Bey... Ondan sonra toparlayalım.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Başkanım, önce Burcu Hanımın sorularından başlayayım ben. Bizim gözlüklerimiz, taş operatörlerinin taş düşmelerine karşı normal yer altı gözlüklerimiz vardır; bir tanesi buydu sorunuzun.

Ocaktaki işaretlemelerimiz mevcuttur.

BAŞKAN – Reflektörler, işaretler...

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Reflektörler vardır, aynı zamanda bizim “tertup salonu” diye madencilerin üzerini değiştirdiği iş yerinin tertibini aldığını, yapılacak işlerle ilgili tertup yapılan yerlerde televizyonlarımız vardır -inşallah Komisyonumuz gelir de görürseniz, daha da aydınlanabilirsiniz- orada yalnızca yeni gelenlere ne şekilde eğitim verildiği değil, oluşan kazaların ne şekilde oluştuğu, bir önceki günde oluşan kazanın ne şekilde oluştuğu ve bundan sonra oluşmaması için de nelerin yapılması gerektiğiyle ilgili de yazılı kurallar şeklinde veya o raporlar orada da yayınlanmaktadır.

Ayşe Hanım'ın sorularına isterseniz İş Sağlığı ve Güvenliği Müdürümü getirmiştim ben, o çok daha kapsamlı bilgi verebilir.

BAŞKAN – Buyur Cemalettin Bey.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Soruları tekrarlamamı istediler.

BAŞKAN – Tamam, öyle mi peki.

Buyurun.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Son bir yıl içerisinde kaç tane tatbikat yapıldı?

CİNER GRUBU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ CEMALETTİN SİĞİRCİ – Son bir sene içerisinde 2 defa tatbikat yapıldı.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Bu tatbikatlar haberli mi yapıldı ve bu tatbikatlar sonrasında ölü ya da yaralı çıkardınız mı? Yani tespit ettiğiniz aksaklıklar neydi, bunları gidermek için ne yaptınız? Diğer soruları da tekrarlayayım. Eğitiminizi bir hafta verdiğinizizi söylediniz İSG eğitimi, bu, toplamda kaç saattir? Bunun ölçme ve değerlendirmesini nasıl yapıyorsunuz? Ölçme ve değerlendirme sonrasında tekrara ihtiyaç duyan hiç işçi oldu mu, buna tekrar eğitim verdiniz mi? İş kazası sonrasında işçilere ilave bilgi eğitimi verdiniz mi? Oksijen sensörü merkezî izlemenizde var mı? Mekanize sisteminizin üzerinde sensörler var mı, devre kesicilerle konuşuyor mu, hangi gazları izliyorlar? Ve ani gaz püskürmeleri ve degajlarla ilgili merkezî izleme sisteminizde bir senaryo var mı yazılımınız içerisinde? Kirli havanın tüm akışı boyunca tüm elektrikli ekipmanlar kesiliyor mu?

Teşekkürler.

CİNER GRUBU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ CEMALETTİN SİĞİRCİ – Şimdi, tatbikat konusu. Tatbikatların bir tanesini habersiz yaptık, bir tanesini haberli yaptık. Habersiz yaptığımızı ama bildirerek yaptık “ocağı kısa sürede boşaltın, herhangi bir şey yoktur.” diye. Böyle bir şey gerekli oldu, dışarıda büyük bir fırtına oldu, elektrik kesilmesi oldu. Bunu biz tatbikata çevirdik, dedik ki “Dışarıda olağanüstü bir durum var, onun için herkes bulunduğu yerden en kısa sürede dışarı çıksın.” 2’ncisini haberli yapmak zorundayız. Yer altındaki tatbikatları haberli yapmak zorundasınız, bunun sebebi şu: Kullanılan oksijen maskesi ya da karbonmonoksit maskesi 1 kullanımlık olduğu için habersiz yaptığınızda kişi bunu kullanacaktır ve sizin elinizde bir anda 1.200 tane, 1.300 tane maske kullanılamaz duruma gelecek. Bu da çok büyük bir rakam. Onun için, mutlaka çalışanları bilgilendiriyoruz ancak şunu söylüyoruz yani “Nerede problem olduğunu söylemiyoruz onlara, ocağın bir noktasında problem olduğunu anons ediyoruz ve “Buna göre hareket edin.” diyoruz. Yaptığımız tatbikatların bir tanesinde 1 yaralı öngördük yani B sektöründen çıkan çalışanlarımızdan bir tanesinin uygun olmayan bir şekilde çıktığını gördük; gerekli eğitimleri yaptık ona da.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Tespit ettiğiniz aksaklıklar nelerdir?

CİNER GRUBU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ CEMALETTİN SİĞİRCİ – Bizim plan ve projelerimizde “X”, “Y” boyutunda son derece düzenli planlar olduğu için çalışanlarımız ilk eğitimlerini ve periyodik eğitimlerini çok iyi alıyorlar ve kolay kolay bizde bu tür şeyler olmuyor çünkü şeyimiz bir Soma ocağı gibi ya da diğer klasik ocaklar gibi çok karmaşık yapıda değil, çok basit yapıda bir hazırlık ve üretimimiz var; aynı panoda yani aynı bölgede tamam, bu üretimleri gerçekleştiriyoruz, 6 milyon ton üretimi ama bunu farklı ocaklardan gerçekleştiriyoruz. Her bölgede bir üretim, bir hazırlık panomuz var yani çok karmaşık bir yapımız yok. Dolayısıyla, çalışanlarımız da çok kolay adapte oluyor ve hareket kabiliyetleri çok yüksek oluyor.

Eğitim konusu vazgeçemediğimiz bir nokta. Yani kesinlikle bir haftalık eğitim ve bu eğitimin ilk başlangıcında iş yeri sağlığı ve güvenlik eğitimi veriyoruz. Ondandır yapacağı işle ilgili temel eğitim veriyoruz. Bundan sonra iki aylık deneme süresinden sonra... Şu anda mevzuatta bir sıkıntı var, bu, geniş bir konu anlatmak istemiyorum. 2013 öncesi girenlere mesleki eğitim verebiliyoruz, bizim Nallıhan Halk Eğitim Müdürlüğüyle belki Türkiye’de ilk defa biz yaptık bu sözleşmeleri ve 36 meslek grubunda modül hazırlanmasına yardımcı olduk, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüyle birlikte çalıştık. Termik santral konusunda ve madencilik konusunda 36 meslek grubunda modüllerin hazırlanmasını sağladık ve şu anda Türkiye madenciliğinde o modüllerden faydalanılıyor. Aynı zamanda bu modüllerin...

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Sorduğum aslında mesleki eğitim değil de iş sağlığı ve güvenliği eğitimi.

CİNER GRUBU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ CEMALETTİN SİĞİRCİ – Tamam. İlk işe girişte kesinlikle iş yeri sağlığı ve güvenliği eğitimi veriliyor.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Toplam kaç saat?

CİNER GRUBU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ CEMALETTİN SİĞİRCİ – İki günlük eğitim veriliyor, ondan sonra bir sınava tabi tutuluyor, ondan sonra iş yerinde yapacağı işle ilgili eğitime tabi yapılıyor. Yani, bu, toplam bir haftalık süre kesinlikle iş sağlığı biriminde kalıyor ve bu eğitimi kesinlikle alıyor. Ondandır periyodik olarak da her yıl iki günlük iş yeri sağlığı ve güvenlik eğitimi var.

Ölçme konusunda kömür madenciliği için ocakta kullandığımız sensörlerin bütün hepsi var. Oksijen, karbonmonoksit, metan, ısı sensörlerimiz var, ocak çıkışlarında ısı sensörlerimiz var, o ocağın genel havasını da takip ediyoruz. Karbonmonoksit sensörünü çok yoğun olarak kullanıyoruz. Oksijen sensörleri bütün noktalarımızda hemen hemen var.

CİNER GRUBU YÖNETİM KURULU ÜYESİ YAKUP KAYGUSUZ – Direkt olarak kontrol merkeziyle bağlantılı.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Mevzuatta da bir eksiklik var. Bu yüzden, özellikle sordum bunu.

CİNER GRUBU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ CEMALETTİN SİĞİRCİ – Biz mevzuatın üzerinde... Yani mesela, ısı sensörü yoktur, nem sensörü ya da basınç sensörü yoktur ama biz onları da kullanıyoruz.

İş kazası eğitim zaten zorunlu, bu yönetmelikle zorunlu hâle geldi. Onu iş kazası geçiren kişi geçirdiği kazayla ilgili eğitime tabi tutulup tekrar işe başlatılıyor.

Mekanize ayağın kendi içerisinde sensörleri... Kaza hazırlık aşamasında mı soruyorsunuz yoksa mekanize ayağın içinde mi?

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Kaza anında...

CİNER GRUBU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ CEMALETTİN SİĞİRCİ – Kesicilerin üzerinden sensörlerimiz var, herhangi bir durumda o bölgenin elektriği lokal olarak kesilebiliyor ama genel hava çıkışındaki herhangi bir metan geriliminde de genel enerjiyi kesebiliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Cemalettin Bey.

Selim Bey, sizin bağlayacağınız bir şey var mı?

CİNER GRUBU 2006-2007 KARANLIKDERE İŞLETME MÜDÜRÜ SELİM ŞENKAL – Yok yok efendim, aynısını biz uyguluyoruz, yeterli diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Yani zahmet verip geldiler, CİNER Grubundan Yakup Kaygusuz, Cemalettin Sığircı, Engin Kahraman, şu an Hattat Grubunda çalışan Selim Şenkal'e çok teşekkür ediyorum, Burçak Hanıma çok teşekkür ediyorum, Ömer Hocam zahmet etti, geldi, çok teşekkür ediyorum meslek hastalıkları konusunda.

Komisyonumuzun daha bir buçuk ay, iki ay daha çalışma süresi var, kritik anlarda bir şeyler olursa sizlerin bilgisine tekrar başvurma imkânımız olabilir o çerçevede. Belki ileride bilemiyoruz ama Çayırhan'ı da bir ziyaret etme düşüncesindeyiz. O konuda arkadaşlarımız sizlerle irtibat içerisinde olacak. O, artık Medis yeni çalışma sürecine başladığında olacaktır. Amasra'da da olacak, Yılmaz Bey bizi orada misafir edecek.

Ben misafirlerimize ve danışman arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Biz bir genel değerlendirme yapacağımız için bize bir müsaade ederlerse o yüzden de beş dakika bir ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.24

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.25

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi genel bir değerlendirme toplantısı yapalım dedik. Bunlardan en önemlisi biz burada, Komisyonumuzda 13 toplantıda 20 kamu görevlisini, 12 kişi sivil toplumdaki ve 19'u da özel kurumlardan olmak üzere 51 kişi dinlemişiz. 13 toplantı yapmışız, 2 iş yeri incelemesi yapmışız Soma ve Zonguldak olmak üzere. Özellikle, Soma kömür havzasının jeolojik yapısı, kömürlerin özellikleri, kömür madenlerindeki iş sağlığı ve güvenliğiyle denetimi, Türkiye'de genel olarak kömür işletmeciliği ruhsatlandırma sistemi ve Soma havzasındaki uygulamalar üzerinde tematik çerçeveler düzenlenmiştir. Çalışma saatleriyle Komisyon üyelerine öncelikle, Soma'da meydana gelen kazanın yerinde tetkik edilmesi ve kömür madencilığının temel ilke ve zorluklarının tanıtılmasına yönelik şekilde düzenlenmiştir. Bu kapsamda 8-10 Haziran tarihlerinde Soma ilçesinde bir çalışma ziyareti yaptık. 26-27 Haziran 2014 tarihlerinde de Zonguldak Türkiye Taşkömürü Kurumunda çalışma ziyareti yaptık.

Bu çerçevede Komisyonumuzda dinlemeyi planladığımız sivil toplum kuruluşlarının, kamu kuruluşlarının hemen hemen tamamına yakının dinlemiş durumdayız şu an. Bunların dokümanları bizim kayıtlarımızda var. Bu aşamada bazı kamu kuruluşlarından ve özel kuruluşlardan istediğimiz dokümanlar oldu, mesela, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından, İş Teftiş Kurulundan, İzmir Bölge Grup Başkanlığından istemiş olduğumuz belgelerin bazıları geldi; üyelerimize dağıtıldı bunlar. Genelde taşınabilir bellekle dağıtılmış bunlar ama "hardcopy" sini de verelim çünkü biz elimizde kâğıda dokunmadan, hissetmeden pek şey yapamıyoruz. Türkiye Taşkömürü Kurumundan bazı belgeleri istedik, Sayıştaydan raporlar istedik, onlar geldi. Beklediğimiz bazı belgeler var, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından buradaki sorularımıza cevaplar henüz gelmedi galiba, onu bekliyoruz. Bu çerçevede Türkiye Taşkömürü Kurumuna sorularımız olmuş, o çerçevede beklediğimiz sorular var.

Bir de Adalet Bakanlığına bir müracaatımız oldu, acaba bu maden kazasıyla ilgili kendi şeylerini bize gönderebilirler mi? Tabii, yargı olduğu için gizliliği açısından bize verirler mi, vermezler mi bilmiyoruz ama biz gene de bir müracaat ettik, verilirse ondan faydalanmayı düşünüyoruz.

Bir de ekim ayı içerisinde eğer uygun görülürse şey düşünüyorum ben Soma A.Ş.'nin mühendisi Akın Çelik ve diğer arkadaşları da izin alabilirsek yerinde bir ziyaret etmeyi.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Başkanım, savcılık ondan ifade almıştır aslında, onu da isteyebiliriz. Cezaevine gitmeden de...

BAŞKAN – Şimdi, biz Komisyonunda "Yurt dışına gidelim mi, gitmeyelim mi?" diye bir tartışma yaptık. Tabii, o çerçevede Selçuk Bey ilk yaklaşım olarak gidilmemesi yönünde o bir görüş belirtti "Gerekirse yurt dışından uzmanlar çağırılabilir ama gitmeyelim." şeklinde. Fakat, o an burada olmayan Özgür Özel daha sonra Komisyona geldiğinde dedi ki: "Ben burada yoktum yurt dışı tartışmalarının yapıldığında, benim de görüşüm gidilecekse herkes cebinden, kendisinden ödesin."

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Gidelim, kendi cebimizden gidelim.

BAŞKAN – Kendi cebimizden gidelim, 3-4 bin lirayı milletvekilleri olarak biz öderiz." gibi bir yaklaşım ortaya koydu ve daha doğrusu Selçuk Bey'in tezine, önerisine bir karşı öneri olarak ortaya koydu. Fakat, ben çıkarttım, bir sürü araştırma komisyonunun hatta soruşturma komisyonlarının yurt dışı gezileri var. Bu gezilerin hiçbirisi bugün basına da...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Gezi demeyelim aslında araştırma çalışması diyelim.

BAŞKAN – Gezi diyerek de... Çalışma ziyareti demek fayda var. "Gezi" dediğiniz zaman bu, turistik gezi gibi algılanıyor.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – "Meclis tatile girdi." diyor. Halbuki çalışmaya ara veriyor, tatile tatile girdiği yok.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

Bu çalışma ziyaretleri bu komisyonların bilgi, beceri ve görgülerini artırmak üzere yapılan ziyaretler. Bu çerçevede de zaten bizim hem Soma'ya hem de Zonguldak'a yapmış olduğumuz çalışma ziyaretinde çok şeyler kazandığımız kanaatindeyim. Yani bu, Cumhuriyet Halk Partisi olsun, Milliyetçi Hareket Partisi olsun, AK PARTİ olsun, bütün milletvekillerimizin ortak görüşü olarak ortada. Ama tabii, biz daha sonra, böyle genel bir karar alınca Meclis Başkanımızı ziyarete gittik. Meclis Başkanımızı ziyarete gittiğimizde Fatoş Hanım vardı, Vural Kavuncu vardı, ben vardım, bir de Özgür Özel birlikte geldiler. O gün MHP'den arkadaşlarımızın programları

vardı, katılamadılar, mazeretleri vardı. Gittiğimizde, tabii, üç ülkeyi belirlediğimizi söyledim ben. Bunlar Avustralya, Amerika ve Güney Afrika; buradaki tartışmalarımızın sonucu ortaya çıkmış ülkelerdi. Eğer gidilip görülecekse bilgi becerimizi artırmak adına ama nedense... Ben aynı zamanda NATO Parlamenter Asamblesi Türk Grubu Başkanıyım. Meclis Başkanımız bana orada bir takıldı, dedi ki: "Ya sen NATO'dan gidiyorsun, sen gitme, diğer arkadaşlarınız da üç ülkeye gidecekseniz dörder kişi gidin." şeklinde. Bugün, 4 kişinin, 5 kişinin arasındaki bu görüşme maalesef basına öyle bir şey olmuş ki Meclis Başkanı bana güya tepki göstermiş, işte "Burada en çok senin için para harcıyor bu Meclis." falan gibi.

Bizim şunun altını çizmemizde fayda var: Biz Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yurt dışına gittiğimizde -araştırma komisyonu olsun veya da bizim gibi dış komisyonlar da olsun- veya Meclis Başkanı kendi gittiğinde otel masrafları ile uçak masrafları için günlük memuriyette verilen bir harcırah verilir, Harcırah Kanunu'na göre verilir. Yani Meclis Başkanı veya da başkasının demesiyle bana veya bir milletvekiline fazla para verilmesi, böyle bir şey yok. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, kuralları ve kurumsallığı olan ciddi bir müessese. Ama bunun basına yansıtılmış olmasında... Bugün bazı milletvekillerinden, kendi arkadaşlarımızdan da böyle bir tepki aldım. Bugün bütün gün onunla uğraşıyorduk yani sıkıntı. Bunu pek doğru bulmuyorum.

Hakikaten ben Komisyondaki arkadaşlarımızın hepsine teşekkür ediyorum. Uyum içerisinde çalıştık, olayın sorumluluğu içerisinde çalıştık, vebali içerisinde çalıştık. Bu çerçevede de ben Necati Bey'i, Erkan Bey'i burada tanımış olmaktan da hakikaten memnun oldum; Hasan Bey'i, Sakine Hanım'ı, Özgür'ü de tanımış olmaktan memnun oldum; Özgür böyle bir şeye meydan vermiş olsa da gene o da bizim arkadaşımız.

Bir siyasetçi siyaset yapabilir, bu gayet doğal ama bunu yaparken de Komisyonun ciddiyetini veya üstlendiğimiz sorumluluğu... Veyahut da Komisyon Başkanını biraz -nasıl söyleyeyim- ilzam edici, töhmet altında bırakıcı şeyler beni üzdü kısacası. Bugün bir basın açıklaması yaptım ben. Kimseyi ilzam da etmedim genel olarak, o çerçevede bir basın açıklaması da yaptım onun karşılığında ama. Biz daha sonra konuyu arkadaşlarımızla tartıştık, kendi grup başkan vekilimizle de görüştük. Bizden sorumlu olan grup başkan vekilimiz Mustafa Elitaş da yurt dışına bu çerçevede gidilmemesinin faydalı olacağını, bunun siyasetin kısır çekişmelerine kurban gideceğini, Komisyonun da yaptığımız işin de çok ciddi olduğunu söyleyince bizim AK PARTİ Grubundan da yurt dışına gidilmeme konusunda böyle bir karar oldu. Bunu da, sabahleyin Erkan Bey'le de bir telefon görüşmem oldu, onunla paylaştım. Böyle bir durum var.

Tabii, keşke Özgür Bey burada olsa da, ben onun da kasti bir şey yaptığına ihtimal vermek istemiyorum işin aslı. Ama Özgür Bey'in Soma'yla ilgili gerek hassasiyeti gerekse o bölge üzerinden bir siyaset yapması da siyasetçi olarak normal ama bunun etik sınırlar içerisinde yapılmasında fayda olur diye düşündüm.

Ben sözü Necati Bey'e vereceğim.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de bu süre içerisinde ufak tefek tartışmalar da olmuş olsa Komisyonumuzun gayet verimli bir şekilde çalıştığı kanaatindeyim.

Ben daha ilk toplantıda ifade etmeye çalıştım. Bu Komisyonun biraz daha partiler üstü, siyasi mülahazalardan uzak, yanlış anlaşılmalara bir kenara bırakıp verimli bir şekilde çalışması gerektiğini ve sorumluluğunun çok fazla olduğunu ifade etmiştim.

Tabii, burada bazı eleştiriler, iktidarı eleştirmek gibi algılanmasın, işte bu tespitleri böyle yapalım ama biz de muhalefet olarak bazı şeyleri de istismar etmeyelim demiştik ama ben iki konuda ifade edeyim: Tabii, yurt dışına gitmeye kimse hevesli değil bu Komisyonda. Başında da ifade ettik. Yani Amerika'ya gideceksek Kaliforniya'ya veya işte Las Vegas'a veya işte Hollywood'a falan gidecek hâlimiz yoktu. Yani gideceğimiz yerler...

BAŞKAN – Virginia'nın kömürlerine...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani Avustralya'da Sydney Harikalar Diyarı'na filan da gitmeyecektik. Çok da önemli değil, yani yurt dışı da görmemiş insanlar da değiliz ama sonuç itibarıyla biz bu tür şeyleri, "popülizm" diyelim veya kendini öne çıkarmak adına birtakım şeyleri yapmayı da doğru bulmuyorum ben. Yani uzunca yıllardır siyasetin içerisinde olan bir insan olarak, bundan, bu işi ortaya koyan arkadaşımızın da çok kazançlı olacağı kanaatinde değilim yani bu konuda da bize bir şey soran olursa, nedir, ne değildir...

Yurt dışına gidilmesi gerektiği noktasında da nereden hareketle biz olmasını söyledik? İşte, çünkü o günlerde Soma'daki ocağa girmiştik hatırlıyorsanız. Ocağa girip çıktıktan sonraki bakış açısı bile değişmişti arkadaşlarımızın, hepimizin yani, birlikte. Dolayısıyla bu tür siyasi çekişmelerin içerisine girilecekse bence de gidilmemesinde fayda var veya içeriden 3 kişi, 4 kişi temsilci olarak gidecekse – ben, benim gitmemem kaydıyla söylüyorum bunu da- yani bu iş orada güzelce etüt edip yapacak, böyle bir şey de olabilir. Yani kura

çekilir, şu... Ama hiç gidilmemesi... Gazetede bu tür haberlerin çıkabileceği zaten baştan belliydi aslında yani bir şekilde birisi söylemese öbürü haber alacaktı vesaire yani ama sırf bu tür şeyler olacak diye de Komisyonun etkin bir şekilde çalışmasının engellenmesini de ben ayrıca doğru bulmuyorum. Yani gidişin anlamında da söylemiyorum. Böyle bir karar çıktıysa da kesinlikle bu şekilde devam eder.

Diğer bir konu, yine, önergelerle ilgili yani tavsiye kararlarıyla ilgili burada bir tartışma olmuştu. Plan ve Bütçe Komisyonuna buradan ilk tavsiyeler gittiğinde verilen cevaplar, işte yasamaya araştırma komisyonlarının müdahale etmesi vesaire gibi şeyler oluştu. İşte, Plan ve Bütçe Komisyonunda efendim, torba yasadaki maddelerin ayrı ayrı görüşülemeyeceği filan... Yani bütün bunları da araştırma komisyonunun etkin bir şekilde çalışmasını engelleyici unsurlar olarak düşünüyorum ben. Yani bu Komisyon, hatta bugüne kadarki yapılan çalışmalarla ilgili maddeler hâlinde çıkartacağımız bir tavsiye kararının yine altına imza atmalıyız diye düşünüyorum. Yani Meclis kapanana kadar bunu yapmalıyız yoksa bugüne kadar bir buçuk aydır yaptığımız bu çalışmalar, bu gayretler, bu emekler boşa gider diye düşünüyorum çünkü arada epeyce bir mesafe var.

Böyle mevzuatta da yoruma açık şeylere de çok fazla takılmamalıyız diye düşünüyorum. Yani Soma'yla ilgili, şimdi, bakın, bu torba kanunda bu maddeler görüşülecek, ilk maddeler genelde onlar ama e şimdi, bakın, bayrama kadar bu torba yasanın çıkmama ihtimalinin bile olduğunu düşünüyorum ben. Yani belli, 144 madde mi, 149 mu oldu?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – 153 esasında.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, belki burada tecrübe vesaire, şu, bu falan konuşuldu ama yani oradaki maddeler tek tek düşürülerek yeni bir teklifle çok rahat bir şekilde 8-10 maddelik bir kanun buradan çok rahat geçerdi. Bunu ben çok fazla tartışsın diye söylemiyorum ama bu Komisyonun da bu anlamda etkin bir şekilde çalışması, yine, tavsiye kararlarının alınması... Yani bu tavsiye kararları alınırken biri “Biz zora düşüyoruz.” veya işte muhalefet de bu kararları, muhalefet milletvekili olarak illa işte birtakım şeyleri dayatma yapması da... Yani yarın öbür gün, işte, Yılmaz Bey o konuda kendine göre bir şey yaptı. “Bunları siz bizi köşeye sıkıştırmak için...” Hayır, yani olmaması lazım yani böyle bir şey varsa da olmaması lazım yani muhalefetin de köşeye sıkıştırmak için böyle bir tutum içerisinde olmaması lazım. Yani şahsen ben böyle bir şeyi doğru bulmuyorum. Buradaki her yapılan işin hep birlikte... Ne iktidarın bakan veya bürokratları “Ya biz bu işte zorda kalırız.” dememesi, sizin geriye adım atmamanız lazım ne de bizim bu işi istismar adına, işte iktidarı sıkıştırmak adına olmayacak şeyleri burada sunup ondan sonra dışarıda da böyle bunların propagandasını yapmamamız lazım. Bunları özellikle belirtmek istedim.

Son olarak da siz de yine tavsiye kararlarını böyle maddeler hâlinde çıkartabilerseniz, en azından önümüzdeki hafta buradayız.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Biz tabii raporumuzda bu tavsiye kararlarını yazacağız ama çok detaylı yazacağımız şeyleri kısa...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ara karar gibi bir şey olabilir yani.

BAŞKAN – Ara karar değil, kısa, öz bir şekilde kafamızda oluşanları Meclis kapanmadan, olmazsa, bir araya bir gelelim, tartışalım. İstiyorum ki ben 17 üyenin 17'sinin imzasıyla da böyle bir tavsiye kararı alalım.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tabii, tabii, evet, evet. Zaten öyle olursa anlamlı olur yani.

BAŞKAN – Bazısı mesela eğitimle ilgili bir şeyse YÖK'e gitsin, üniversitelerde bir düzenleme yapılacaksa, Millî Eğitimle ilgiliyse oraya gönderelim, ilgili bakanlıklarsa...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Aynen, aynen.

BAŞKAN – ...metan gazı drenajı, ki Zonguldak'tan geldiğimizden beri ben onun üzerinde düşünüyorum.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet, satışı problem.

BAŞKAN – O bir problem. Onunla ilgili EPDK'yla bir görüştüm ben. Gerekirse Başkanı bir ziyaret edeceğim. Ondan sonra ortaya bir çözüm önerisi şey yaparız.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Acil olanları bizim bir an önce bir tavsiye kararı hâline getirip yani üzerimize düşeni yapmış olalım en azından.

BAŞKAN – Bahtiyar Hoca bir gelsin, Bahtiyar Hoca izinde, Bahtiyar Hocayla birlikte şey yapalım.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Vebali üzerimizden atalım diye ben bunları.

BAŞKAN – Tamam, o da benim aklımda. Onu söylediğiniz için teşekkür ederim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet, bunları söyleyelim. İnşallah sonuç olarak yani bitiminde de bu Komisyon faydalı işler yapmış olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Muzaffer Hocam...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; öncelikle şimdiye kadar Türkiye Büyük Millet Meclisinde pek çok komisyon kurulmuştur. Bu komisyonlar yurt içi ve yurt dışı çalışma ziyaretlerinde bulunmuşlardır. Bu Soma Maden Kazalarını Araştırma Komisyonunun yurt içinde ve yurt dışında yaptığı çalışma ziyaretlerini bir siyaset malzemesi, bir popülizm olarak yapmayı bir milletvekiline yakıştıramadığımı ifade ediyorum.

Değişik üniversitelerden hocalar, kamu kurumlarından görevliler, uzmanlar, yurt içi ve yurt dışı ziyaretlerine gidiyorlar.

Komisyonumuzun iki görevi var bence: Birincisi, bu kaza neden olmuştur, nedenlerini ortaya koymak. İkinci de dünyadan örnekleri, örnek uygulamaları ortaya koymaktır. “İlim Çin’de de olsa arayınız.”, oraya gitmenin bir sakıncası yok. Bu bilgi edinme, oradaki tecrübeleri artırma.

Şimdi, ben Manisalı olduğum için, madenlere daha önce de girmiştım. Ama ilk defa giren arkadaşlar, bu Komisyonda görev yapan arkadaşlar Soma’da farklı bilgiler elde ettiler, Zonguldak’a gittiler, çok daha farklı bilgiler elde ettiler. Bu bilgileri uzmanlar elde edemez mi? Bu bilgileri bilirkişiler, başkaları elde edemez mi? O zaman Komisyona ne gerek vardı? Biz o zaman görev yapmayalım milletvekilleri olarak, Komisyonda uzmanlar çalışsınlar, yazsınlar raporlarını yurt içi, yurt dışı gezilerini. O zaman milletvekillerinin bir yasama ve öneri yapma yetkisi yoktur. Bence bu yanlış bir şeydir. O zaman eğer bizim yurt dışına gitmemiz bir şey değiştirmeyecekse, uzmanlar, üniversite hocaları gidip bunu görüyorsa... “Soma’ya gidelim.” diyorsunuz biraz sonra, işte, “Çayırhan’a gidelim.”, “Elbistan’a gidelim.”; o zaman onlara da gitmeyelim. Uzmanlar gitsinler, gelsinler ya da oradaki kişiler gelsin burada açıklamalarını yapsınlar, bizim için yeterlidir eğer öyle düşünülüyorsa. Yani ücret harcıyıp harcamamak bir şey değil. Soma’ya gitmemizin ne anlamı var? Yer altına giriyorsun o madende, ne göreceksin? O zaman bilirkişi raporunu yazsın, savcılık raporunu getirdim şurada, okuyalım, oturup masa başı bu işlemleri yapalım.

Ben kesinlikle yurt dışına gidilmesi kararının bir arkadaşın böyle basına değişik açıklamalar yapması nedeniyle iptal edilmesinin doğru olmadığını şahsen –kendim adına- ifade ediyorum.

Necati Bey’in en son söylediği şeye katılıyorum. Bir buçuk aydır çalışıyoruz. Çok verimli çalışmalar elde ettik. Bunun sonunda bazı maddeler torba yasanın içerisine girdi. Ücretlerinin ödenmesiyle ilgili husus daha önce kanuna girdi. Hatta Ceza Kanunu’na, yani hiç alakası olmayan bir kanuna bile bu yasayı ihtiyaç... Madde ihdasını yaptık. Demek ki bir şeyler yaptık.

Şimdi, milletin bizden beklentileri var, bu Komisyondan beklentileri var: “Siz bir buçuk ay çalıştınız, ne ortaya koydunuz?” Şimdi Meclisin çalışmalarına ara verdi, “tatil” demeyelim de, iki ay sonra tekrar çalışmalara başladığımızda sanki şimdiye kadar hiçbir şey yapmamış bir komisyon izlenimi vermemek için, ona neden olmamak için, bir: Bugüne kadar neler bulduk? Neleri geçirdik? İşte, yasalar, şunlar, şunlar geçti. Bununla ilgili bir basın toplantısı da yapılabilir. İki: Öneriler. İşte, oksijen maskelerinden yer altındaki işçilerin çalışma saatlerine, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili denetimlerde gördüğümüz hususları maddeler hâlinde bence, ortak, bu hafta sonuna kadar her milletvekili arkadaşımız maddeler hâlinde önerilerini Komisyona versin, bu Komisyonda birleştirilsin. Çünkü oturup saatlerce biz bunu tartışsak yine bir haftada, on günde sonuç almamız mümkün değil Sayın Başkanım. Bütün arkadaşlar yazılı olarak önerilerini, yani bu şeyde yer almasını istediğimiz önerilerini maddeler hâlinde yazsınlar. O arkadaşlarımızın önerilerini de uzman arkadaşlarımız, çalışma ekibimiz bir araya getirsın, haftaya bize sunsunlar. O maddeleri okuyalım. Altına imza atacaksak hep beraber şey yapalım. Bunu bir ara karar niteliğinde hem Meclise hem Bakanlığa sunalım. Hatta bununla ilgili de bence toplu olarak bir basın toplantısının yapılmasının yararlı olduğunu söylüyorum.

Siz yoktunuz Sayın Başkanım, yani yurt dışı çalışma ziyaretinden vazgeçmenin doğru olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, biz, hatırlarsanız, Soma’dan geldikten sonra ferdi oksijen kurtarıcıları ve FK’ların kullanılması konusunda bir ara karar almıştık. Bunu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ilettik. Onlar da bize bir cevabi yazı yazmışlar:

“Türkiye Büyük Millet Meclisi Manisa Soma Kazalarını Araştırma Komisyonu Başkanlığına

18/6/2014 tarih, 183/221 sayılı yazınız.

Manisa’nın Soma ilçesinde meydana gelen kazaların araştırılarak alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin birleştirilmesi amacıyla kurulan Meclis araştırma komisyonu tarafından yer altı maden işletmelerinde ferdi oksijen kurtarıcılarının geçilmesi yönünde alınan tavsiye kararı yapılacak olan mevzuat değişiklikleri kapsamında değerlendirilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Ahmet Çetin, Bakan adına.”

Bir mevzuat gerekiyor bununla ilgili anladığım kadarıyla. Bir yerde de bir ara kararımızın sağlıklı bir şekilde yerine ulaştığını gösteriyor.

Erkan Bey, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, Komisyonumuzun aldığı bir karardan dönmesini ben doğru bulmadığımı da bir açık yüreklilikle ifade etmek istiyorum. Neden?

Şimdi, ortada yapılan bir yanlışlık var. O da nedir? Komisyon bir karar almış. Eğer o arkadaşımız o Komisyon kararına katılmamış olursa ben ona saygı duyarım, katılmayabilir. Size de telefon görüşmelerinde ifade ettiğim gibi, illa her şeye katılmak zorunda da değiliz. Fakat bunun kendi grubundaki arkadaşları da zor duruma sokacak bir tarzda sanki bir tepki koyar gibi bir tutum alınmasını doğru bulmuyorum. Birinci yanlışlık burada.

İkinci yanlışlık da, bu tür tepkiler veya birtakım... Olabilir, kendi düşüncesidir arkadaşımızın, siyaset tarzı böyledir ama bu tarza da biz esir de olmayalım yani Komisyon olarak. Yani biz doğru yaptığımıza inanıyoruz yani Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Yanlış yapmışız gibi bir durum ortaya çıkıyor şimdi.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Evet yani yaptığımızda bir yanlışlık yok. Selçuk Bey görüşürken endişesini dile getirdi yani sanki gitmesek daha iyi olur gibi. Bu, öngördüğümüz bir şeydi fakat Sayın Başkan, öncelikle Meclis Başkanımızın -tabii, siz söylediniz- böyle yaklaşması konuya şey değil. Biz gezmeye tozmaya gitmiyoruz. Kurulan bütün komisyonların büyük çoğunluğu bu yurt dışı gezilerini de yapmıştır ve bunların da bir çoğu faydadan ari değildir. Yani gezme tozma ziyaretlerini Meclisten ziyade Bakanlıklar yapıyor, bürokrasi yapıyor. En titiz bildiğimiz Maliye Bakanlığının yabancı ülke ziyaretlerini bir ortaya koyalım, hepimiz hayrete düşeriz ya, Maliyede de böyle mi yurt dışı şeyleri var diye. Ben gayet iyi biliyorum. Hem de arpalık gibi sadece belli tımar sahiplerini gönderirler, başkalarını da göndermezler filan yani.

Dolayısıyla, bu konuda rahat olmamız gerekirdi ama madem parti grubunuzun da bu tür bir şeyi konuşmuş... Biz bu konuda rahatız, onu ifade edelim. Yani biz Genel Başkanımıza da gitsek... Şimdi, Sayın Kılıçdaroğlu'nun da "Gitmeyin." dediği ifade edildi.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – "İki yere gidin." demiş o. "Yakın yerlere, Almanya, Slovenya ve Rusya'ya, üçünden ikisine gidin." demiş.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kendisi Almanya'da madene girmiş de, çok beğenmiş, onun için.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tavsiye etmiyor. O zaman, tamam, o konuda bir şey ifade etmiyorum.

BAŞKAN – Fatoş Hanım, buyurun.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bir buçuk ay yoğun bir çalışma yaptık. Biz bu Komisyondan başka komisyonlarda da bugüne kadar görev aldık. Tabii, yurt dışına gittiğimiz komisyonlar oldu, gidemediğimiz, gitmediğimiz komisyonlar oldu.

Şimdi, öncelikle, tabii, size bu uzlaşmacı yaklaşımınızdan dolayı teşekkür ediyoruz. Bugüne kadar gerçekten güzel bir çalışma sergiledik. Ama Komisyonda bazı... "Bazı" demeyeyim de, bir arkadaşımız her platformda işi politize etmeye kalkıştı ama genel olarak ona da uyulmadı. Bugüne kadar Komisyon topluma da faydalı olacak önemli çalışmalar yaptı. Bugün baktığımızda, ben birkaç gündür size de Sayın Başkanım, bahsettim, bu Komisyonun bugüne kadar yaptığı çalışmaların, Özgür Bey'in bir açıklamasıyla gölgede kalmasından ben son derece üzüntü duyuyorum. Meclis Başkanına gittiğimizde ben de vardır, Başkanımızla gittiğimizde, Başkan dedi ki: "Usul olarak biz 17 kişiyi birden göndermiyoruz. Birkaç ülkeye paylaştırırsanız bölelim, 4 kişi, 4 kişi, ondan sonra ben de..." Hatta şakayla dedi ki: "Ali Rıza Bey, ya, en çok yurt dışına gidenlerden biri sensin." Ha, biz de 17 kişiyiz, 17 kişinin tamamının gitmesi lazım diye orada konu olunca dedi ki: "Ya sen gitmesen olur, sen çok gidiyorsun zaten."

BAŞKAN – "Sen de gitmeyiver." dedi, latife yaptı, şaka yaptı.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani "Burada en çok para alan sensin." bilmem ne, böyle bir şey de olmadı. Yani bunun bu şekilde de yansıması bana göre çok ayıp. Orada özel bir konuşma geçti. Böyle yansıması çok ayıp. Öyle deyince Meclis Başkanımız, ben de dedim ki: "Sayın Başkanım, Ali Rıza Bey bizim Komisyonumuzun Başkanı, maden mühendisi. Komisyonda ilk olarak kendisinin gitmesi lazım. Bu konuda ne yapılması gerekiyorsa yapalım." Belki cebinden verme... Hatta Özgür Bey'i de söyleyerek "Cebinden para verip gitmek isteyen de vardı, onlar bu şekilde giderse sayıda problem olmaz." diye hatta ben de bir şaka yaptım. Yani bunun da bu şekilde basına yansıması da... Sonuçta hepimiz burada arkadaşız her şeyden önce, aynı amaç için çalışıyoruz. Bu yurt dışını hiçbirimiz görmemiş de değiliz, gitmemiş de değiliz. Ama bizim Komisyonumuzun görevi doğruları araştırmak ve bulmak. Yani birisi, biz yurt dışına gidince

“Soma’da işçiler perişan, bunlar gezmeye gidiyor.” diye söyledi diye biz alınmış bir karardan vazgeçersek o zaman bu Komisyon acziyete düşmüş olur.

Ben biraz önce Grup Başkan Vekilimiz Ahmet Aydın’la da görüştüm. O “Gündeme böyle düşünce belki Elitaş -Mustafa Bey- öyle demiş olabilir.” dedi. Hatta CHP’li Hasan Bey’le görüştüm. Hasan Bey “Ben kesinlikle gidilmesi taraftarıyım. Nükleer santralle ilgili gittik, benim çok fikrim değişti. Hatta ben Özgür Bey’in söylediğine de çok kızgınım. Sayın Kılıçdaroğlu -kendi söylediği anlamda söylüyorum- kendisi Almanya’yı görmüş, onun için ‘Almanya ve Slovenya’ya gitseniz iyi olur.’ dedi.. Yoksa yurt dışına filan karşı değil.” dedi.

Şimdi, biz bir de, yani, Sayın Kılıçdaroğlu böyle dedi diye de oraya gitme gibi bir şeyimiz asla olmaz. Komisyonumuzun ayrıca sorumluluğu da var. Biz doğruları araştıracağız. Kaza niye olmuş, zaten hem biz araştırıyoruz hem savcılık araştırıyor, yargı araştırıyor. Ama bizim asıl görevimiz, bundan sonra madenlerin kaza olmaması için hangi şekilde planının, projesinin yapılması lazım, ne tür önlemler alınması lazım... Buna da bugüne kadar buraya gelen, bu konuda kafa yormuş akademisyenler, madenciler, hepsi dedi ki: “Avustralya, Amerika dünyada en iyi olan yerler. Buralara gidilmesi lazım.” Şimdi bizim tutup da yani bir arkadaşımız böyle bir iki laf söyledi diye aldığımız bir karardan vazgeçilmesini ben doğru bulmuyorum. Gitmek istemeyen gitmeyebilir, kura çekilir, ben çıkmayabilirim, önemli değil ama Komisyonun mutlaka yurt dışına araştırmak için gitmesi gerektiği kanaatindeyim. Gerekirse grubumuzla da tekrar görüşürüz ama Komisyonun Başkanı sizsiniz Başkanım, bu konuda arkadaşlarımızla ortak bir karar alalım. Olmayan arkadaşlarımıza da söyleyelim. Komisyon karar verdikten sonra hiçbir grubun hayır diyeceğini de zannetmiyorum.

Benim kanaatim budur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, bir de bu, en son Kozlu’ya gittiğimizde de işte, ziyafet sofrası, vesaire... Şimdi ben onu yazanlara, söyleyenlere sormak lazım: Kardeşim, içeride İskender kebab mı yersin, yoksa yukarıda kuru ekmek mi yersin? Şimdi bunlar hep söylenecek şeyler tabii. Yani o içerideki o resimler de nasıl gidiyor, nasıl oluyor, onu da bilmek veya buradaki bir sürü ayrıntı da girmiş. İşte, kim nereye gidecek, hepsi yazılmış yani. Kim Amerika’ya gidecek, kim Avustralya’ya gidecek, bilmem ne, epeyce şeyler var.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Özgür Bey’in açıklamasında Meclis Başkanıyla olan diyalog da mı söz konusu edilmiş?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Etik bir şey değil. Meclis Başkanımız orada şaka yaptı.

Şimdi, mesele, benim hakkımda söylediğinden daha çok, bu Komisyon hakikaten bir buçuk ayda elimizde yetiştirdiğimiz çok hassas bir çiçek gibi ben bunun zarar görmesinden, bunun tartışılır olmasından rahatsızlık duyarım. Yoksa ben Özgür’e cevap da veririm, şey de veririm. Bunlar hoş şeyler değil ama bu Komisyonun ana mecrasında tartışılmaktan farklı, işte “yurt dışına gidiyorlar, geziyorlar; Soma’da insanlar...” Özgür’ün vermiş olduğu bir yazı var burada: “Soma’da insanlar acı, ıstırap çekerken Komisyon yurt dışına turistik geziye gidiyor.” gibi, böyle bir yaklaşım bizi zedeleyeceği, yaralayacağı için ben ondan rahatsızlık duyarım. Yoksa elbette ki yurt dışında göreceğimiz şeyler bize katkı sağlayacaktır.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Sayın Başkanım, şimdi, Soma’yla ilgili zaten, Soma’daki işçilerle ilgili Hükûmetimiz gerekli adımları atıyor. Mecliste de aşağı yukarı tüm gruplar hemfikir birçok konuda. Yani “Orada işçiler perişandır, şöyle, böyle...” Yani bunlar şov amaçlı kullanılan şeyler. Kaldı ki şimdi diğer madenci kesiminden de birçok talep geliyor, farklı çalışan iş alanlarından da geliyor. Soma’daki kaza geçirenlere çok güzel şeyler yapılıyor yasal anlamda biz de istiyoruz diye. Yani, ben, birisi şov yapıyor diye... Bence tam aksine, yarın “Ben Komisyonunda gündeme getirdim, yurt dışına da göndermedim.” diye bunu da şov malzemesi de yapar. Onun için bizim, yani Komisyon iradesinin güçlü olması lazım, bir arkadaş Komisyonu kilitlemek istiyor diye bizim buna göz yummamız doğru değil.

Sizi de asla üzmem yani.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Meclis Başkanlığına niye gitti peki?

BAŞKAN – Biz Meclis Başkanlığına yurt dışı gezisini bilgilendirmek üzere gittik. Oraya gitti, “Yurt dışına herkes kendi cebinden gitsin.” diye gitti, bir de onun elinde matbu 12 maddelik bir şey var ya -sözüm ona, işçi hakları talepleri- onu verdi şey olarak. Tabii burada Meclis Başkanımız da şunu söylemiş bizim protokol müdürlüğüne: “İki ülkeye gidilecekse 5’er kişi gitsin.” diye. Tabii ben, Allah var, yani eğer gidilecekse Meclisin böyle 3-5 bin lira, 3-5-20 bin dolarlık bir şeyden kaçınıp da bu milletvekillerini... Her şeyin hesabını iyi yapacaksınız, milletvekillerin bilgi, görgüsüne gelince “Tasarruf.” diyeceksiniz. O zaman altımızdaki arabadan, yaktığımız

benzine kadar, yaktiğimiz elektriğe kadar, kullandığımız kâğıda kadar her şeyi sorgulamamız lazım. Ben burada bir hata olduğunu düşünüyorum.

Şimdi “5 kişi gitsin.” demiş. Eğer gidilme konusunda bir karar alınacaksa da 5’er kişiyle bu sınırlı olacak anladığım kadarıyla. Ben bu geldiğim süreç içerisinde şahsım olarak ben gitmek istemiyorum. Ama Komisyonumuzun iradesi olarak gitme yönünde bir karar alırsa şey yaparım.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ben sizin gitmeniz gerektiği kanaatindeyim Başkanım.

Bir de 3 ülkeye de gidilebilir yani.

BAŞKAN – Selçuk Bey...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim ben “Gitmeyelim.” derken bilgi ve görgüden mahrum olalım manasına kullanmadım. Oradan uzman arkadaşlarımızı getirelim veya burada şimdiye kadar giden devlet dairelerinden bu konuyla ilgilenenler veya sivil toplum kuruluşları, üniversitelerden gidenler var, onları dinleyelim. Zaten bilinen şeyler, teknolojiyi kullanacağız, diye söylemişim.

Ama Sayın Özgür Özel “Gitmeyelim.” demedi, o “Gidelim, kendi cebimizden gidelim.” dedi. Benim 2 tane eczanem yok, Manisa’da 2 tane eczanesi var arkadaşımızın, nereden baksan ayda 50 milyar geliri vardır, maaşıyla beraber de bu gelir 65-70 milyarı bulur, onunla kendi cebinden gidebilir. Eğer gidersek ben kendi cebimizden öyle 10 bin doları, 15 bin doları verecek durumda değilim ve çoğu arkadaşımızın öyle olmadığını düşünüyorum. Erkan Vekilimin de, Sayın Yurttaşın da, hanımefendilerin de, çoğumuzun... Biz Anadolu çocuklarıyız yani öyle bir gelirlerimiz falan yok. Bunu kalkıp bir medyada dile getirmek hem Hasan Ören’e saygısızlıktı hem Sakine Öz Hanımefendi’ye saygısızlıktı. Hasan Ören Bey dedi ki: “Ben nükleer tesislere karşıydım Türkiye’de, Rusya’ya gittim, yüzde 50 kanaatim değişti.” Konuşmasına devam etti, sonra dedi ki konuşmasını bitirirken “Yüzde 70 kanaatim değişti. Hatta bu tür komisyonlara gidişler arkadaşlığımızı, dostluğumuz pekiştiriyor.” dedi. “Çünkü gruplar ayrı ayrı, birbirimiz çok yakinen tanıyamıyoruz, bu tür seyahatlerde tanıyoruz, dostluklar meydana geliyor.” ifadesini kullanmıştı.

Benim ikinci endişem de aynı zamanda şuydu: Darbeleri ve Muhtıraları Araştırma Komisyonunda görevliyken de böyle bir durum söz konusu oldu “Şili’ye gidelim, Arjantin’e gidelim, İspanya’ya gidelim, Portekiz’e gidelim, yani darbelerin olduğu ülkelere gidelim, Yunanistan’a gidelim.” dendiği zaman yine aynı şekilde endişemi dile getirmiştim. Niye? Medya bunları istismar ediyor, hakikaten çok ciddi şekilde bu ülkede itibar kaybettirilmiş siyaset kurumuna bir algı yönetimi var Türkiye’de. Bürokratların, atanınların her şeyi var, bu milletvekillerinin hiçbir şeyi yok. Affedersiniz onlar her türlü imkânlara sahipler...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Siz böyle düşündüğünüz sürece basın da böyle der yani.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tabii, katılıyorum, ben size katılıyorum ama şöyle söylüyorum, ben öyle düşünmüyorum ama...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – “Kaymakamlıkta kebab yediler.” diye haber yapmadılar mı?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bakınız, onu da söyledim ben algı meselesi, bunu gidermek için... Ben milletvekili olduğumda bana söylediler, “Bu maaşınız çok yüksek bilmem ne.” Bu maaşla geçilmez dedim, televizyonlara çıktım ve rektörlerin maaşını konuştum ben, banka genel müdürlerinin maaşını konuştum, banka bölge müdürlerinin maaşını konuştum hem de rakamlar da verdim. O nedenle ben korkumdan falan değil, hakikaten çok ciddi şekilde bir kazayla karşı karşıyayız. Bunu çok ciddi şekilde istismar ederler diye düşündüm. Bir de ben Manisa Milletvekiliyim, beni başışlayın arkadaşları, siz Adana Milletvekilisiniz, burayı daha çok ilgilendiren Manisa. Ben burada bir arkadaşım veya bir gazete bunu yazdığı zaman o işçilerle karşı karşıya kalacağım, 30 bin kişi çalışıyor orada. Manisa’da 150 bin kişi çalışıyor tarlalarda, yaklaşık 60 bin kişi sadece organize sanayide çalışıyor. Onun endişesini taşıdığım için söyledim, yoksa çekindiğimden...

Bu durumda -ben sizin görüşünüze katılıyorum, ben gitmeyeceğim ama- “Özgür Özel bunu söyledi.” diyerek, “Sayın Milletvekili bunu söyledi.” diyerek vazgeçmemenizi tavsiye ederim. Lütfen kararınızdan geri dönmeyin, gidilsin ve görülsün. Çünkü Sayın Özgür Özel bu noktada bu konuyu istismar ediyor. Yani bunu kalkıp Cumhuriyet Gazetesine veya bir başka yere demeç vermeye de gerek yok, “İşçiler aç.” diyerek işçilerle ilgili bütün kanuni düzenlemeyi Türkiye Büyük Millet Meclisi yapıyor ve bizim gideceğimiz tarih de ekim ayı içerisinde gidilecek, o zamana kadar işçiler maaşlarını, zaten şu an işçiler maaşlarını alıyorlar, çalışan da alıyor, çalışmayan da alıyor orada maaşlarını, yaklaşık 7 bin 666 kişi maaş alıyorlar orada. Onun için “İşçileri de bu kadar da düşünüyorum.” gibi buradaki arkadaşları datömet altına almaya gerek yok. O ne kadar işçileri düşünüyorsa MHP’nin de, HDP’nin de, AK PARTİ’nin de milletvekilleri işçileri düşünüyorlar. Bence vazgeçmeyin, vazgeçmeyelim derim.

Teşekkür ederim.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Şimdi, Selçuk Hocam, ben çok söz alıyor gibiyim de...

Kusura bakmayın biraz fazla konuşmuş gibi düşünülmesin.

Medis Başkanımıza gittiğimizde ben vardım, onun için şuna da baktım da habere, şimdi, Medis Başkanına Özgür Özel "Kendi cebimizden gidelim." deyince Başkan dedi ki: "Seyahate gitmiyorsunuz kardeşim, öyle bir şey olmaz, siz çalışmaya gidiyorsunuz. Gidilecekse parayı Medis verir." Şimdi, buraya yansıyan "Kısmen destekledi." diyor, çok yanlış, buradaki şey de yanlış. Bir de biz çalışmaya gidiyoruz, ben seyahat için gidersem Amerika'ya kendim de gittim, paramla gittim, gezdim geldim ama biz çalışmaya gidiyoruz. Onun için cebimizden verelim, param var veya yok, o önemli değil ama burada cebimizden verelim diye bu işi sulandırmak hiç bence doğru değil. Yani ben kesinlikle bu şeye göz yummamak gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Sadece bana takıldı orada "Ya, sen yurt dışında NATO'dan gidiyorsun..." 4'er kişi de ben dedim ki: Efendim, 17 kişiyiz, adil yapalım da 5, 6, 6 olsun falan. Orada konuşulmuş bir şey yani nasıl güveneceksin?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Medis Başkanımız dedi: "Çalışmaya gidiyorsunuz, kimsenin cebinden para vermesi hiç doğru bir şey değil Özgür Bey." dedi.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, bu ilginç bir haber bu. Kurgulanmış, zamanı beklenmiş, ta ki dün Genel Kurulda gidilecek ülkeler ve gidecek Komisyon üyelerinin vesaire Medis Başkanlığınca tespit edilmesi onaylanıyor Genel Kurulda, ondan sonra bu haber servis ediliyor. Böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN – Okunmadı, Mediste okunmadı. Sadece Medise yazı yazdık, biz burada hukuki prosedürleri bizim imzalamamız gerekiyordu vesaire onları tamamladık.

Yani zamanlama beklenmiş. "Komisyonun AK PARTİ'li, CHP'li, MHP'li ve HDP'li üyeleri bu kararı imzaladı, Özel ise imzalamadı." diyor. Yani bu tamamen Özgür Özel'in kendi servis ettiği bir haber.

BAŞKAN – Hayır, şu imzaladığımız şeyi bir getirsene.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Öyle bir imza falan atmadık biz ya.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Özgür yoktu imza atılırken.

BAŞKAN – Özgür yoktu o gün burada biz sonradan gönderdik imzalasın diye "Ben imzalamam." demiş. O gün burada olsaydı tartışma konusu olabilirdi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ederim.

Başkanım, ben de bir iki cümleyle bu konudaki görüşümü ifade etmek istiyorum.

Bizim Komisyonumuz araştırma komisyonu ve gerçekten diğer komisyonlardan çok farklı, 301 madencinin şehit olması söz konusu ve milletimizi acıya boğan bir olayın akabinde kurulan bir araştırma komisyonu. Şimdi, bir buçuk iki aydır çok güzel bir çalışma gerçekleştirdik. Evet, bu konu üzerinden dışarıda siyaset yapmak isteyen arkadaşlarımız oldu, bu tür basınla birlikte birtakım kurgular yapmaya çalıştılar. İşte, bunları hoş görüyoruz ama asıl bizim maksadımız Soma kazasına benzer kazaların bir daha ülkemizde gerçekleşmemesi için Komisyon olarak bir katkıda bulunmak istiyoruz raporumuzla.

Şimdi, işin teorik boyutu var, uygulama boyutu var. Teorik boyutunu burada dinliyoruz epey de bir bilgi birikimi oluştu burada, tafsilatlı bir rapor oluşacak, ortaya çıkacak ama uygulama boyutu; evet, Türkiye'deki ocakları inceledik Kozlu'da, Soma'da inceledik, ülkemizi bu işi, madenciligi iyi yapan ülkelerle karşılaştırmamız gerekecek. Bunun yolu da yerinde gidip inceleme. Bu karşılaştırmayı biz nasıl yapacağız? Yani Muzaffer hocamın dediği gibi "Tamam, uzmanlar gitsin, bize bilgi getirsinler." Zaten bunlar var kitaplarda, İnternet'te var ama bunun Komisyon üyesi milletvekillerimiz tarafından yerinde görülmesi Komisyonun kuruluş amacına da uygun olacaktır. O nedenle bizim yurt dışı inceleme ziyaretimiz bir gezi değil, çalışma ziyaretidir. Orada belki de sabah erkenden başlayacak çalışmamız, yoğun, yorucu bir çalışmanın ardından ülkemize döneceğiz ve orada hiçbir gezi de yapma fırsatı bulamayacağız. O nedenle bizim kararımız doğrudur, gidilmesinde fayda vardır, yurt dışında araştırma yapılmasında fayda vardır.

BAŞKAN – Konuyu o zaman grup başkan verimizle görüşelim yani burada...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Başbakanımızın da açıklamaları var Soma'da da, 3-4 defa "Hangi ülkede daha iyiye araştırılsın." diye.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, tabii, kurumlardan gelen şeyler eğer okunursa ona ilave olarak üyelerimiz "Kurumlardan şu bilgiyi de isteyelim." denirse eğer onları da isteyebiliriz. Eksik bilgiler olabilir, ben okuduğumda bazı bilgiler konusunda telefonla açıp sormak durumunda kaldım özellikle TKİ'yle ilgili.

Bir de Muzaffer hocamın bir önerisi var, "Cumaya kadar Komisyona ulaştırılsın." diye. Onu ben hazırlayayım, ona ilave edelim veya çıkartalım. Şimdi, "Herkes hazırlasın." dersek o sıkıntılı olabilir. Şimdi, onların çoğu bende biraz toplandı, kafamda da bir kurgulamam

hem de kendi mesleğimizde olduğu için Muzaffer Hocam, onun üzerine sizin de önerileriniz varsa o çerçevede hem burada ilave ederiz. Burada arkadaşlarımız da şey yapabilirler, onun üzerine bir ara karar alırız o çerçevede.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Başkanım, Akın Çelik'ti galiba mühendis olan, "Onu hani cezaevinde dinleyebiliriz." falan dedik ama savcılık onu dinlemiştir, biz savcılıktan onun ifadesini veya ilgili sorumlu kimse onu isteyelim.

BAŞKAN – Savcılıktan onu -yazdık da- istiyoruz ama gönderirler mi, göndermezler mi şeyin gizliliği açısından.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkanım, şimdi, tabii, mahkeme ifadesini vermeyebilir yani verirse o ayrı mevzu ancak biz Komisyon üyeleri olarak hepimiz olmasa bile 3, 4, 5 kişilik bir grup arkadaşın giderek cezaevinde hem bu Akın Çelik, Müdürü, bir de Ramazan Doğru Genel Müdürü mutlaka en fazla görüşmemiz gereken kişilerden birisi Ramazan Doğru, bir de Can Gürkan -Yönetim Kurulu- bu 3' üyle mutlaka görüşelim diyorum.

Bir de bu maden şirketinin patronu Alp Gürkan'ı Komisyon olarak mutlaka dinlememiz gerekiyor çünkü eğer Alp Gürkan'ı biz Komisyon olarak dinlemezsek inanın Komisyon en fazla eleştiriye buradan alacaktır.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım mı Erkan Bey: Nasıl olsa biz bayrama kadar çalışacağız, biz bugün her ne kadar teknik anlamda toplantılarımızı yaptık desek de Alp Gürkan'ı da önümüzdeki hafta çarşamba günü bizzat çağırıp dinleyelim mi Komisyonumuzda?

Ondan sonra, bu arada da hem Çayırhan'a bir gezi yapalım...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bayram öncesi mi?

BAŞKAN – Yok, ekimde.

Bizim Siirt madenlerine gitmemiz...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bir de Adana'ya gelecektiniz Başkanım, termik santrale.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bayramdan sonra çalışma ihtimali var mı Medisin?

BAŞKAN – Biraz yok gibi, herhâlde bayramdan sonra çalışmayız.

Alp Gürkan'ı biz önümüzdeki çarşamba, 23'ünde...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Bir de "Çayırhan" dedik, bir de Adana mı var?

BAŞKAN – Ekimde Çayırhan ve Şırnak madenlerini bir ziyaret edelim.

Arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum. Hayırlı iftarlar.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Perşembe var mı?

BAŞKAN – Yok, bu hafta son.

Önümüzdeki hafta o zaman Sadece Alp Gürkan'ı çağırıp dinleyeceğiz.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Başkanım, perşembe yapabilir miyiz?

BAŞKAN – "Çarşamba" dedik ama perşembe mi olsun?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Başbakan geliyor.

BAŞKAN – Ha, o zaman perşembe yapalım.

Çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.16